

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TEMEL
DÜZEYDE (A1-A2) KONUŞMA İZLENCE ÖRNEĞİNİN
HAZIRLANMASI**

Sinem KOÇAK

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TEMEL DÜZEYDE (A1-A2)
KONUŞMA İZLENCE ÖRNEĞİNİN HAZIRLANMASI

Sinem KOÇAK

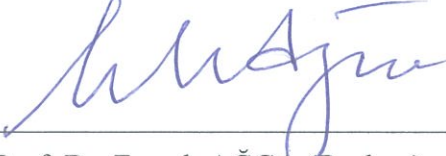
Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

KABUL VE ONAY

Sinem KOÇAK tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Düzeyde (A1-A2) Konuşma İzence Örneğinin Hazırlanması” başlıklı bu çalışma 12/06/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ferruh AĞCA (Başkan)

Doç. Dr. Bülent GÜL (Danışman)

Doç. Dr. Mustafa DURMUŞ (üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Yunus KOÇ

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

12/06/2018

Sinem KOÇAK

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

Tezimin/Raporumun .../.../.... tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

Tezimin/Raporumun .../.../.... tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

12/06/2018

Sinem KOÇAK

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Doç. Dr. Bülent GL danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

12/06/2018

Sinem KOÇAK

En güzel günlerin başlangıcına ithafen...

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam konusunda beni destekleyen, kıymetli fikir ve önerilerini esirgemeyen hem akademik hem dünya görüşü olarak ufkuma ufuk katan, bilgisi, dikkati, emeği, ve anlayışı için değerli tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Bülent GÜL'e teşekkürlerimi arz ederim. Onun desteği ve yönlendirmeleri çalışmanın tamamlanmasında ve sunulmasında en büyük etkidir.

Çalışmam süresince beni materyal temini konusunda destekleyen Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim,Araştırma ve Uygulama Merkezi müdür yardımcısı Doç. Dr. Mustafa Kurt'a, değerli öneri ve destekleriyle yanımda olan kıymetli hocam Yard.Doç.Dr. Erol Barın'a, bilimsel çalışma hazırlama farkındalığını kazandıran Doç.Dr. Mustafa Durmuş'a teşekkürü borç bilirim.

Çalışmamın en zorlu süreci olan yazım aşamasında bana manevi anlamda her konuda destek olan Uludağ Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi akademik personeli canım arkadaşım Uzm. Gonca Kırbaş'a gönül borcum sonsuzdur. İzlenice tasarımı boyunca ilgi ve yardımını gördüğüm Işın ve Yasin Koparıcı çiftine, çeviri konusunda karşılaştığım güçlükleri beraberce aştığım arkadaşım Quabiz Muhammed'e ayrıca teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın her anında yanımda olan ,maddi ve manevi beni destekleyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Sinem KOÇAK
Ankara, 2018

ÖZET

KOÇAK, Sinem. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Düzeyde (A1-A2) Konuşma İzlençe Örneğinin Hazırlanması*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel seviye konuşma becerisi için yeni bir izlençe örneğinin hazırlanması hedeflenmektedir. Bu amaç doğrultusunda Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki konuşma becerisi yeterlikleri ışığında kazanımlar oluşturulmuştur. Konuşma becerisi yeterlikleri “Üretken Etkinlik ve Stratejiler” ile “Etkileşimsel Etkinlikler ve Stratejiler” olarak iki ana başlık altında toplanmıştır. Başlıklara uygun olarak toplamda 41 kazanım oluşturulmuş ve tanımlayıcısı olmadığı için dört yeterlik için kazanım oluşturulmamıştır.

Günümüzde yurt içinde ve yurt dışında en fazla kullanılan kitaplar arasında yer alan Yunus Emre Enstitüsü’nün Yedi İklim Türkçe, Gazi TÖMER’in Yabancılar İçin Türkçe ve Ankara TÖMER’in Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe adlı hazırlanmış olduğu A1 ve A2 seviye kitaplarının konuşma becerisi bölümleri oluşturulan kazanımlar bakımından incelenerek yeterliklere uygunluğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Betimsel nitelikte olan araştırmanın bu bölümünde veriler tarama modeline göre toplanmıştır. Bu bağlamda Üretken Etkinlik ve Stratejileri Yedi İklim Türkçe ders kitabında % 24, Yabancılar İçin Türkçe % 41, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe’de %35 oranlarında tespit edilmiştir. Etkileşimsel Etkinlikler ve Stratejileri Yedi İklim Türkçe ders kitabında % 30, Yabancılar İçin Türkçe % 53, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe’de %17 oranlarında saptanmıştır. Bu belirtilerden hareketle ders kitaplarında Üretken Etkinlik ve Stratejilerinin Etkileşimsel Etkinlikler ve Stratejilerine oranı Yedi İklim Türkçe ders kitabında % 63’e %37, Yabancılar İçin Türkçe % 60’a % 40, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe’de % 73’e %23 oranlarında olduğu bulunmuştur. Bu bulgular ışığında da konuşma becerisi için bir izlençe örneği hazırlanmıştır.

Anahtar Sözcükler

Yabancı Dil Olarak Türkçe öğretimi, Konuşma Becerisi, Temel Seviye, İzlençe Örneği.

ABSTRACT

KOÇAK, Sinem. *Preparation of Speaking Syllabus Sample at Basic Level (A1-A2) in Teaching Turkish as a Foreign Language*, Master Thesis, Ankara, 2018

In this study, it is aimed to prepare a new example of a program for speaking at a basic level in teaching Turkish as a foreign language. Towards this end, the earnings have been made in the light of speaking skill competence of the Common European texts. Speaking skills competencies are grouped under two headings as "Productive Efficiency and Strategies" and "Interactive Activities and Strategies". There were 41 earnings in total in accordance with the titles, and no earnings were made for four qualifications since they had no identifiers.

The earnings achieved by speaking skills parts of the A1 and A2 level books, like Seven Climate Turkish (Yedi İklim Türkçe) of Yunus Emre Institute (YEE), which is the most used text book across the country and abroad, Turkish for Foreigners of Gazi TÖMER and New Hitit (Yeni Hitit) Turkish for Foreigners of Ankara TÖMER were assessed to find out the suitability of the qualifications. In the descriptive study, data were collected according to the searching model. In this context, Productivity Efficiency and Strategies were found at 24% in the Seven Climate Turkish, 41% in Turkish for Foreigners of Gazi and 35% in New Hitit of Ankara while Interactive Activities and Strategies were found at 30% in the Seven Climate Turkish, 53% in Turkish for Foreigners of Gazi and 17% in New Hitit of Ankara. Based on this statement, the ratio of the Productivity Efficiency and Strategies to the Interactive Activities and Strategies is 63% to 37% in Seven Climate Turkish, 60% to 40% in Turkish for Foreigners, 73% to 20% in New Hitit. In the light of these findings, a sample programme was prepared for the purpose speaking skills.

Key Words

Teaching Turkish as A Foreign Language, Speaking skills, Basic Level, sample programme.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: YABANCI DİL ÖĞRETİMİ VE AVRUPA ORTAK ÇERÇEVE	
METNİ	5
1.1. Yabancı Dil.....	5
1.1.1. Yabancı Dil Öğretimi	5
1.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Dil Beceri Alanları.....	6
1.1.2.1. Anlama Becerileri	7
1.1.2.2. Anlatma Becerileri	8
1.2. Avrupa Ortak Çerçeve Metni	9
1.2.1. Avrupa Dil Dosyası	11
1.2.2. Avrupa Ortak Çerçeve Metninin Felsefesi.....	11
1.2.3. Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki Dil Düzeyleri	12
1.2.4. Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki Dil Yeterlikleri.....	13
2. BÖLÜM: YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA BECERİSİ.....	15
2.1. Dil Öğretiminde Konuşma Becerisinin Önemi	17
2.2. Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi.....	17
2.3. Dil Öğretiminde Yaklaşımlar, Yöntemler ve Konuşma Becerisi.....	18
2.3.1. Dil Bilgisi Çeviri Yönteminde Konuşma Becerisi.....	19
2.3.2. Doğal Yöntemde Konuşma Becerisi.....	20

2.3.3. İşitsel -Dilsel Yöntemde Konuşma Becerisi	20
2.3.4. İletişimsel Yaklaşımda Konuşma Becerisi	21
2.3.5. Sessiz Yol ve Konuşma Becerisi	22
2.3.6. Fiziksel Tepki Yönetimi ve Konuşma Becerisi.....	24
2.3.7. Telkin Yönteminde Konuşma Becerisi	24
2.3.8. Yapısalcılıkta Konuşma Becerisi	25
2.3.9. Görev Temelli Öğrenmede Konuşma Becerisi	26
2.3.10. İçerik Temelli Öğrenmede Konuşma Becerisi	27
3. BÖLÜM: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE	
KULLANILAN DERS KİTAPLARININ OLUŞTURULAN KAZANIMLARA	
GÖRE İNCELENMESİ	28
3.1. Avrupa Ortak Çerçeve Metnine Göre Oluşturulan Kazanımlar	28
3.2. Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı ve İncelenmesi.....	34
3.3. Yabancılar İçin Türkçe Kitabı ve İncelenmesi.....	45
3.4. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Ve İncelenmesi	61
SONUÇ VE İZLENCE ÖRNEĞİ ÖNERİLERİ	72
SONUÇLAR	72
İZLENCE ÖRNEĞİ ÖNERİLERİ	75
KAYNAKÇA	92
Ek-1. Etik Kurul İzni Muafiyeti Raporu	94
Ek-2. Orijinallik Raporu.....	96
Ek-3. Turnitin Benzerlik Raporu.....	98

TABLÖLAR DİZİNİ

TABLO 1. Ortak Dil Düzeylerinin Tanımlanması.....	14
TABLO 2. A1 Seviyesi Bildirışimsel Etkinler ve Stratejilere Göre Hazırlanan Kazanımlar	29
TABLO 3. A2 Seviyesi Bildirışimsel Etkinlikler ve Stratejilere Göre Hazırlanan Kazanımlar	31
TABLO 4. Yedi İklim A1 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması.....	38
TABLO 5. Yedi İklim A2 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması.....	44
TABLO 6. Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması	45
TABLO 7. Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması	60
TABLO 8. Yeni Hitit A1-A2 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması.....	69
TABLO 9. Yeni Hitit A1-A2 Ders Kitabının Karşılıklı Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması	71

ŞEKİLLER DİZİNİ

ŞEKİL 1. Dil Düzeyleri	13
ŞEKİL 2. Yabancılar İçin Türkçe Kitabı Konuşma Becerisinde Karikatür Kullanımı... 47	47
ŞEKİL 3. Ders Kitaplarında Üretken Etkinlik Oranları.....	73
ŞEKİL 4. Ders Kitaplarında Etkileşimsel Etkinlik Oranları	73
ŞEKİL 5. Ders Kitaplarında Üretken Etkinliğin Etkileşimsel Etkinliğe Oranı	74
ŞEKİL 6. Ders Kitaplarında Olumlu Durumların Olumsuz Durumlara Oranı	74

KISALTMALAR DİZİNİ

%	Yüzde
Akt.	Aktaran
AOÇM	Avrupa Ortak Çerçeve Metni
TDK	Türk Dil Kurumu
Tk.	Türkçe
TÖMER	Türkçe Öğretim Merkezi
Vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
YEE	Yunus Emre Enstitüsü

GİRİŞ

Son yıllarda insan hareketliliğinin hızlanması ve teknolojinin gelişmesi ile insanlar arasındaki iletişim ihtiyacı artmıştır. Yaygınlaşan teknolojik imkânlar dâhilinde coğrafi sınırları aşan iletişim ihtiyacı insanları ortak bir dil kavramında buluşturmuştur. Bu kavram yabancı dil öğrenmeyi ve öğrenilen yabancı dilin günlük yaşam içinde kullanımını da beraberinde getirmiştir.

Değişen dünya şartları dil öğrenmenin önemini artırırken, nasıl dil öğretilmesi gerektiğini de değiştirmiştir. Günümüzde insanlar arasındaki bilgi alışverişinin hızına uygun olarak iletişime dayalı, günlük ve temel ihtiyaçların karşılanmasına öncelik veren dil öğretim uygulamalarına ağırlık verilmektedir. Dil öğrenen kişinin iletişim kurması, , iletişimi sağlıklı şekilde yürütebilmesi ve kendini iyi ifade etmesi için konuşma becerisini geliştirmesini ve buna öncelik verilmesini gerektirmektedir.

Öğrenilen dilin günlük yaşamda kullanılması konuşma becerisine dayanmaktadır. Dil öğrenen kişilere yönelik olarak dil öğretimi yaklaşımları da daha çok konuşma becerisini temel almaktadır. Ayrıca dil öğrenmiş olmanın ilk göstergesi olarak da bu beceri kabul görmektedir.

Yurt içinde ve yurt dışında özel veya devlet destekli olarak dil eğitimi sağlayan merkezlerle enstitülerin kurulması, Türkiye’de eğitim almak için gelenlere barınma, burs vb. imkânların sağlanması, son yıllarda artan savaşlarla mültecilerin kabul edilmesi gibi birçok etmen Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin yaygınlaşmasında rol oynamaktadır.

İletişim dili olarak Türkçenin öğrenilmesi ve kullanılması son yıllarda artmaktadır. Devletin eğitim politikaları içerisinde yurt içinde ve özellikle yurt dışında Türkçeyi öğretmeyi planlı olarak dahil edip ciddiyetle dil politikaları üretmesi, Türkiye’nin coğrafi konumunun sağladığı avantaj, yabancıların sosyal ağlarda ilgi alanı ile ilgili Türkçe bilgi ve içeriklere ulaşması, ilgi alanları ve bilgisi dahilinde fikir alışverişinde bulunarak Türklerle iş birliği yapması yabancı bireyde Türkçe öğrenme eğilimini oluşturması ve

çeşitli sebeplerle (savaş mağduriyeti, iş bulma, üniversite eğitimi alma...) Türkiye'ye yerleşmesi Türkçenin öğrenimini ve kullanımını artırarak Türk dilini iletişim dili yapmaktadır. İletişim dili haline gelen Türkçenin öğretiminde dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik materyallerin kullanımı da önem arz etmektedir. Bu materyaller arasında en fazla kullanılan olarak ders kitapları ve yardımcı kitaplar ön plana çıkmaktadır.

Ortak değerlerden yola çıkarak farklı kültür ve toplumların etkileşimi sonucunda Avrupa Konseyi Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metnini (AOÇM) tanıtmıştır. Burada amaç, dil öğretimine yeni bir bakış açısı sunmaktır. Bu bakış açısı, dili iletişim sürecinde eyleme yönelik, beceri odaklı hâle getirmektir. AOÇM'nde dil düzeyleri Temel (A), Bağımsız (B) ve Yetkin (C) olarak üçe ayrılmıştır. Bu çalışmada temel dil düzeyi kullanılacaktır.

Bu bilgiler kapsamında çalışma, kuramsal ve oluşturulan kazanımlara göre kitap incelemesi olmak üzere iki bölümden oluşacaktır. Çalışmanın kuramsal çerçevesi bağlamında yabancı dil öğretimi, Avrupa Ortak Çerçeve Metni, yabancı dil öğretiminde konuşma becerisi açıklanacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki yeterliliklere uygun olarak kazanımlar oluşturulacaktır. Ayrıca tez için seçilen günümüzde yurt içinde ve yurt dışında yaygın olarak kullanılan Yunus Emre Enstitüsünün (YEE) *Yedi İklim Türkçe*, Gazi TÖMER'in *Yabancılar İçin Türkçe*, Ankara TÖMER'in *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe* A1 ve A2 seviye kitapları kazanımlar ışığında konuşma becerisine yönelik bölümleri incelenecektir. Ders kitaplarındaki konuşma bölümlerine ait etkinliklerde AOÇM'de yer alan dil yeterliliklerine ve oluşturulan kazanımlara uygunluğu ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda da konuşma becerisi izlenec örneği sunulacaktır.

Yapılan çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma dersleri için temel seviyede bir izlenec hazırlanmaya çalışılacaktır. Türkçe öğreten kurumlar ya da şahıslar yurt içinde ve yurt dışında kullanılmak üzere yabancı dil olarak Türkçe öğretim kitapları hazırlamıştır. Kitapların hazırlanmasında bireysel tecrübelerden, daha önce başka diller için hazırlanmış dil öğretim kitaplarından ve Avrupa Ortak Çerçeve Metninden faydalandığı kitapların önsözlerinde belirtilmiştir. Bu kitapların konuşma becerisi için

hazırlanan bölümleri incelendiğinde aralarında konu birliği olduğu tespit edilmiştir. Fakat kitapların Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki hangi ölçütlere göre yazıldığı, hangi etkinliklere uygun kazanımların oluşturulduğu ve etkinliklerin hangi kazanıma yönelik hazırlandığının belirtilmediği görülmüştür. Ayrıca konuşma bölümlerinin iletişimsel yaklaşıma uygun olarak hazırlandığı belirtilse de hedef dil öğrencisinin karşılaşılabileceği olumsuz durumlara yer verilmediği saptanmıştır. Bununla birlikte Avrupa Ortak Çerçeve Metninde konuşma becerisi “Sözlü Anlatım” ve “Karşılıklı Konuşma” olmak üzere ikiye ayrıldığı görülmektedir. Belirlenen kitaplar incelendiğinde bu iki bölüme eşit olarak ağırlık verilmediği tespit edilmiştir.

Avrupa Ortak Çerçeve Metninde belirtilen yeterliklere bağlı olarak konuşma becerisi için kazanımların eksikliği ve bunlara uygun olarak alt becerilerin sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma temelli olarak etkinliklerin olmadığı saptanmıştır. Çalışmada bu sorunlara çözüm önerileri sunulacaktır.

Çalışmanın konusu, Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki ilgili yeterliliklere uygun olarak kazanımların oluşturulması, bu kazanımlar ışığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaygın olarak kullanılan Temel Seviyede (A1-A2) ders kitaplarının konuşma becerisine yönelik bölümlerinin incelenmesi ve incelemeler sonucunda ortaya çıkan veriler ile yeterliklere uygun olarak oluşturulan kazanımlar ışığında konuşma becerisi için yeni bir ders izlenesi önerisi örneğinin sunulmasıdır.

Yapılmış olan çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaygın olarak kullanılan ders kitaplarının konuşma bölümleri içerik olarak incelenerek Avrupa Ortak Çerçeve Metninde yer alan temel seviye için dil yeterliklerinden hareketle konuşma becerisine yönelik kazanımların elde edilmesi amaçlanmaktadır. Bununla birlikte incelenen kitaplar ve hazırlanan kazanımlar sonucunda yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde temel seviyede konuşma dersleri için izlenesi örneği hazırlanarak hem öğrenen kişilere hem de öğretmenlere katkı sağlamak da hedeflenmektedir.

Çalışma, aşağıda belirtilen sınırlılıklar çerçevesinde yapılmıştır.

1. Yunus Emre Enstitüsünün (YEE) *Yedi İklim Türkçe*, Gazi TÖMER'in *Yabancılar İçin Türkçe*, Ankara TÖMER'in *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe* ders kitaplarının konuşma bölümlerinin taranması ile sınırlıdır.
2. Araştırma verileri tarama yapılan kitap serilerinin sadece ders kitapları ile sınırlıdır.
3. Temel seviyedeki (A1 ve A2) Türkçe öğretimini kapsayan tarama ve araştırma ile sınırlıdır.
4. Yetişkin gruplar için Türkçe öğretimi ile sınırlıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaygın olarak kullanılan ders kitaplarının konuşma bölümleri içerik olarak incelenmiş Avrupa Ortak Çerçeve Metninde yer alan temel seviye için dil yeterliklerinden hareketle konuşma becerisine yönelik kazanımların elde edilmesi amacıyla tarama modelinde hazırlanan bu çalışma, betimsel bir nitelik taşımaktadır.

Bu çalışmanın evrenini yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yurt içinde ve yurt dışında kullanılan bütün ders, yardımcı ve kaynak kitaplar oluşturmaktadır. Fakat bütün kitaplara ulaşılması ve kitapların tamamının incelenmesi sınırlı sürede mümkün olmadığından araştırma için dil öğretiminde yaygın olarak kullanılan üç kitap seçilmiştir. Buna göre bu araştırmanın örneklemini için çalışmaya Yunus Emre Enstitüsünün (YEE) *Yedi İklim Türkçe*, Gazi TÖMER'in *Yabancılar İçin Türkçe*, Ankara TÖMER'in *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe* kitapları dâhil edilmiştir.

A1 seviyedeki ders kitaplarının konuşma becerisine yönelik bölümlerinin incelenmesi sonucunda elde edilen ögeler kapsamında araştırmanın verileri olarak kullanılmıştır. İnceleme sonucunda toplanan veriler, Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki yeterlilikleri ve yeterliklerden yola çıkılarak oluşturulan kazanımlara göre değerlendirilmiştir.

1. BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİ VE AVRUPA ORTAK ÇERÇEVE METNİ

1.1. YABANCI DİL

Türkçe Sözlükte (Türk Dil Kurumu [TDK], 2009, s. 2102) “Ana dilin dışında olan dillerden her biri. Ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili.” olarak tanımlanmaktadır. Genellikle ikinci dil olarak da adlandırılan yabancı dil Demircan’a (Demircan, 2005) göre ise insanlar, toplumlar, uluslar arasında bireysel, kurumsal, ulusal düzeyde ticaret, siyaset, bilim, turizm, kültür, sanat, haberleşme vb. alanlarda her türlü ilişkinin kurulması ve yürütülmesi için ana dilinden başka uluslararası ortak dillerin öğrenilmesidir.

Bilişim çağının iletişim koşullarını iyileştirmesi ve iletişim düzeyini artırması sonucunda dünya genelinde kaynakların kullanımı, güç dengelerinin değişmesi gibi sebeplerle insanların bir yerden başka yere göçleri ana dil dışında yabancı bir dilin/dillerin öğrenilmesini gerekli kılmaktadır. Yabancı dil öğrenmek bazen bireyin tercihi bazen de bireye dayatılan zorunluluk olabilir. Bireyin kendini geliştirmek için yabancı dil öğrenmesi bir tercihken; üniversite öğrenimi için başka ülkeye gittiği zaman öğrenim görmek için gereken dili öğrenmesi bir zorunluluk durumunu örnekleyebilir. Çelebi, (2006, s. 286) kültürel değişimler teknolojik gelişmelerin kültürel değişimlerden daha hızlı olduğunu ifade etmektedir. Bu sebeple çağın gerektirdiği teknoloji ile ilgili bilgiye, çağı yakalamak için bir yabancı dili öğrenmenin önemi yadsınamaz.

1.1.1. Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil, bebeklikle birlikte doğal olarak edinilen ana dilinden veya ilk dilden sonra kazanılan dil, yabancı dildir, öğrenilmiş dil veya ikinci dildir (Karaağaç, 2013, s. 845). Yabancı dil öğrenme, öğrencinin sistematik uygulamalarla kendi isteği ile dilsel davranışlarında hedef toplumla etkileşime elverişli değişimler meydana getirme çabalarını kapsayan eylemlerin tümüdür (Doğan, 2012, s. 39).

Aksan'a göre teknoloji çağının insanı olarak nitelendirilen birey şu özellikleri taşımalıdır: “Çağa uygun bir eğitim görmüş olmalı, geçerli bir mesleğe sahip olmalı, sorunların çözümünü arayan bir karakter geliştirmeli, toplumsal meselelerde entelektüel ve duygusal derinliğe ulaşmış olmalı ve anadili dışında geçerli bir yabancı dili iyi bilmeli, öğrenmelidir” (1996, s.100). Yabancı dil öğrenmek teknoloji çağında bireyin sahip olduğu önemli ve gerekli niteliklerden biridir.

Bireyin kendi ana dili dışında belirli amaç için öğrendiği ve belirli olgunluk seviyesinde kullanabildiği diğer dillerin tamamına verilen genel bir tanıma yabancı dil denir. Öğretimi ise Varış (1973, s. 15-16) şöyle tanımlamaktadır: “Öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür”. Yabancı dil öğretimi bireyin bilinçli olarak belirli bir mekân içerisinde hedef dili dil bilgisi kurallarını okuyarak, dinleyerek, konuşarak ve yazarak öğrendiği süreçtir. Öğretimin içeriğini öğretme ve öğrenme birlikte oluşturur. Öğretime öğretmen tarafından bakıldığında süreçte gerçekleşenlerin tümü öğretme; öğrenci tarafından bakıldığında ise sürecin hepsi öğrenmedir. Bu yüzden öğretim yerine öğretme ve öğrenme bir arada kullanılarak öğretme-öğrenme/öğrenme-öğretme biçiminde ele alınarak öğretim kavramı daha anlaşılır kılınmıştır (Büyükkaragöz & Çivi, 1997, s. 31).

Kara'ya göre insanların yabancı dil öğrenme isteği ve bunun için çaba harcaması çok eski zamanlara dayanır. Bu şekilde ilk insanlardan bugüne kadar dil öğrenme arzusu var olmuştur. Teknolojinin gelişmesi ve dünyanın küresel hale gelmesiyle dil öğrenimi ihtiyaçtan öte zaruret haline dönüşmüştür (2010, s. 661-696).

Uzmanlık alanı olarak kabul edilen yabancı dil öğretiminde küreselleşen dünyanın bir sonucu olarak bireylerin dili öğrenme amacı farklılaşmakta, bu da dil öğretiminin şekillenmesine sebep olmaktadır. Artık günümüzde bireylerin dili aktif ve yeterli şekilde kullanabilmesi diğer bir ifadeyle iletişimi başlatabilmesi, sürdürebilmesi ve sonlandırabilmesi öğrenim gördüğü düzeyde öncelikli olarak görülmektedir.

1.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Dil Beceri Alanları

Geleneksel ve eski anlayışa istinaden yabancı dil öğretimi, dil bilgisi öğretimi temel alınıp becerilerin göz ardı edilmesinden ibarettir. Yakın zamanlarda ise becerilerin biri ya da ikisine odaklanarak hatta tekniğe ya da yaklaşıma odak noktasını oluşturan

becerilerin ismi verilerek yabancı dil öğretilmekteydi. Son zamanlarda ise her bir dil becerisi bütünleşik olarak ele alınıp dili her beceri alanında aktif şekilde kullanılabilir düzeyde öğretebilmek esastır. Böylelikle yabancı dil öğretiminde dinleme, okuma, yazma ve konuşma dil becerilerinin hiçbiri bir diğerinden üstün ya da geride değildir. Bunlar birbirleriyle bağlantılı ve birbirini destekler nitelik taşımaktadır. Göçer (2013) tarafından dil öğretiminin yaşanılan devrin koşullarıyla paralel olarak şekillendiği bu bağlamda günümüzde ise dil öğretiminin temel becerileri geliştirmeye dikkat ederek düzenlendiği, dil tarafından üstlenilen iletişimsel işlevin anlama ve anlatma kanallarıyla gerçekleştiği ifade edilmiştir.

Dil öğretimi geçmişten günümüze farklı yönlerden ele alınmış ve gelen çağın ihtiyaçlarına göre değişim göstermiştir. Bin yıl önce insanlar için mektup, telgraf vs. yazılı iletişim materyalleri önemli olduğu için ülkeler veya bireyler arasındaki iletişim şekli buna göre şekillenmekteydi. Geçmişte yabancı bir dili öğrenmek o dilde bir düşünceyi yazabilmek veya okuduğu bir metni anlayabilmek anlamına gelmekteydi. Günümüz çağında sadece bir beceriyi geliştirmek dil öğretimi için yetersiz kalmaktadır. Bu durum dört temel dil becerisi öğrencinin anlatma ve anlama şeklinde iki başlık altında ele alınabilir. Okuma ve dinleme anlama, konuşma ve yazma anlatma olarak kabul edilmekte olduğu algısına varılmaktadır.

1.1.2.1. Anlama Becerileri

Dil öğretiminde öğrenenin daha çok alıcı durumda olduğu anlama kısmı, dilin tanınması ve öğrenilmesinde ilk adımdır. Öğrenci okuduğunu görerek, dinlediğini duyarak dilin sesleri, yapısı ve kullanımı hakkında fikir sahibi olur.

Okuma yabancı dil öğretiminde ana dilde olduğu gibi metin temellidir. Okuma becerisi ile yabancı bir dili öğrenen öğrencinin kelime, cümle, dil bilimsel yapıları öğrenebilmesi bakımından metin kullanımı önemli olabilmektedir. Bir okuma metni, öğrencilere içinde geçen kelimelerin anlamını bağlamdan çıkarabilmeyi, sözcüklerin cümledeki dizimini, eklerin kelimelere bağlanışını görebilmesi, ayırt edebilmesi ve öğrenebilmesi ve dil öğretimi açısından önemli bir materyaldir. Okuma becerisinde öğrencinin dili algılaması noktasında önemli bir adımdır (Kırbaş, 2017, s. 12).

Anlamanın diğerkolu ise dinlemedir. Dinleme becerisi de diğerkol gibi yabancı dil öğretiminde göz ardı edilemez. Dinleme ile öğrenci dili tanır, anlamlandırır. Böylece dilin söyleyişine alışmaktadır. Dinlediği diyalogları, monologları, haberleri, müziği anlayabilecek seviyeye ulaşmaktadır. Hedef dilde iletişim kurmak isteyen birey dinleme becerisini geliştirerek diğerkol becerilerin de ilerlemesine katkıda bulunmaktadır. Dinleyerek öğrendiği vurgu ve tonlamaları konuşurken kullanması dinleme becerisini konuşmaya katkısına örnek olabilir.

1.1.2.2. Anlatma Becerileri

Bireyin yabancı dil öğrenirken dinlediği ve okuduğu dili anlaması geliştikçe kullanma ihtiyacı da ortaya çıkabilecektir. Bu ihtiyaç anlatma yoluyla giderebilmektedir. Birey dil öğrenme süreci devam ettikçe kendisini sözlü ya da yazılı olarak ifade edebilecektir. Bu da anlatma becerilerinin alt başlıkları olan konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesiyle olacaktır. Bu bağlamda anlatmanın iki temel yolu konuşma ve yazmadır.

Çakır'ın (2010, s. 166) ifadesine göre bir dil öğrencisinin yabancı dili öğrenme seviyesini belirleyebilmek amacıyla konuşma ve yazma, başka bir deyişle anlatma becerilerine bakılması gerekir. Anlatmanın ilk karşılaşılan becerisi ise konuşmadır. Konuşma Banguoğlu'na (2015, s.9) göre “İnsan konuşma yeteneği ile doğar. Fakat dil doğuştan bilinmez. Çocuk içinde yaşadığı topluluğun dilini, anadilini uzun bir çıraklık devresi süresince öğrenir. Aslında her dil bir insanlar topluluğu arasında bin yıllar boyunca gelişerek meydana gelmiş bir sosyal kurumdur.

Kara'nın (2011, s. 158) görüşüne göre ise öğrencinin dili öğrenip öğrenmediğini anlayabilmesi için hedef dilde konuşması ve yazmasıyla, iletişim kurduğu diğerkol bireyleri anlayıp cevap vermesiyle değerlendirilebilir. Dili öğrenen kitlenin amaçlarına uygun şekilde belirli bir müfredat ve plan hazırlandığında, hedefi Türkçe olan bireylerin dinleyip okuduktan sonra Türkçeyi anlayabilecek ve fikirlerini sözlü ve yazılı şekilde anlatabilecek hale getirmek gayesiyle dil becerilerinin geliştirilmesi birinci amaç olmalıdır.

Yabancı dil öğrenme sürecinde anlatma aşaması üretmeyi temsil ettiği için dil öğrenme sürecinin teyit edilmesi ve dil öğrenmenin tamamlanmasıdır. Dil öğrenilmiş, aktif olarak kullanılmaya başlanmış demektir.

Anlatmanın ikinci aşaması ise yazmadır. Yazma, bir konu, bir olay, bir durum ve bir şahıs hakkında duygu ve düşüncelerin yazma eylemiyle somut olarak ifade edilmesidir. Genel kabule göre yazma becerisi dört dil becerisi arasında en son ve zor öğrenilendir.

Her ikisi de anlatma becerileri olmasına rağmen, yazma ile konuşma arasında “süreklilik, işlem zamanı, uzaklık, imla, karmaşıklık, kelime ve resmiyet vb.” birçok değişik açıdan benzerlikler olduğu gibi farklılıklar da bulunmaktadır (Aktaran Durmuş, 2013, s. 165)

1.2. AVRUPA ORTAK ÇERÇEVE METNİ

Avrupa Birliğinin eğitim ve kültür politikalarını yürüten en eski ve en geniş katılımlı örgütü Avrupa Konseyi (The Council Of Europe)dir. Avrupa Konseyi, 5 Mayıs 1949 yılında 10 Avrupa ülkesinin (Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda İngiltere, İrlanda, İsveç, İtalya, Lüksemburg ve Norveç) kurucu üye olarak katılımıyla Fransa'nın Strasburg kentinde kurulmuştur. Türkiye, Avrupa Konseyi'ne 1950 yılında katılmıştır ve kurucu üye sayılmaktadır. Konsey'in şu anda toplam 46 üyesi bulunmaktadır. Avrupa Konseyi (AK)'nin amaçları, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulcu demokrasi ilkelerini korumak ve güçlendirmek; azınlıklar, ırkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma, uyuşturucu madde ve çevre konularındaki sorunlara çözüm aramak; Avrupa kültürel benliğinin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak olarak özetlenebilir.

Konsey ellili yıllardan itibaren dil eğitimi alanında aktif çalışmalar yapmaktadır. AK'nin çalışmaları çok dilli dolayısıyla çok kültürlü Avrupa kıtasının yapısında, vatandaşlar arasında karşılıklı anlaşma ve iletişimi sağlamayı, dil mirasını ve kültürel çeşitliliği korumayı, desteklemeyi ve bunları geliştirmeyi, ortak çıkarlar ve prensipler etrafında dil öğretimi için dil yaklaşımları geliştirmeyi ve geniş kapsamlı çok dilliliği teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Avrupa Konseyi dil ve kültürle ilgili yaptığı çalışmalarla ülkeler arasındaki her türlü iş birliğinin artacağını düşünmekte, bu nedenle bu çalışmaları önemsemektedir. Konsey

bünyesinde 8 Nisan 1994'te geniş katılımlı karşılıklı anlaşma ile kurulan Avrupa Modern Diller Merkezi dil politikalarının merkezi durumundadır.

Çok dilli ve çok kültürlü yapıda olan Avrupa'da toplumu oluşturan bireyler arasında anlaşma ve uzlaşmayı sağlamak için bireylerin en az iki dili öğrenmesi ilkesini benimseyen konsey, dil öğrenme ve öğretme çalışmalarını yönlendirmek ve bu alanda çeşitli açılardan standartları belirlemek için 2001 yılında Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metnini (AOÇM) hazırlamıştır. Bu, bir anda ortaya çıkmış bir çalışma değildir. "1989-1996 yılları arasında Avrupa Vatandaşlığı için Dil Öğrenme Projesinin ürünü olarak ortaya çıkarıldı. Daha sonra 24 Ocak 2000 tarihinde Avrupa Konseyi kararıyla Avrupa'da ortak eğitim uygulamalarını öngören Socrates Projesine Türkiye de katıldı. Böylece, Türk Milli Eğitim Bakanı da dâhil olmak üzere, 15-17 Ekim 2000 tarihinde Polonya Krakow'da düzenlenen toplantıda, Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerin Milli Eğitim Bakanları OAÖÇ ve ADP uygulamalarının yaygınlaştırılması için ortak bir karar imzalandı. Bu nedenle Avrupa ülkelerindeki yabancı dil öğretim uygulamaları ülkemizde de benimsenmektedir (Mirici, 2010, s. 15).

AOÇM, Avrupa'daki ülkelerde hedef diller için müfredatların, sınavların, ders kitaplarının hazırlanmasına ve materyallerin oluşturulmasına yönelik temeldir. Dili öğrenen bireylerin iletişim kurmak için ne yapması ne öğrenmesi ve iletişimde başarılı olması için bilgi ve yeterlikleri iletmesi gerektiğini detaylı şekilde anlatmaktadır. Metin, dil öğrenim programlarının, dil sertifikalarının, kendi kendine öğrenme ve yaşam boyu öğrenmenin planlanmasında da kullanılmaktadır. Hedefler, içerikler, ölçme ve değerlendirme durumlarının hazırlanıp elde edilmesi sertifika ve programın hazırlanmasını sağlamaktadır.

Avrupa Ortak Çerçeve Metninin görevleri yerine getirebilmesi için kapsamlı, saydam ve tutarlı olması gerekir. Tüm kullanıcılara ulaşabilmesi için olabildiğince geniş dil bilgisi, dil becerisi ve dil kullanımını ayrıntılı olarak belirlemesi kapsamlı; yer alan bilgilerin açık, net ve anlaşılır olması aynı zamanda kullanıcılar için ulaşılabilir ve anlaşılabilirliği saydam; içindeki tanımlamaların çelişki içermemesi tutarlı olması demektir (TELC, 2012, s. 16-17).

Avrupa Ortak Çerçeve Metni, yabancı dil öğrenme sürecinde hedef dilin yapısına göre değişebilen kazanımların genel sınırlarını çizen yeterlik ve bilgileri içermektedir. Bunlar

sürecin başından sonuna kadar her aşamada kullanılmaktadır. Metnin duru, sade ve yoruma kapalı olması, çelişkiler içermemesi onu süreçte faydalı kılar.

1.2.1. Avrupa Dil Dosyası

Avrupa Dil Dosyası -ADD, AOÇM'ye dayalı bir değerlendirme sistemidir. AOÇM'nin dayandığı temel ilkeler olan “öğrenen özerkliği”, “kendini değerlendirme” ve “kültürel çeşitlilik” ADD kullanımı yoluyla uygulamaya geçirilmiş olmaktadır. ADD, öğrenenin dil öğrenme sürecindeki aldığı notları, deneyimlerini, dil öğrenme kazanımlarını, sertifika ya da diplomalarını, makalelerini, dil düzeyi yeterliliğini gösteren bir belge niteliği taşımaktadır. Dosya içerisinde üç bölüm bulunmaktadır:

- Dil Pasaportu

Öğrenen kişinin dilbilimsel ve kültürel anlamada tanımlayan bilgilerin bulunduğu, hangi dilleri bildiğini gösteren, konsey tarafından geliştirilmiş dil becerilerinin yeterliliklerinin işlendiği bölümdür.

- Dil Öğrenim Geçmişi

Öğrenme kazanımlarının olduğu, kültürler arası öğrenme deneyimlerinin yansıtıldığı, öğrenenin dil öğrenme süreçlerinin bulunduğu bölümdür.

- Dil Dosyası

Öğrenenin yabancı dil ile ilgili sertifikaları, diploması, projeleri, makaleleri gibi dil öğrenim sürecindeki ürünlerinin oluşturduğu bölümdür.

1.2.2. Avrupa Ortak Çerçeve Metninin Felsefesi

Kapsamlı, saydam ve tutarlı bir dil öğrenim, öğretim ve değerlendirme amacıyla hazırlanmış olan *Öneriler Çerçevesi*, dil kullanımı ve öğrenimi açısından çok kapsamlı bir anlayıştan yola çıkmalıdır. Temel alınan bu yaklaşım, dil kullanan ve öğrenenleri öncelikle *sosyal aktörler*; yani, belli koşullarda, belirli çevrelerde ve eylem alanlarında, salt dilsel olmayan, bildirişimsel görevleri üstlenen toplum

üyeleri olarak ele aldığı için, genel anlamda *eylem odaklı* bir yaklaşımdır (TELC, 2012, s. 18).

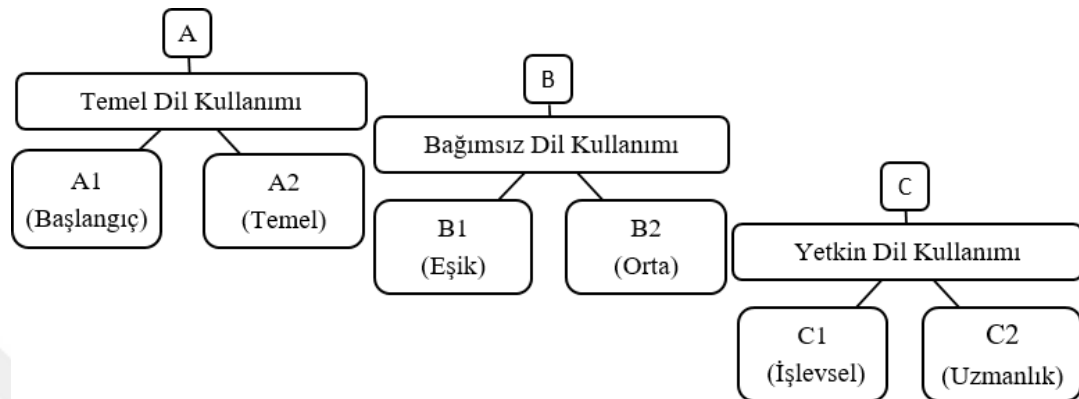
Yabancı dil eğitimi/öğretimi öğrenenlerin ihtiyaçlarına göre zaman içinde değişiklikler göstermektedir. Yabancı dil eğitimi/öğretiminde AOÇM’de benimsenen yaklaşım olan eylem odaklı yaklaşım da bu gereklilik sonucunda ortaya çıkmıştır. Teknolojinin ve zamanının ilerlemesiyle artık ülkeler arasındaki sınır gittikçe yok olmaktadır. Dolayısıyla, insanların dili yalnızca iletişim kurmak amacıyla öğrenmeleri artık çok yararlı ve yeterli olmamaktadır. Dili öğrenenlerin sosyal aktörler olarak düşünüldüğü bu süreçte, dilin iletişimsel özelliğinin yanı sıra kültürel ve toplumsal özelliğinin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Çünkü yabancı bir dili öğrenen bu sosyal aktörler için eylem odaklı yaklaşım, Avrupa’ya dâhil olma sürecindeki ilerlemeler doğrultusunda yeni bir sosyal boyutu ele almaktadır.[...] Bu sosyal boyut, öğrenenleri birbirinden farklı kültürlerin yaşandığı ve farklı dillerin konuşulduğu, gerek kendi ülkelerinde gerekse yabancı bir ülkedeki yabancılarla, bir arada yaşamaya değil, aynı zamanda onlarla birlikte çalışmaya hazırlamaktır. Artık bir başkasıyla iletişim kurmaktan ziyade, onunla, yabancı dili kullanarak birlikte hareket etmekten söz edilmektedir (Puren, 2002).

Öğrenici dili yalnız öğrenir fakat dili kullanırken yalnız değildir. AOÇM’de belirtilen yaşam alanlarında bir aktör gibi hareket ederek hem kültür aktarır ve öğrenir, hem iletişim kurar, hem verilen görevi tamamlar hem de dil yeterlilik düzeyini yükseltir. Eylem odaklı yaklaşım diğer birçok yaklaşımı içerisinde barındırdığından AOÇM’nin genel felsefesi olarak tanımlanmıştır.

1.2.3. Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki Dil Düzeyleri

AOÇM, iletişim kurabilmek için yabancı dili öğrenenlerin hangi aşamada neleri öğrenmeleri gerektiğini her bölümde ayrı olarak açıklamıştır. Bu Dil Düzeyleri adıyla ifade edilerek açıklanmıştır. Karababa’nın (2010, s. 27) da belirttiği gibi yabancı dil olarak Türkçe dersleri aşamalı kur sistemiyle verilmektedir. Aşamalı kur sistemi yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanılan bir sistemdir. Bu aşamalı dil düzeyleri A, B ve C düzeyleridir. A Düzeyi, Temel Dil Kullanımı olarak A1-Başlangıç ve A2-Temel olarak ikiye ayrılmaktadır. B Düzeyi de dil öğretiminin ikinci aşamasıdır ve

Bağımsız Dil Kullanımı olarak B1-Eşik ve B2-Orta olarak ikiye ayrılmaktadır. Aynı şekilde ustalık dil öğrenme düzeyi olan C Düzeyi de üçüncü aşamadır ve C1-İşlevsel ve C2-Uzmanlık olarak ikiye ayrılmıştır. Üç temel düzey ve içlerinde iki ayrılan düzeylerle birlikte altı aşamadan söz edilebilmektedir.

Şekil 1. Dil Düzeyleri (AOÇM, 2013, s. 30)

Dil düzeylerinin basamakları her zaman geniş sınırlarla belirlenmemektedir. İhtiyaç duyulduğunda dil düzeyleri üst hedefle ilişkisini ayırmadan daha ayrıntılı olarak dallandırılabilir. Aynı şekilde dallanan bölümler AOÇM kapsamında olmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde temel dil becerilerinin dil düzeylerine göre farklı kazanımları ve özellikleri taşıması gerekmektedir. Temel dil becerileri dil etkinlikleri olarak belirtilmekte ve beş kısımda incelenmektedir. AOÇM' ye göre dil etkinlikleri anlama, konuşma ve yazma olarak sınıflandırılmaktadır. Anlama dil etkinliği dinleme ve okuma becerileridir. Konuşma dil etkinliği bir konuşmaya katılım ve bağlantılı veya üretimsel konuşma olarak ikiye ayrılmaktadır. Son dil etkinliği ise yazılı anlatım veya yazma becerisi olarak ifade edilebilir.

1.2.4. Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki Dil Yeterlikleri

Yabancı dil öğretiminde Avrupa Ortak Çerçeve Metnine istinaden yeterlikler “Genel Yeterlikler” ve “Bildirişimsel Yeterlikler” olmak üzere iki ana başlıkta ele alınmaktadır. Genel Yeterlikler, dünya bilgisi, sosyo-kültürel bilgi, kültürel bilinç, becerilere ve uygulamalara ait bilgiler, kültürler arası beceriler, kişiliğe ilişkin öğrenme yeteneği gibi öğrenciye ait tecrübelerine dayanarak gelen güncel bilgilerinin tümünü kapsamaktadır. Bildirişimsel Yeterlikler ise dil bilgisel yeterlikler, toplum dil bilgisel yeterlikler gibi

daha çok öğrencinin kullanacağı hedef dile ait dilsel özelliklerin tamamını kapsamaktadır.

Tablo 1. Ortak Dil Düzeylerinin Tanımlanması (Aoçm, 2013, S.31)

Yetkin Dil Kullanıcısı	C2	“Okuduğu ve duyduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir. Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiği bilgileri özetleyebilir; gerekçe ve açıklamaları bağlantılı bir anlatımla dile getirebilir. Kendini anında, çok akıcı ve açıkça ifade edebilir. Çözümü güç olan konularda da ince anlam farklılıklarını vurgulayabilir.”
	C1	“Geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir. Sık sık sözcük arama zorunluluğu duymadan kendini anında ve akıcı bir dille ifade edebilir. Dili, toplumsal ve meslek yaşamında, eğitim ve öğretimde etkin ve esnek bir biçimde kullanabilir. Karmaşık konularda görüşlerini açık, düzenli ve ayrıntılı biçimde belirtebilir. Bu sırada çeşitli dilsel araçları kullanarak metinleri birbirine bağlayabilir.”
Bağımsız Dil Kullanıcısı	B2	“Soyut ve somut konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir; kendi uzmanlık alanındaki tartışmaları da anlayabilir. Kendini o denli akıcı ve anında ifade edebilir ki, anadili konuşurlarıyla az çaba göstererek anlaşılabilirliği mümkündür. Kendini geniş bir konu alanında belirgin ve ayrıntılı bir biçimde ifade edebilir, güncel bir konuda görüşünü belirtebilir ve çeşitli olanakların olumlu ve olumsuz yönlerine değinebilir.”
	B1	“Anlaşılır ve ölçünlü bir dille konuşulduğunda, iş, okul, boş zaman etkinlikleri vb. gibi bilinen şeyler söz konusu olduğunda, konuşmanın ana hatlarını anlayabilir. Öğrenmekte olduğu dilin konuşulduğu ülkeye yaptığı yolculuklarda karşılaştığı çoğu zorlukların üstesinden gelebilir. Bilinen konularda ve ilgi duyduğu alanlarda kendini basit ve bağlantılı olarak ifade edebilir. Deneyim ve olaylar hakkında bilgi verebilir; hayal, beklenti, amaç ve hedeflerini anlatabilir, tasarımı ve görüşlerinin kısa gerekçelerini gösterir ya da bunlara açıklamalar getirebilir.”
Temel Dil Kullanıcısı	A2	“İlgi alanıyla ilgili cümleleri ve sıkça kullanılan anlatımları anlayabilir. Bilinen alışılmış konularda, doğrudan doğruya bilgi alışverişi söz konusu olduğunda, alışlagelmiş, basit durumlarda kendini ifade edebilir. Geçmişi, eğitimi, çevresi ve doğrudan gereksinimleriyle bağlantılı şeyleri basit dilsel araçlar yardımıyla anlatabilir.”
	A1	“Somut ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan, bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir. Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıtırabilir. Başkalarına, kendileri hakkında sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir. Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve de yardımcı oluyorsa, onlarla basit yollardan anlaşabilir.”

2. BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA BECERİSİ

İnsanı diğer canlı türlerinden ayıran ve onun yaşadığı toplumdaki diğer insanlarla iletişimine yardımcı olan en hayati ve en temel beceri konuşmadır. Konuşmanın insanın hayatını etkileyen, onun sosyal ilişkilerini sürdürebilmesi için en fazla ihtiyaç duyduğu ve çağlar boyunca medeniyetler kurmasını sağlayan en önemli gücü olduğu çok iyi bilinen bir gerçektir.

Kitle iletişim araçlarının yaygınlaştığı, hızlı gelişen ve değişen dünyamızda, konuşma küçük yaşlardan itibaren geliştirilmelidir. Konuşma insanın iş, eğitim ve özel hayatında başarı ya da başarısızlığını doğrudan etkilediği için konuşma eğitimi günlük hayatımızın bir parçasıdır. Bir konuyla ilgili fikir alışverişinde bulunma, duygularımızı açıklama, tartışma ve sosyal ilişkilerimizi düzenlemede çok önemlidir.

Hem yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde hem de diğer dillerin öğretiminde karşılaşılan en temel problem konuşma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesidir. Ülkemizde yabancı dil öğrenen birçok kişinin ortak şikâyeti, uzun yıllar öğrenmek için zaman ve emek harcadıkları yabancı dili kullanıldığı yerlerde konuşamamak, temel ihtiyaçlarını bile bu dil ile karşılayamamak olmuştur. Günümüzde ülkemizde dil eğitimi için başvuran insanların çoğunluğunun konuşma becerisini geliştirmeye yönelik sınıfların olup olmadığı ilk sordukları sorulardan birisidir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde öğretmenler hem yurt içinde hem de yurt dışında dilbilgisi, okuma-anlama, dinleme-anlama, yazma alanlarında çalışmalar ve alıştırmalar yapmayı sevmekte ve bu alanlara yoğunlaşmayı sevmektedirler. Çünkü bunlar hem somuttur, bunlarla ilgili hazır materyaller bulunmaktadır, sınıf içinde daha aktiftirler ve değerlendirmesi de daha kolaydır. Konuşma becerisinin kazandırılması öğretmenlerin çok zamanını almakta, bu beceriye yönelik öğretmenin materyal bulması ve hazırlaması zordur, bu becerinin kazandırılması sırasında öğretmenin sınıf yönetimi becerisine en üst seviyede sahip olması gerekmektedir. Öğretmenler konuşma becerisi için konuyla paralel olarak basit konuşma konuları seçip herkese söz hakkı vermeyi,

telaffuzlarını geliştirmek için de okuma parçalarını ya da dil bilgisi alıştırmalarını sesli okutmaktadırlar.

Sınavlarda ise dil bilgisi, okuma, yazma, dikte, dinleme gibi alanlarda ve becerilerde bölümler vardır fakat konuşma becerisi için sınav öğretmenin inisiyatifine bırakılır. Öğretmenin de öğrenciyi değerlendirebileceği bir rubrik benzeri değerlendirme formu olup olmadığı ya da varsa niteliği ise ayrı bir tartışma konusudur. Eğer öğrenci ileri seviyede ise belli bir konu hakkında sorular sorularak konuşması istenir.

Yabancı dil öğrenen kişinin ihtiyacı öncelikli olarak yaşayan dilin öğrenilmesidir. Yaşayan dilin öğrenilmesi ise öğreneni ve öğretmeni konuşma becerisine yönlendirmektedir. Dolayısıyla ikinci dil öğrenirken en gereksinim duyulan beceri konuşmadır.

Bir dilin öğrenilmesi o dilde sosyal etkileşim kurabilecek şekilde konuşma becerisini kullanılabilmesi anlamına gelir. Bu da konuşma becerisinin önemine dayanır. Konuşma becerisini diğer becerilerden farklı kılan onun birincil, gayri resmi, kişilerarası ve şansa dayalı olmasıdır. Bunlar onun sosyal açıdan değerlendirilmesidir. Üretim açısından baktığımızdaysa planlı değildir, sözeldir ve dinamiktir. Bütün bunlar becerinin öğretiminin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Temizyürek'in (Temizyürek, Erdem, & Temizkan, 2014) belirtmiş olduğu gibi konuşma becerisi dil öğretiminde en temel dört beceriden birisidir. Okuma ve dinleme daha çok anlamaya, konuşma ve yazma ise anlatmaya dayalıdır. Konuşma insanın kendini ifade etmesi açısından çok önemli olduğu gibi, Türkçe öğretiminin de temelini oluşturmaktadır. Çünkü konuşma, okuma-yazma gibi iki önemli faaliyetin de çıkış noktasıdır.

Konuşma becerisi sadece dildeki dil bilgisi kurallarını bilmek, iyi bir kelime hazinesine sahip olmak ya da telaffuz şeklini bilmek değildir ; bunları aynı zamanda uygulayabilmek, doğru şekilde kullanabilmektir. Konuşan kişi hızlı şekilde karar vermeli, konuşma sırasında dilin kurallarına uygun hareket etmeli, konuşma anında bildiklerini beklenmeyen durumlarda uyarlayabilmelidir. Bunlar, konuşmayı diğer becerilerden ayıran özelliklerdir.

2.1. DİL ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA BECERİSİNİN ÖNEMİ

İnsanın duygularını, düşüncelerini sese dayalı bir dizge halinde sunması olan konuşma, başka bir ifade ile anlamlı parçalara dönüştürülmüş seslerden yararlanarak düşünceleri ifade etmektir... (Durmuş, 2013). İletişimin en yaygın ve doğal yolu konuşmadır ve bu, insanı diğer yaratılmışlardan ayıran bir beceridir. Konuşma becerisi günlük hayatımızda sadece iletişim aracı olarak değil toplumda kabul görme ve toplumu etkileyebilme açısından da büyük önem taşımaktadır. Hem iş hem okul hem de diğer toplumsal alanlarda başarılı olabilmek için konuşma becerisinin geliştirilmesi şarttır. Günümüzde bu becerinin önemi artmaktadır.

Dil öğretiminde varılmak istenen, bireylere hedeflenen dilde anlama ve anlatma becerilerini kazandırabilmektir. Anlatma becerisinin temel bir ögesi olan konuşma becerisi, diğer becerilerden farklı olarak insanların günlük hayatta kullanımına en çok ihtiyaç duydukları beceridir. Bu nedenle dil öğretiminde konuşma becerisinin kazandırılması sürecinde asıl amaç, dil öğrenen kişilerin o dilde duygu ve düşüncelerini doğru ve akıcı bir şekilde ifade edebilmelerini sağlamaktır.

Yabancı dil öğrenen birey için o dili öğrendiğinin temel kanıtı insanlarla iletişime geçtiği zaman ya da ihtiyaçlarını karşılaması gerektiğinde dili kullanabilmesidir. Bir lokantaya gittiğinde sipariş veremiyorsa, alışveriş yapmak istediğinde bir ürünün fiyatını soramıyorsa, öğrendiği dilin konuşulduğu ülkede insanlarla/o dilin yerel kullanıcılarıyla anlaşamıyorsa ne kadar iyi dil bilgisi kuralı bildiği, kelime hazinesinin iyi olması, öğrendiği hedef dildeki bir metni iyi okumasının ya da o dilde yazdığı kompozisyonun öğrenen için faydası ve öğrenen kişiye motivasyonu/güdülenmesi olmayacaktır. Konuşma gelişmesi dil öğretimin en temel ve öğreneni güdüleyici becerisidir.

2.2. KONUŞMA BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ

İnsanı hayvan ve bitkilerden ayırt eden, farklı kılan en önemli niteliği konuşma becerisidir. Diğer canlılar arasında fiziksel olarak konuşabilen varsa da bu konuşma, insandaki gibi bilişsel süreçler içermemektedir. İnsan konuşma becerisiyle duygu, düşüncelerini açıklayarak ve olayları, durumları ve insanları betimleyerek iletişim kurar.

Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik dil öğrencinin konuşucu olarak konuşma etkinliklerinde bulunabilmek için birçok eylemde bulunması ve bununla alakalı tecrübeye

sahip olması gerekir. Konuşma becerisini kazanabilmek için bilişsel olarak mesajı planlayabilmesi, düzenleyebilmesi, dilsel olarak anlatımı ifade edebilmesi ve iletiyi ses bilgisel olarak telaffuz edebilmesidir. Bu amaçla materyal kullanımına yönelik AOÇM’de araçlar şu şekilde verilmiştir: telefon, görüntülü telefon, sanal ortamda yapılan toplantı, radyo televizyon gibi kitle iletişim araçları, sinema filmi, bilgisayar (e-posta, CD-Rom vb.), kayıt cihazları gibi araçlar kullanılabilir (TELC, 2012, s. 95).

2.3. DİL ÖĞRETİMİNDE YAKLAŞIMLAR, YÖNTEMLER VE KONUŞMA BECERİSİ

Dil öğretimi, farklı dil ve kültürdeki insanların etkileşimiyle birlikte başlamış olmalı ve en az bu ilişkilerin tarihi kadar eski olmalıdır. Bu kadar eski tarihe dayandığı düşünülen dil öğretiminin de dayandığı yaklaşım, yöntem ve tekniklerin de bir o kadar eski temellere dayandığı ve tarihsel bir gelişim takip ettiği düşünülmektedir.

Güneş, dil öğretim yaklaşımlarının; en eski örneklerde olduğu gibi, dilin kurallarını, kelimeyi ve klasik kültürü önceleyen dönem; Dili bir davranış olarak ele alan davranışçı yaklaşım dönemi; dil öğretiminde günlük iletişimi geliştirmeyi hedefleyen iletişimci dönem ve günümüzde geçerli olan, dili sosyal etkileşim aracı olarak gören sosyal-etkileşimsel dönem şeklinde sıralanabileceğini belirterek yaklaşımları tarihsel gelişimi bakımından temel olarak dörde ayırmıştır. (Güneş, 2011)

Klasik dillerin öğretimi olarak başlayan dil öğretimi yeni dillerin (Latince'den ayrılan İtalyanca, Fransızca, İngilizce gibi diller) öğretimine yönelik olarak devam etmiştir. Klasik dil öğretiminde önemli olan hedef dildeki edebi değeri olan, retorik üslubu kazandıracak metinlerin ezberlenerek öğrenilmesidir. Daha sonra siyasi ve dolayısıyla sosyal olarak değişimler başlamış ve dil öğretiminde önemli olan belirli bir durumu karşılayacak ve ihtiyacı giderecek metinlerle bunların kullanımına yöneliktir. 19. Yüzyılda dil öğretiminde yenilenme dönemi başlamıştır. Bu dönemde konuşulan dilin önemi, iyi bir telaffuz eğitimi, günlük konuşma sırasında kullanılan kalıp sözler için konuşma metinlerinin ya da diyaloglarının oluşturulması önem kazanmıştır.

Bu bağlamda Richard ve Rogers’tan öğrendiğimize göre 1886’da kurulan Uluslararası Fonetik Derneği modern dillerin öğretiminde aşağıdaki ilkeleri savunmaktadır:

- ✓ Konuşulan dilin üzerinde çalışmalar yapılması,
- ✓ İyi bir telaffuz alışkanlığının edinilmesi için ses bilgisi eğitimi,
- ✓ İletişimi sağlayan kalıp sözleri ve deyimleri tanıtmak için konuşma metinleri ve diyalogların kullanılması,
- ✓ Dil bilgisi öğretimi için tümevarım yaklaşımı,

- ✓ Ana dilde kurulan anlam birlikleri yerine hedef dilde kurulan anlam birliklerinin öğretimi. (Approaches and Methods in Language Teaching, 2001, s. 9)

Giderek iletişimi öne çıkararak ve konuşma becerisini sağlamaya yönelik olarak ilerleyen yaklaşımlarla birlikte konuşma becerisi ve onun geliştirilmesini sağlayan yöntem ve teknikler oluşturulmuş ve uygulanmaktadır.

Yabancı bir dil öğrenirken ya da öğretirken kazandırılması gereken becerilerin hepsine eşit ölçüde ağırlık verilemez/verilemez. Öğrenci beklentileri ve çağın ihtiyaçlarına göre geliştirilen strateji ve kuramlar becerilere verilen ağırlığı değiştirir. Konuşma becerisine verilen ağırlık ise eski dönemlerden beri önemini korumakta ve becerinin önemi artmaktadır. İletişim geliştiği, küçülen bir köy haline gelen dünyada insanların ana dilleri dışında daha fazla dil bilerek sözel anlaşma yeteneklerinin önem kazandığı çağımızda dil öğrenirken konuşma becerisinin ön planda tutulduğunu görmekteyiz.

2.3.1. Dil Bilgisi Çeviri Yönteminde Konuşma Becerisi

Bu yöntemin kökeni Latince eğitiminden gelmektedir. Dil bilgisi kurallarının öğretimine önem verilmekte ve hedef dilden ana dile çeviriler yapılmaktadır. Öğreten merkezlidir, öğrenen pasif konumdadır. Katı bir disiplin sağlanarak dil bilgisi kuralları verilmekte ardından bu kuralları uygulamak için bol bol otomatik alıştırmalar uygulanmaktadır. Yeni öğrenilen bilgiler, yeni dil bilgisi kuralları ve kelimelerden oluşmaktadır ve öğrenenlerden bunları ezberlemeleri istenmektedir. Klasik eserlerin çevrilerek edebiyatın anlaşılması amacıyla çeviriler yapılmaktadır.

Demircan'ın ifade ettiği şekilde (2005, s. 150) biçimbilgisi ve sözdizimi kurallarını içermekte, sesletim öğretimi yapılmıyorsa da başlangıçta sesletim kuralları bir özet olarak verilmektedir. Yöntem dil bilgisi merkezlidir. Söyleyişe teorik olarak yer verilir fakat uygulama yoktur. Buna paralel olarak Memiş ve Erdem'in (2013) ortak ifadelerine göre telaffuz konusuna yeterli odaklanma sağlanmadığı için, bu yöntemle öğrenilen dil sözlü iletişimi sağlama konusunda yetersizliklere yol açar. Öğrenci duyduğunu anlamakta ve konuşmakta problem yaşar.

2.3.2. Doğal Yöntemde Konuşma Becerisi

Dil bilgisi çeviri yöntemine tepki olarak gelişmiştir. Ağdalı, anlaşılmayan klasik dilin yerine günlük konuşmada kullanılan yaşayan, anlaşılabilen dil öğretimi olmalıdır. Öğrenen kendi ana dilini asla kullanmamaktadır. Öğreten kişi öğrenilen ana dilin konuşucusudur. Öğreten kişi konuşmakta öğrenen dinlemektedir. Sınıf içinde sözlü iletişim hâkimdir. Öğretici mimikle, taklit yoluyla, öğrenilen yabancı dilde yapılan açıklamalarla öğrenene dili öğretir. Kelime bilgisi dil bilgisinden önce gelmektedir. Telaffuz önemlidir. Başlangıçta dinleme ve konuşma etkinliklerine yer verilmelidir.

Eğitmen konuşur öğrenci de dinlediğini taklit ederek söyler. Günlük konuşma dilinde kullanılan kelimeler önemlidir. Bu yöntemde problem olan durum öğrenci anlamlı değil ezberleyerek ve taklit yoluyla öğrendiği için anlamı tam olarak bilmeyebilir ve hazır bulunuşluk, yaş gibi kriterlere bakılmaksızın her bireyin aynı şekilde öğreneceğini kabul eder. Fakat öğrenci dil öğrenmeye istekli ise motive olmuştur. Hazır bulunuşluk açısından yeterlidir. Dili hızlıca ve kolayca öğrenebilir. Dil öğrenmeye istekli olmayan, ihtiyaç hissetmeyen öğrencinin hazır bulunuşluğu yeterli olmadığından geç öğrenebilir ya da hiç öğrenemeyebilir.

2.3.3. İşitsel -Dilsel Yöntemde Konuşma Becerisi

Bu yöntem davranışçı kurama dayanmaktadır, onun öğrenme ilkelerinden yararlanılmaktadır. Dil öğretirken alışkanlık yaratmak önemlidir. Önemli diyaloglar, söz kalıpları ve sık kullanılan yapılar yinelettirilerek öğretilir. Öğreten kişi hedef dilde konuşur çünkü her şey sözlü olarak öğrenilebilir ve öğrenen duyduklarını söyleyebilir. Öğretmen davranışçı kurama uygun olarak öğrenenin doğru yanıtlarına ödül vermelidir. Öğrenen kişi tümevarımlı bir yolla öğrenebilir. Diyalog öğretilerek öğretime başlanmaktadır. Kullanılan günlük dile ağırlık verilmektedir. Öğrenci eğitmenden aldığı eğitimin sonunda tekrar ederek, diyalogları ezberleyerek ve mekanik alıştırmaları tekrar ederek öğrenmelidir.

Yöntemi biçimlendiren Demircan'a (2005, s. 183-184) göre şöyle sıralanır:

- Birinci ve belki de en önemli ilke “dil konuşma olduğu, yazma olmadığı”dır. Brooks için “söz” dilin üretici olan yanı, ”yazı” ise onun bir türevidir.

“okuduğunu anlama” ve “yazma” öğretimi başlamadan önce “duyduğunu anlama” ve “konuşma” öğretiminde belirli bir yol alınmış olması gerekir. Okunmadan önce her şey sözlü olarak öğrenilmelidir çünkü yazım sesletimi bozucu bir öğedir. Dil becerilerinin sırası ileri seviyeye erişilinceye kadar dinlediğini anlama, konuşma, okuduğunu anlama, yazma olarak sürer.

- ... Dil bir alışkanlıklar düzeni olarak tanımlanmıştır. Öyleyse dil öğretimi de alışkanlık oluşturan alıştırmaların, etkinliklerin kullanılması gerekir.
- Dil üzerine bilgi vermek yerine “dil kendi kendini öğretmelidir”.
- Bu yöntemle öğretilmesi amaçlanan güncel dil ve onun iletişim açısından çeşitlenişi olduğundan..., “dil, onu konuşanların söyledikleridir”, ilkesi getirilmiştir.
- Bu yöntemde anadile sözcüğü sözcüğüne değil de yalnızca aynı anlamı taşıyan anadil deyişleriyle ve anlam denkliği aranarak çevirisi verilebilmekteydi.
- Yapıların öğretilmesinde kullanılan örgü alıştırmaları tümevarım yoluyla öğretilir.

Yöntemde yabancı dili normal hızında kullanımı ve akıcı şekilde öğretim temeldir. Ana dil ile hedef dil arasındaki farklılıklar üzerine durulur.

İşitsel dilsel yöntemde her ne kadar dinleme ve konuşma becerilerine öncelik verilse de alıştırmaların içeriklerinin günlük dilden uzak ve öğrenen için anlamsız olması yönteme getirilen eleştirilerdendir.

2.3.4. İletişimsel Yaklaşımda Konuşma Becerisi

Bin dokuz yüz yetmişli yıllara gelindiğinde yabancı dil öğretiminde çeşitli kuramlara dayalı yaklaşımlar denenmiş, eleştiriler yapılmış ve bunlar doğrultusunda geliştirilmiştir. Aynı zamanda teknolojik gelişmelerle dünyada yabancı dil öğrenme ihtiyacı artmış, dil bilim alanında yenilikler ortaya çıkmıştır. Bütün bunlar dil öğretiminde yeni bir yaklaşım olan iletişimsel modelin ortaya çıkmasına ve benimsenmesine neden olmuştur.

Yaklaşımın dayandığı ilke dil bilim kavramlarıdır. Chomsky, Widdowson, Hymes gibi dil bilimcilerin söylediği *dil edinci, dil edimi, iletişimsel edinç*, dil becerileri için *karşılıklı olma* ya da *karşılıklı olmayan* temelidir. *Dil edinci ve dil edimi*, Chomsky'e aittir. Dil edinci, insanda biyolojik olarak varolan ve sosyal hayatta geliştirdiği dilin yapısı, kuralları, ilkeleri gibi dil kurumlarıdır. Dil edim ise insanın dilin kurumlarını günlük hayatında kullanımınıdır. Edinç teorik, edim ise uygulamadır. Hymes'e ait iletişimsel edinç Chomsky'nin kavramlarını destekler ve daha genişletir. İletişimsel edinç dilin bağlama uygun olarak seçimi, kullanımı ve çeşitlendirilmesidir. "Ahmet Bey, yorgunluğunuzu atmak için dinlenmek ister misiniz?" ile "Haydi, Kankam Ahmet! Yorulduk, dinlenelim" cümlelerinin kurulacağı mekânlar ve bağlamlar farklı olacak. Bireyin bu farklı bağlamları anlayarak birinci ya da ikinci cümleyi kuracağı zamanı bilmesi iletişimsel edinç kavramını açıklayıcı bir örnektir. Dil becerileri Widdowson tarafından farklı şekilde ortaya konmuştur. Demircan'ın (Demircan, 2005, s. 252) ifadesine göre Widdowson'un *karşılıklı olan kavramı* için görüşme ve yazışma; *karşılıklı olmayan* ise yorumdur. Karşılıklı olan beceriler yazma ve konuşma, karşılıklı olmayan ise okuma ve dinleme. Karşılıklı olan beceri konuşma dil bilgisinin bilerek algılayıcı, bunu dışa vurarak üretici, eylem sırasında vücut dilini kullanarak görsel, ses üreterek işitsel olarak dört boyutludur.

Yaklaşımında öğrenci aktiftir. Öğretmen pasiftir. Öğrenci öğretmen tarafından sunulan özgün ve ihtiyacına uygun materyallerle etkinlikleri anlamlı bulmalıdır. Anlamlı bulmak etkin katılımı beraberinde getirmektedir.

2.3.5. Sessiz Yol ve Konuşma Becerisi

Caleb Gattegno isimli bir eğitimcinin ortaya koyduğu bir dil öğretme-öğrenme yaklaşımıdır. Gattegno çok yapay ve kurgulanmış bir yaklaşım benimsemiştir. Öğretmen sınıf içinde sessizdir. Bu sessizlik öğrenenlere kendi öğrenmeleri için fırsat ve sorumluluk vermektedir. Öğretmen öğrenenin yanlışını sözsüz şekilde düzeltmektedir. Eğer öğrenci tekrar yanlış yapıyorsa başka öğrencilere söz verilir. Öğretmen öğrenenin doğrularını yine sözsüz şekilde onaylar.

Öğretim materyalleri olarak çeşitli işlevler içeren renkli çubuklar ve tablolar kullanılır. Derslerin başında bu çubukların renklerinin anlamı ve işlevleri öğrenciye tanıtılır. Ayrıca

öğretilen dilin yapısına uygun olarak hazırlanmış fidel çizelgelerinde simgeler sesletim özelliklerine göre renklerle kodlanır. Dersler bu kodlanmış çizelgelerin kullanımıyla başlamaktadır. Konuşma becerisi diğer becerilerle bütünleşik/entegre olmuş şekildedir. Bu yaklaşımda daha çok sesletim ve kelime öğretimi üzerine yoğunlaşmaktadır. Telkin Yönteminde Konuşma Becerisi Eğitimci ve psikoterapist Georgi Lozanov tarafından geliştirilmiş bir yabancı dil öğretim yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda en dikkat çeken ve yenilik sayılabilecek özellik öğrenene çok rahat, konforlu ve güvenli bir öğrenme ortamı sunmasıdır. Yöntem beynin çalışma sistemine ve daha etkili öğrenme temeline dayanır. Lozanov, dil materyalinin bazen tüm anlam metinlerinde ve notlarında deneyimlenmesinin önemine değinir. Ona göre derste hedef dil materyaldir. Bu materyal öğretmen tarafından okunur ya da anlatılır (Jack Richard, 2001, s. 101).

Bu yöntemin temel amacı, öğrencilerin rahatlatılmış bir ortamda dil eğitimi almalarıdır. Bu amaçla sınıf ortamı öğrencilerin rahat edebilecekleri şekilde hazırlanır. Öğrenme sürecinde müzik önemli bir materyaldir. İletişimin ve öğrenmenin en iyi şekilde gerçekleşmesi için öğrencinin rahatına yönelik her türlü düzenleme (oturma düzeni, ışık, müzik vb.) yapılabilir. Bu yaklaşımda karşılıklı iletişim diyalog önemlidir. Bunun için öncelikle diyalog öğretmen tarafından gerekli açıklamalar yapılarak okunur. Sonra, müzik eşliğinde vurgu ve tonlamalara dikkat edilerek tekrar okunur. En son aşamada ise öğrenciler rahat bir şekilde otururlar, gözleri kapalı şekilde müzik eşliğinde diyalogu dinlerler ve hafızada tutmaya çalışırlar. Suggestopedia yaklaşımında dinlerken öğrenme önemlidir ve bu yaklaşımda canlandırma, drama, rol yapma gibi aktiviteler yoğun olarak kullanılır (Larsen-Freeman, 1986, s. 73; Celce-Murcia, 1991, s. 3; Akt.; İşcan, 2011, s. 1282).

Öğretmenin öncelikli hedefi öğrencilerin günlük iletişimde kullanmak için yabancı dil öğrenme sürecini kolaylaştırmaktır. Bunu yapmak için de öğrencilerin öğrenme ortamına taşıdıkları öğrenmeye karşı oluşan engelleri ve onların zihinsel güçleri üzerinde durulması gerekmektedir. Öğretmenin bir diğer amacı öğrencilerin hedef dilde konuşmalarını sağlamak ve bu süreci hızlandırmaktır. Bunu başarabilmek için öğrencilerin zihinsel güçlerini geliştirmeye çalışır. Öğretmen ilk olarak öğrencilerinin bariyerlerini kırmak ister, onları sınıfa getirdikleri problemlerden kurtararak derse hazırlar. Ayrıca öğretmen bilinçaltı öğretimi kullanır ve bunu farkında olmadan öğrencilere çeşitli şekillerde öğretmeyi amaçlar. Öğrencilerin her ortamda her zaman

öğrenme içinde olmaları için alt yapı hazırlar. Telkin yöntemini bir makine kabul edersek öğretmen de bu makinenin motorudur. Öğretmen bu yöntemde kendine oldukça güvenmelidir ve bu güveni de öğrencilerine yansıtabilmelidir. Tavır ve davranışlarıyla otoriter olmalıdır. Çünkü öğretmen sınıfta tek otoritedir (İşçan, 2011, s. 1281).

Yabancı dili günlük iletişimde kullanmak amaç olduğundan dinleme ve konuşma becerileri çok önemlidir. Ayrıca öğrenme sürecinde yaratıcı yazma becerileri ve diyalogların okunması ile okuma geliştirilmektedir.

2.3.6. Fiziksel Tepki Yönetimi ve Konuşma Becerisi

Psikoloji profesörü Asher tarafından geliştirilmiş bir kuramdır. Ona göre insanda genetik olarak biyo-program vardır, bu program yabancı dil öğrenirken de ana dili öğrenme yolunu tercih eder. Bu yaklaşımda sağ beyin öğrenme işlevini yerine getirir. Ayrıca Asher dil öğrenirken ruhsal gerginliklerin olmaması gerektiğine dikkat çeker. Bunlar öğrenmeyi olumsuz etkilemektedir.

Öğrenen ilk önce dinleme anlama becerisini kullanarak verilen emir cümlelerini eyleme döker sonra bunları öğrenmekte kendi de konuşmaya, sözel iletişim kurmaya başlamaktadır. Tıpkı ana dil öğrenirken olduğu gibi dinleme-anlama ve konuşma-üretme süreçleri sırasıyla kullanılmaktadır.

Tüm fiziksel tepki yöntemi, başlangıç düzeyinde sözlü yeterlilik kazandırmayı amaçlar (Demircan, 2005, s. 222).

Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi, sözcük öğretimi emir tümceleriyle sınırlı kaldığı, kısa öbek ve yapıların öğretiminin dışına çıkamadığı ve okuma-yazma becerilerini geliştirmeye yönelik olmadığı için eleştirilmiştir. Bu nedenle 1980 ve 1990'larda Blain Ray tarafından yönteme öykü anlatma aşaması eklenerek yöntemin eksik yanları tamamlanmıştır (Yavuz, 2011, s. 33).

2.3.7. Telkin Yönteminde Konuşma Becerisi

Telkin yöntemi (suggestopedia) Bulgar psikiyatr ve eğitimci Georgi Lazonov tarafından ortaya konmuştur. Kumaradivelu'ya göre bu yöntem Sessiz Yol, Fiziksel Tepki ve Danışmanlı Öğretim yöntemleriyle aynı sınıflama yer almakta ve bunlara insancıl yöntemler ismini vermektedir. (Kumaravadivelu, 2006, s. 92)

Psikolojik temelli bir yaklaşımdır. Öğrenciler için dil öğretiminde bazı engellerin olduğunu söyler. Bu engellerin kolaylıkla aşılması için insan psikolojisini rahatlatan drama, müzik gibi güzel sanat dallarından yararlanılması gerekmektedir. Güzel sanatlar insanın bilinçaltının da kullanılmasını sağlayarak rahat ve eğlenceli bir öğrenmeyi gerçekleştirmektedir.

Eğitmen / Öğretmen öğrencilere rahat bir öğrenme ortamı sağlamalı, öğrenciler hata yaptığında dönütünü onların kendi hatalarını bulması ve düzeltmesine yönelik vermelidir. Öğrenci öğretmene güvenmeli ve saygı duymalıdır. Öğrenme ortamında dikkatini yoğunlaştırmalıdır.

Bu yöntemde öğrenciye verilen diyaloglarda öğrencinin kendisini hedef dildeki kişinin yerine konması istenir. Öğrenciler etkinlikler sırasında yeni kimlikler ve isimler edinirler. Bu şekilde daha rahat olmaları sağlanır. Öğretmen de böylelikle iletişime yönelik öğrenmeyi gerçekleştirmiş olur. Öğretmen öğrencinin konuşması için dil bilgisi ve kelime bilgisini konuların üzerinde durmadan anlatır. (Durmuş, 2013)

Durmuş'a göre yöntemin aslında bir dersin işleniş süreçleri bakımından eğitim bilimlerinin kuramsal beklentilerini karşılamadığı, bu nedenle de geniş bir kabul görmediği düşünülebilir. (Durmuş M. , 2013).

2.3.8. Yapısalcılıkta Konuşma Becerisi

Yapısalcılık öğrenme felsefesinde bir ilkedir. Yapısalcılıkta, yeni öğrenilenler eskiden yapılandırılmışların üzerine konarak, eski bilgi ve yeni bilgi arasında bağ kurularak bunları birbirine bütünleştirilmesi yoluyla öğrenme gerçekleşmektedir. Öğrenen kişi kendi öğrenme stratejisinin farkında olarak eski deneyimlerinden yola çıkarak bunları yeni deneyimlerine yansıtarak öğrenmektedir. Öğrenmeler öğrenen merkezlidir. Öğrenen kişi etkin katılımcı, problem çözme yeteneği olan, sorgulayan ve araştırandır. Öğretmenler eğitim ortamında öğrenene kılavuz olmalı ve onların öğrenme sorumluluk ve özgüvenlerini geliştirici aktiviteler sunmalıdır. Öğrenme ortamını uygun hale getirmelidir.

Yapılandırmacı yaklaşımda dört temel dil becerisi birbirini destekler niteliktedir. Hepsi aynı anda bütünleşik şekilde geliştirilebilir. Bunları birbirinden ayrı düşünmek ya da herhangi birisine ağırlık verilerek ders işlenemez. Bir diyalog okunur, okuma sırasında öğrenenler dinler. Sonra bu diyaloga benzer başka bir diyalog yazılır ve yazılan metne bağlı kalınarak benzer diyalog canlandırma yoluyla sözlü iletişim gerçekleşebilir. Görüldüğü gibi okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerileri bir ders içinde birbirinden ayrılmadan uygulanabilir.

2.3.9. Görev Temelli Öğrenmede Konuşma Becerisi

Görev temelli yaklaşımın savunucusu olan Praphu'ya göre eğer öğrenen kişi dil öğrenmekten daha çok verilen görevi tamamlamaya odaklanırsa daha etkili bir öğrenme gerçekleşeceğini ileri sürmektedir. Dil öğrenmede görevler merkezde olmalıdır.

Görev öncesi safhada sınıftaki öğrencilere işlenecek olan konu başlığı ve öğrencilere verilecek olan görevler tanıtılır. Bunlar yapılırken de konu başlığı ile ilgili kelime ve kalıplar kullanılır. Görev Döngüsü safhada öğrencilerin kendilerine verilen görevleri icra etmeleri için daha önceden hangi dili biliyorlarsa o dili kullanma fırsatı verilir ve öğretmen rehberliği altında dili geliştirilir. Bu esnada öğrenciler kendilerine verilen görevlerin de raporlarını planlarlar. Görev safhasında öğrenciler ikişer olacak şekilde eşleştirilirler ve öğrenciler görevlerini tamamlarlar. Öğretmen de öğrencilerin diyaloglarını dinler. Daha sonra öğretmen sözel ve yazılı bir şekilde bitirilmiş olan görevlerin düzeltilmesinde yardımcı olur. Çiftlerden bir tanesi sınıfın önünde diyaloglarını icra ederler ve görev biter bitmez öğrenciler aynı diyalog'un Ana dili konuşan yabancı öğretmenler tarafından tekrar edilmesini işitecekler ve böylece kendi diyalogları ile ana dili konuşan öğretmenlerin tekrar etmiş oldukları diyalogu kıyaslayabileceklerdir. Son safha, görev sonrası safhada ise (dil odağı), görev döngüsü esnasında kullanılan dilde ortaya çıkan belli başlı bazı özelliklerin daha yakın bir şekilde çalışılmasına ve incelenmesine imkân verir. Görev Temelli Öğrenim için ihtiyaç duyulan öğretim teknikleri bilinen dil öğretim metotlarından çok fazla farklı değildir. Aradaki farklılıklar faaliyetlerin sıralanması ve önemlerine göre öncelik verilmesinde yer almaktadır. Buna ek olarak Görev Temelli Öğrenim metodunda çok fazla öğrenci merkezli faaliyetler bulunmaktadır. Buna zıt olarak da çok daha az doğrudan öğretim uygulaması yer almaktadır (Pools-m, 2017).

Görevler gerçek yaşamla örtüşmektedir. Öğrenciler günlük yaşamlarında bu türlü öğrenme durumları ile karşılaşabilir. Yani, mağazadan giysi almak, sinemaya gitmek, turistik yerleri ziyaret etmek gibi durumlar gerçek yaşama ait olmasının yanında birer dil durumudur. Öğrencilerin düzeyleri ne olursa olsun görevlerin gerçek yaşam dilini içerecek şekilde hazırlanması gerekir. Dilin yapısına bilinç uyandırma tekniği ile görevin son bölümünde dikkat çekilmesi dilbilgisi kurallarının dolaysız olarak

anlatıldığı ya da öğretildiği anlamına gelmez. Burada grup içinde geliştirilen etkileşimin önemi vurgulanmaktadır (Yorulmaz, 2009, s. 27).

Verilen görevler öğrenen için anlamlı ve günlük yaşamla alakalı olduğundan iletişimsel amaçlara hizmet etmelidir. Bu noktada da konuşma becerisine ağırlık verildiğini, görevlerin konuşma becerisini geliştirmeye odaklı olduğu söylenebilir. Çünkü günlük yaşamın içinde aktif olarak sözlü iletişim kurmak zorunda olan öğrenen için görevlerde bu beceriyi de geliştirmek ilk hedef olmalıdır.

2.3.10. İçerik Temelli Öğrenmede Konuşma Becerisi

İçerik temelli öğrenmede farklılık dile değil dille beraber yeni öğretilecek şey üzerine odaklanılmasıdır. Diğer bir deyişle birinci olan içerik yani yeni öğrenilecek olan konu/şey ikinci olarak dil yer almaktadır. İçerik yani konu amaç, dil ise araç konumundadır.

Bu öğrenme yaklaşımında önce sözlü ya da yazılı formda verilen konu daha sonra dört beceriyi kapsayacak şekilde alıştırmalarla öğrenilir. İkili ya da çoklu grup çalışmaları gibi iletişimsel öğrenme aktiviteleri yer almaktadır. Bağlamsal öğrenme esas alınır ve akademik, mesleki, sosyal, eğlence gibi amaçlar için alan bilgisi kullanımı sağlanmaya çalışılır.

Diğer modern yaklaşımlarda olduğu gibi içerik temelli yaklaşımda da gerekli olan dört temel becerinin bütünleşik olmasıdır. Öğreneni öğrenmeye iten yani motive eden içeriktir. Öğrenen konuyla ilgili sunumlar yaparak ya da tartışmalara katılıp düşüncelerini paylaşmak suretiyle konuşma becerisini kullanır.

Günümüzde görev temelli yaklaşım AOÇM tarafından belirgin olarak benimsenmektedir. Bu doğrultuda öğretmenler ve diğer ilgililer tarafından oluşturulan kitap, sunu, etkinlik vb. materyallerin de hazırlanması aşamasında dikkate alınması gerekmektedir.

3. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN DERS KİTAPLARININ OLUŞTURULAN KAZANIMLARA GÖRE İNCELENMESİ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yurt içinde ve yurt dışında sıkça kullanılan üç kitap seçilmiştir ve AOÇM’ne göre oluşturulan kazanımlara göre incelenmiştir. Bu kapsamda Yunus Emre Enstitüsü’nün hazırladığı (YEE) *Yedi İklim Türkçe*, Gazi TÖMER’in hazırladığı *Yabancılar İçin Türkçe* ve Ankara TÖMER’in hazırladığı *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe* ders kitaplarının Temel Seviyede (A1-A2) konuşma bölümleri incelenerek elde edilen bulgular tablolastırılmaya çalışılmıştır.

3.1. AVRUPA ORTAK ÇERÇEVE METNİNE GÖRE OLUŞTURULAN KAZANIMLAR

İletişim sağlayan görevleri yerine getirmek için öğrencilerin bildirişimsel, dilsel, eylemler gerçekleştirmek için etkinlik ve stratejileri uygulanmalıdır. Avrupa Ortak Çerçeve Metninde konuşma becerisini kazanılması için “Bildirişim Etkinlikler ve Stratejiler” tanımlanmaktadır. Etkinlikler; dilsel eylemleri gerçekleştirmek için yapılan alıştırmalardır. Strateji ise öğrencinin kendi imkanları dahilinde belli bir bağlamda iletişim kurabilmek için etkinliklerden öğrendiğini uygulamaya koyabilmesi olarak açıklanabilmektedir.

Avrupa Ortak Çerçeve Metninde konuşma becerisine yönelik dil yeterlikleri olan “Bildirişim Etkinlikler ve Stratejiler” iki ana başlığa ayrılmaktadır. Bunlar; “Üretken Etkinlikler Stratejileri” ile “Etkileşimsel Etkinlikler ve Stratejiler”dir. Öğrencinin konuşma sırasında mesajı alıcı konumunda aldıktan sonra tek başına verici olarak konumda olması “Üretken Etkinlikler Stratejileri”; öğrencinin konuşma sırasında mesajı iletirken aynı anda alıcı ve verici durumlarında olması “Etkileşimsel Etkinlikler ve Stratejiler” olarak tanımlanabilmektedir. Bunlar “Sözlü Anlatım” ve “Karşılıklı Konuşma” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki yeterliklere bağlı kalarak 41 kazanım oluşturulmuştur. Kazanımlar oluşturulurken Çerçeve

Metnindeki konuşma becerisi yeterliklere temel alınarak seviyeye uygun Türkçe dil bilgisi yapısına göre hazırlanmaya çalışılmıştır. Oluşturulan tablo şu şekildedir;

Tablo 2. A1 Seviyesi Bildirişimsel Etkinler ve Stratejilere Göre Hazırlanan Kazanımlar

BİLDİRİŞİMSEL ETKİNLİKLER VE STRATEJİLER	ÜRETKEN ETKİNLİK VE STRATEJİLER	YETERLİK	KAZANIM
		<p>Sözlü anlatım, genel: Basit ve çoğunlukla kalıplaşmış deyimler kullanarak insanları ve mekânları anlatabilir.</p> <p>Bağlantılı tek konuşma: Deneyimleri anlatma Kendini tanıtabilir; ne iş yaptığını ve nerede oturduğunu söyleyebilir.</p> <p>Bağlantılı tek konuşma: Gerekçelendirme (örneğin bir tartışmada) Tanımlayıcısı yok.</p> <p>Kamu duyurusu /duyuru yapma: Tanımlayıcısı yok.</p> <p>Bir topluluk önünde konuşma: Bir konuşmacıyı tanıtmak veya tebrik etmek gibi önceden hazırlanmış kısa bir konuşmayı okuyabilir.</p>	<p>a. Bulunduğu mekânın adını söyler</p> <p>b. Bulunduğu mekânı bildiği kelimelerle betimler.</p> <p>c. Aile bireylerini kısaca tanıtır.</p> <p>d. Sevdiği ya da sevmediği kişi/şeyleri söyler</p> <p>a. Kendini tanıtır. (Adı, soyadı, dili, ülkesi, medeni durumu...)</p> <p>b. Fiziksel görünüşünü sözlü ifade eder.</p> <p>c. Ülkesini sözlü ifade eder.</p> <p>d. Nerede yaşadığını sözlü ifade eder.</p> <p>e. Temel tanışma ifadelerini kullanır.</p> <p>Basit selamlaşma ifadelerini kullanır.</p>
BİLDİRİŞİMSEL ETKİNLİKLER VE STRATEJİLER	ETKİLEŞİMSEL ETKİNLİKLER VE STRATEJİLER	<p>Sözlü etkileşim, genel: Ancak konuşulanlar yavaş yavaş tekrarlandığında, başka sözcüklerle dile getirildiğinde ya da düzeltildiğinde çok basit bir şekilde anlaşılabilir. Günlük ihtiyaçlar ya da çok bilinen konular söz konusu olduğunda basit sorular sorabilir, sorulanları yanıtlayabilir, basit saptamalar yapabilir ve yapılanlara karşılık verebilir.</p> <p>Anadili konuşurlarını anlama: Konuşma arkadaşları kendisine anlayış göstererek tane tane, anlaşılır şekilde ve tekrarlayarak hitap ettiğinde, basit ve somut ihtiyaçları karşılamak için günlük deyimleri anlayabilir. Kendisine açık ve anlaşılır bir şekilde hitap edildiğinde soruları, yönergeleri ve kısa, basit yol tariflerini anlayabilir.</p> <p>Sohbet: Birisini tanıtabilir ve basit selamlaşma kalıplarını kullanabilir. Birisinin hatırını sorabilir ve yeni gelişmelere karşılık verebilir. Anlayışlı konuşma arkadaşları kendisine yavaş, tane tane ve tekrarlayarak hitap ettiklerinde basit günlük ihtiyaçlara yönelik günlük ifadeleri anlayabilir.</p>	<p>a. Sınıf önünde bir arkadaşını ya da ülkesini anlatır.</p> <p>b. Şimdi, geçmiş ya da gelecek planları veya eylemleri hakkında anlatır.</p> <p>c. Özel gün (doğum günü, yeni eşya alan kişi) için tebrik eder</p> <p>d. İşe kabul edilen, terfi alan arkadaşını tebrik eder.</p> <p>e. Kaza ,hastalık ,iflas ,cenaze gibi durum ve ortamlarda uygun kalıp ifadeleri kullanır.</p> <p>a. Karşısındaki kişiye adını, soyadını, ne iş yaptığını sorar.</p> <p>b. Karşısındaki kişiye/kişilere telefon numaralarını sorar.</p> <p>c. Karşısındaki kişiye/kişilere ne istediğini sorar.</p> <p>a. Kendisinden bir şey rica edildiğinde ricaya cevap verir</p> <p>b. Kendisinden bir şey rica edildiğinde ricaya basit deyimleri ya da kalıplaşmış ifadeleri kullanarak öneri de bulunabilir.</p> <p>c. Kendisine yöneltilen basit sorulara (okul nerede, bugün hava nasıl) cevap verir</p> <p>a. Temel karşılaşma, tanışma ve tanıştırma kavramlarını ve ifadelerini kullanır.</p> <p>b. Bir konuda bilgi vermek ya da almak için insanlarla konuşur.</p> <p>c. Çevresindeki eşyalarla/kişilerle/mekânlarla ilgili basit sorulara cevap verir.</p> <p>d. Günlük yaşamla ilgili evet/hayır içeren basit cevaplar verebilir</p>

ETKİLEŞİMSEL ETKİNLİKLER VE STRATEJİLER	Arkadaşlar arasında resmiyete dayanmayan tartışma: Tanımlayıcısı yok.	
	Resmi tartışma ve görüşmeler: Tanımlayıcısı yok.	
	Bir amaca yönelik iş birliği (bir arabayı tamir etme, bir belge hakkında konuşma, bir şey düzenleme gibi) Kendisine özenle ve çok yavaş sorulan soruları, yöneltilen talimatları ve kısa, basit yol tariflerini anlayabilir. Birisinden bir şey isteyebilir ve birisine bir şey verebilir.	a. Temel ifadelerle yapılan adres tarifini anlar.
		b. Alışverişte ödeme ile ilgili konuşmalar (pazarlık, malın fiyatı) yapar.
		c. Karşısındaki kişinin günlük işleri hakkında konuşur.
		d. Restoran gibi mekânlarda sipariş verir.
		e. Basit ifadelerle kalıp sözleri de kullanarak istek cümleleri ifade eder.
	İşlemler: hizmetle ilgili konuşma Birisinden bir şey isteyebilir ve birisine bir şey verebilir. Sayılar, miktarlar, fiyatlar ve zaman birimleri (saat) ile başa çıkabilir.	a. Saat sorar ve söyler.
		b. Alışverişte bir malın fiyatını sorar.
		c. Para ile ilgili ifadeleri anlar.
d. Konuşurken sayısal ifade kullanır.		
e. Sayıya dayanan iletişim bilgisi alır ve verir.		
f. Zaman kavramlarını anlar.		
Bilgi alışverişi: Kendisine dikkatlice ve yavaş yöneltilen soru ve talimatları ve kısa, basit yol tariflerini anlayabilir. En önemli gereksinimler ya da çok alışılmış konulara ilişkin basit sorular sorabilir ve soruları yanıtlayabilir, basit saptamalar yapabilir ve benzeri saptamalara karşılık verebilir. Oturduğu yer, tanıdıkları, kendisine ait olan şeyler vb. hakkında kişisel sorular sorabilir ve benzeri soruları yanıtlayabilir. “Haftaya”, “geçen cumartesi”, “kasım ayında” ya da “saat üçte” gibi anlatımlarla zamanı belirleyebilir.	a. Günlük işler hakkında basit konuşmalar yapar.	
	b. Randevu gerektiren durumlarda basit ve temel bilgi alışverişinde bulur.	
	c. Sosyal etkinlikler ile ilgili zaman, yer ve saat ifadelerini rahatlıkla anlar	
	d. Sosyal etkinlikler ile ilgili zaman, yer ve saat ifadeleri yöndeki soruları bu yanıtlar.	
Söyleşi: Bir söyleyişide, yavaş, anlaşılır, doğrudan ve deyim kullanılmadan kendisine yöneltilen basit kişisel soruları yanıtlayabilir.	a. Kendisiyle ilgili yöneltilen sorulara basit cevaplar verir.	
	b. Kişisel özellikleri içeren basit konuşmaları anlar ve yapar.	

Tabloda görüldüğü üzere konuşma becerisi için “Bildirişimsel Etkinlik ve Stratejiler” “Üretken Etkinlik ve Stratejiler” ile “Etkileşimsel Etkinlik ve Stratejiler” olmak üzere iki alt başlıkta toplanmaktadır. Üretken Etkinlik ve Stratejilerin konuşma yeterlikleri ise beş başlıkta ifade edilmektedir. Bunlar: “Sözlü Anlatım, Genel”, “Bağlantılı Tek Konuşma (Deneyim Aktarma ve Gerekçeleştirme)”, “Kamu Duyurusu Yapma”, Bir Topluluk Önünde Konuşma”dır. Etkileşimsel Etkinlik ve Stratejilerin konuşma yeterlikleri ise dokuz başlık olarak gösterilmektedir. Bunlar: “Sözlü Etkileşim, Genel”, “Anadili Konuşurlarını Anlama”, “Sohbet”, “Arkadaşlar Arasında Resmiyete Dayanmayan Tartışma Resmi Tartışma ve Görüşmeler”, “Bir Amaca Yönelik İş Birliği”, “İşlemler Bilgi Alışverişi”, “Söyleşi”dir. Bu çalışmada incelenen ders kitaplarındaki “Bildirişimsel Özellikler”, “Üretken Etkinlik ve Stratejiler” ile

“Etkileşimsel Etkinlik ve Stratejiler” yerine tabloda “Sözlü Üretim” ve “Karşılıklı Konuşma” olarak gösterilmiştir. Buna bağlı olarak konuşma yeterliklerine uygun olarak kazanımlar oluşturulmuştur. Bazı yeterliklerin dil seviyesine bağlı olarak tanımlayıcısı olmadığı için kazanım oluşturulamamıştır.

Tablo 3. A2 Seviyesi Bildirişimsel Etkinlikler ve Stratejilere Göre Hazırlanan Kazanımlar

BİLDİRİŞİMSEL ETKİNLİKLER VE STRATEJİLER	ÜRETKEETKİNLİK VE STRATEJİLER	YETERLİK	KAZANIM
		<p>Sözlü anlatım, genel: İnsanlar, yaşam ya da iş koşulları, gündelik işleri, hoşlandıkları ya da hoşlanmadıkları şeyler vb. hakkında kısa ve art arda sıralanmış basit deyimler ve tümceler kullanarak basit betimlemeler yapabilir</p>	<p>a. Sevdiği ya da sevmediği kişileri, eşyaları ya da durumları anlatır.</p> <p>b. Hobilerini anlatır.</p> <p>c. Karşısındaki kişi ya da kişilere günlük yaşamı hakkında bilgi verir.</p>
<p>Bağlantılı tek konuşma: Deneyimleri anlatma: Bir şeyi anlatabilir veya basit bir sıralamayla sunabilir. Günlük yaşamıyla ilgili; insanlar, bulunduğu mekânlar, işi ya da eğitim deneyimleri hakkında bilgi verebilir. Basit bir dille bir olay ya da iş hakkında kısabilgi verebilir. Planları, kararları, alışkanlıkları, günlük uğraşları hakkında bilgi verebilir ya da geçmişteki etkinlikleri ve kişisel deneyimlerini anlatabilir. Basit bir dille kendine ait şeyleri kısaca anlatabilir ve karşılaştırmalar yapabilir. Bir şeyin nesini beğenip beğenmediğini belirtebilir. Ailesi, yaşamı, yaşam şartları, eğitimi ve geçmişteki ya da şimdiki iş yaşamı hakkında bilgi verebilir. Basit sözcüklerle insanları, mekânları ve kendine ait olan şeyleri anlatabilir.</p>	<p>a. Herhangi bir konuda liste oluşturur.</p> <p>b. İşiyile ilgili bilgiler sunar.</p> <p>c. Planları ve yapacakları ile ilgili bilgi verir.</p> <p>d. Kişisel deneyimlerini ve beğenilerini anlatır.</p> <p>e. Başından geçen olayları basit ve kısa şekilde anlatır.</p>		
<p>Bağlantılı tek konuşma: Gerekçelendirme (örneğin bir tartışmada) Tanımlayıcısı yok.</p>			
<p>Kamu duyurusu /duyuru yapma: Çok kısa, önceden hazırlanmış, bilinen ve çok dikkatli dinlenildiğinde anlaşılabilen ezberlenmiş bir içerik hakkında duyuru yapabilir.</p>	<p>a. Mesleğiyle ilgili gerekli duyuruları basit şekilde arkadaşlarına iletir.</p> <p>b. Sınav, toplantı, seminer gibi durumları arkadaşlarına sözlü olarak haber verir.</p>		
<p>Bir topluluk önünde konuşma: Günlük yaşantısıyla ilgili bir konu üzerine kısa ve önceden hazırlanmış bir sunum yapabilir; fikir, plan ve eylemler hakkında kısa gerekçeler gösterebilir ve açıklamalar getirebilir. Birkaç basit soruyu yanıtlayabilir. Bilinen bir konu hakkında önceden hazırlanmış basit bir sunum yapabilir. Sorulan soruların tekrarı ya da kolaylaştırılması durumunda basit soruları yanıtlayabilir.</p>	<p>a. Topluluk önünde kendisiyle, ülkesiyle ve işiyile ilgili kısa sunumlar yapar.</p> <p>b. Toplantılarda kendisine yöneltilen çok zor olmayan soruları cevaplar.</p>		

ETKİLEŞİMSEL	<p>Sözlü etkileşim, genel: Gereğinde, konuştukları kişiden yardım olarak devamlı karşılaşılan durumlarda ve kısa konuşmalarda oldukça rahat anlaşılabilir. Çok fazla çaba göstermeden basit günlük konuşmalarla başa çıkabilir; soru sorup yanıtlayabilir ve tahmin</p>	<p>a. Günlük hayat içinde basit tercihler yapar.</p> <p>b. Karşısındaki birey ile iş hayatı, çalışma şartları hakkında bilgi alışverişi yapar.</p>
	<p>edilebilecek günlük durumlarda, alışlagelmiş konular hakkında düşünce ve bilgi alışverişinde bulunabilir.</p> <p>Basit, günlük durumlar söz konusu olduğunda alışlagelmiş meslek ve boş zamanlarla ilgili meseleler hakkında, karmaşık olmayan, bire bir bilgi alışverişi yapıldığında anlaşılabilir.</p> <p>Çok kısa konuşmalar yapabilir; ama yeteri derecede anlamadığı için konuşmayı kendisi sürdürmez.</p>	
	<p>Anadili konuşmalarını anlama: Fazla çaba göstermeden günlük konuşmalarla başa çıkacak kadar anlayabilir. Kendisiyle anlaşılır, ölçünlü bir dille ve bilinen konular hakkında konuşulduğunda söyleneni genelde anlar; ama zaman zaman söylenenin tekrarlanmasını ya da başka sözcüklerle ifade edilmesini isteyebilir.</p> <p>Basit günlük konuşmalarda yavaş ve anlaşılır bir şekilde kendisine hitap edildiğinde ve anlamasına yardımcı olduğunda söyleneni anlayabilir.</p>	<p>a. Kamusal alanda ihtiyaçlarını karşılamak için basit işlemleri yapar. (bankada hesap numarasına para yatırmak...)</p> <p>-</p>
	<p>Sohbet: Selam vererek, veda ederek, kendini tanıtarak ve teşekkür ederek sosyal ilişkiler kurabilir.</p> <p>Kendisiyle anlaşılır ve ölçünlü bir dille alışlagelmiş konular hakkında konuşulduğunda genellikle söyleneni anlar; ama söylenenin tekrarlanmasını ya da başka sözcüklerle ifade edilmesini isteyebilir.</p> <p>Günlük olağan durumlarda herkesi ilgilendiren konular hakkında yapılan kısa konuşmalara katılabilir.</p> <p>Basit sözcüklerle kendini nasıl hissettiğini söyleyebilir ve teşekkür edebilir.</p> <p>İletişim kurmak için çok kısa konuşmalar yapabilir, ama söylenenleri yeterli derecede anlayamadığı için konuşmayı sürdürmez; ancak konuştukları kişiler, söylediklerini anlatabilmek için çaba gösterirlerse onları anlayabilir.</p> <p>Birisine selam verirken ya da birine hitap ederken basit ve kalıplaşmış günlük nezaket sözcüklerini kullanabilir.</p> <p>Birisini davet edebilir ve bir davete karşılık verebilir.</p> <p>Birisinden özür dileyebilir ve özür dileyene karşılık verebilir.</p> <p>Neleri sevip sevmediğini söyleyebilir.</p>	<p>a. Hava durumu ile ilgili kısa konuşmalar yapar. /konuşmalara katılır.</p> <p>b. Basit ifadelerle günlük hayat hakkında kısa konuşmalar yapar.</p> <p>c. Basit ve temel ifadelerle duygularını ve düşüncelerini anlatır.</p> <p>d. İlgi alanlarını ya da korkularını sözlü ifade eder.</p> <p>e. Temel ifadelerle şikâyetini bildirir.</p> <p>f. Arkadaşlarını bir toplantıya ya da özel bir yere davet eder.</p>
	<p>Arkadaşlar arasında resmiyete dayanmayan tartışma: Yavaş ve anlaşılır şekilde konuşulduğunda bulunduğu ortamda geçen bir tartışmada genelde hangi konu üzerine konuşulduğunu anlayabilir. Akşamları ya da hafta sonları ne yapılabileceği hakkında başkalarıyla görüşebilir.</p> <p>Öneriler yapabilir ve yapılan önerilere karşılık verebilir.</p> <p>Birisinin söylediklerini onaylayabilir ya da birisine itiraz edebilir.</p> <p>Kendisine anlaşılır bir dille, yavaş yavaş hitap edildiğinde pratik günlük sorunları basitçe dile getirebilir.</p> <p>Nereye gitmek veya ne yapmak istedikleri hakkında başkalarıyla görüşebilir, birisiyle buluşmayı kararlaştırabilir.</p>	<p>a. Arkadaşları ile sosyal etkinlikler planlar.</p> <p>b. Bulunduğu toplulukta yer, zaman ve durum ile ilgili basit ve anlaşılır konuşmalara katılır.</p> <p>c. Yapılan tartışmalarda kendi düşüncelerini aktarır ve öneriler sunar.</p> <p>d. Bir konuda beğenmediği bir duruma itiraz eder.</p> <p>e. Bir konuda karşı tarafı ikna eder.</p>

	<p>Resmî tartışma ve görüşmeler: Yavaş ve anlaşılır şekilde konuşuluyorsa kendi uzmanlık alanından çeşitli konuları takip edebilir.</p> <p>Eğer ifade edebilmesine yardımcı olunursa, ana noktaların tekrarlanmasını istemeye fırsat verilirse gerekli bilgi alışverişinde bulunabilir ve kendisine doğrudan sorulduğunda pratik bir soru hakkında fikrini söyleyebilir.</p> <p>Doğrudan kendisine hitap edildiğinde, ana noktaların tekrarlanmasını istemeye fırsat verilirse resmî bir tartışmada düşüncesini söyleyebilir.</p> <p>Bir amaca yönelik iş birliği(bir arabayı tamir etme, bir belge hakkında konuşma, bir şey düzenleme gibi): Söyleneni çok fazla çaba sarfetmeden alışılmış görevleri yerine getirebilecek kadar anlar ve anlamadığının tekrarlanmasını basit bir şekilde rica edebilir.</p> <p>Bir sonraki adımın ne olacağı hakkında tartışabilir, öneriler yapabilir ve önerilere karşılık verebilir, talimat isteyebilir ve verebilir.</p> <p>Anladığını belirtebilir ve konuşma arkadaşıyla anlaşabilmek için çaba gösterdiği takdirde en gerekli basit günlük görevlerde anlaşabilir, basit deyimler kullanarak bir şey isteyebilir ya da verebilir, bir sonraki adımın ne olacağını sorup konuşmak için basit bilgileri isteyebilir.</p> <p>İşlemler: hizmetle ilgili konuşma</p> <p>Konaklama, seyahat, alışveriş ve yeme içme gibi günlük durumlarla başa çıkabilir.</p> <p>Bir turizm danışma bürosundan karmaşık olmayan ve özel istekler dışında gerekli tüm bilgileri alabilir.</p> <p>Günlük yaşam için gerekli olan mal ve hizmetleri isteyebilir ve başkalarına da verebilir.</p> <p>Basit seyahat bilgilerini alabilir ve otobüs, tren, taksi gibi toplu taşıma araçlarını kullanabilir; yol sorabilir, yol gösterebilir ve bilet alabilir.</p> <p>Mağazalarda, postane ve bankada bir şey sorabilir ve basit işleri halledebilir.</p> <p>Ölçü, miktar ve fiyat gibi bilgileri verebilir ve anlayabilir. Basit alışverişler yapabilir, ne aradığını söyleyebilir ve fiyatını sorabilir.</p> <p>Yemek ısmarlayabilir.</p> <p>Bilgi alışverişi: Fazla çaba harcamadan basit günlük konuşmalarla başa çıkacak kadar anlayabilir.</p> <p>Günlük pratik gereksinimlerle başa çıkabilir; karmaşık olmayan teknik bilgileri bulabilir ve başkalarına iletebilir.</p> <p>Alışkanlıklar ve günlük uğraşlar hakkında sorular sorabilir ve benzeri soruları yanıtlayabilir.</p> <p>Boş zaman uğraşları ve geçmişteki etkinlikler hakkında sorular sorabilir ve benzeri soruları yanıtlayabilir.</p>	<p>a. Mesleki alanıyla ilgili basit konular hakkında fikirlerini ifade eder.</p> <p>b. Tartışma ve söyleşilerde kendine yöneltilen sorulara cevap verir.</p> <p>c. İlgili alan ve mesleki bilgi içeren konuşmaları takip eder.</p> <p>a. Olasılıklar hakkında konuşur/olasılıkları sözlü ifade eder.</p> <p>b. Yaptığı önerinin gerekçesini sözlü olarak belirtir.</p> <p>c. Anlamadığı durum, olayları anlamak için basit sorular sorar.</p> <p>d. Günlük yaşamla ilgili basit kalıp sözler kullanarak söylemek istediğini ifade eder.</p> <p>a. Her tür randevu işlemini yapar.</p> <p>b. Belirli bir sıra takip eden işlemleri yapar.</p> <p>c. Zaman ifadelerini kullanarak basit sorular sorar.</p> <p>d. Gerek gezi gerekse alışveriş durumlarında fiyat ile ilgili gerekli pazarlık ifadelerini kullanır.</p> <p>e. Ulaşım ile ilgili her türlü rezervasyon,bilet alma gibi işlemleri sözlü olarak gerçekleştirir.</p> <p>a. Adres tariflerini sözlü ifade eder.</p> <p>b. Hastane, havaalanı ,gar vb. alanlarda gerekli yönlendirmeleri sorar ve anlatır.</p> <p>c. Hastane, havaalanı ve gar gibi alanlarda yapılan anonsları anlar ve duyuruları aktarır.</p>
--	---	---

	<p>Yol sorma gibi basit açıklama ve talimatlar verebilir. Karmaşık olmayan ve bire bir bilgi alışverişi yapılan basit günlük durumlarda karşısındakiyle anlaşabilir. Alışılmış ve sıradan işler hakkında kısıtlı olarak bilgi alışverişinde bulunabilir.</p> <p>Birisinin işinde ve boş zamanlarında neler yaptığı sorabilir ve başkalarının benzeri sorularını yanıtlayabilir.</p> <p>Bir harita ya da plana bakarak yol sorabilir ve tarif edebilir.</p> <p>Kişisel bilgiler verebilir ve başkalarına da sorular yöneltebilir.</p>	<p>d. Kalıp ifadelerle kişi ya da kişilere günlük işleri hakkında soru sorar.</p>
	<p>Söyleşi: Bir söyleşide, söylemek istediklerini ifade edebilmek için, zaman zaman açıklama yapılmasını isteyip yardım alabiliyorsa düşündüğünü anlatabilir, bildiği konularda bilgi verebilir ve fikir yürütebilir.</p> <p>Bir söyleşide, basit soru ve saptamalara yanıt verebilir.</p>	<p>a. Belirlenen/verilen konu hakkında basit sorular sorar/cevaplar</p> <p>b. Belirlenen/verilen konu hakkında tahminlerde bulunur.</p> <p>c. Belirlenen/verilen konu hakkında olasılıkları belirler.</p> <p>d. Söyleşilerde konuları kısaca yorumlar.</p>

3.2. YEDİ İKLİM TÜRKÇE DERS KİTABI VE İNCELENMESİ

Yunus Emre Enstitüsünün yönetim merkezi yurt içindedir. Yurt dışında ise Türkçeyi öğretmek, kültür ve sanat faaliyetlerini yürütmek amacıyla kültür merkezleri bulunmaktadır. “2009 yılında faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışında 40’den fazla kültür merkezi bulunmaktadır” (YEE, 2016).

Bu çalışmada YEE’nin “Yedi İklim Türkçe, Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı” adlı A1 seviye A1, Mart 2016 tarihli 2. baskısı incelenmiştir.

Yunus Emre Enstitüsünün (YEE) Yedi İklim Türkçe A1 seviyesi ders kitabında sekiz ünite bulunmaktadır. İçindekiler bölümlerinde ünite adlarının olduğu görülmektedir. Her ünite de kendi içinde başlıca üç bölüme(A-B-C) ayrılmıştır. İçindekiler bölümünde konuşma bölümü yazılı olarak, üniteler içinde (Karşılıklı Konuşma) ve (Sözlü Üretim) simgeleri ile gösterilmiştir. Ünitelerin başında kazanım ifadelerinin olmadığı

tespit edilmiştir. Her ünitenin sonunda “Kendimi Değerlendiriyorum” yeterli cümleleri ile öğrenciye öz değerlendirme fırsatı verilmektedir. Konuşma yönergeleri kitabın genelinde “Karşılıklı Konuşalım, Diyalog Kuralım” gibi istek kipi ile oluşturulmuştur. Bu da öğrenciyi sürece dahil eden bir yönerge olması bakımından önem arz ettiği görülmektedir. Konuşma

etkinlikleri Tablo 3'te gösterilmiştir. Konuşma becerisi için etkinlikler her ünite içinde yer almaktadır.

Birinci ünitenin “Tanıştığımıza memnun oldum.” ilk konuşma etkinliğinde iki farklı diyalog verilmiştir. Diyaloglardan ilki tanışma, ikincisi tanıştırma içeriklidir. A bölümünün sonunda verilen kelime dünyası konuşma etkinliği üzerinedir. Oradaki kelimeler, bölümün anahtarı niteliğindedir. Kelime Dünyasında yer alan kelimelerin kalıp ifadeler olduğu görülmektedir. Öğrenci bunları sonunda kullanarak tekrar edip pekiştirmiş olacaktır. Birinci ünitenin B bölümünde iki konuşma etkinliği yer almaktadır. İlki boşluk doldurma biçiminde ve diyalogdur. Tamamlamak için verilen kalıp ifadedir. İkincisi ise kelime dünyası içinde verilmiştir. Kelime Dünyası içinde verilenlerden dördü kalıp ifade biçimindedir. C bölümünde birinci konuşma etkinliği “Haydi Tanışalım” başlığı altında verilmiştir. Bu bölüme kadar öğrendiği kelime ve kalıp ifadeler ile bu bölümün okuma ve dinleme etkinlikleriyle tekrarladıklarını canlandırma yoluyla pekiştirme imkânı öğrenciyi verilmiştir. Ünitenin son konuşma etkinliği Kelime Dünyası içinde verilmiştir. “Karşılıklı konuşalım” yönergesiyle öğrencilerin diyalog yapmaları beklenildiği görülmektedir. Ünitenin genelinde selamlaşma, tanışma, tanıştırma, karşılaşma temaları verilmiştir. Konuşma etkinliklerinde temaya uygun “nasıl gidiyor, naber, ne var ne yok” gibi günlük hayatta sıkça kullanılan ve öğrencinin daha fazla karşılaşacağı ifade ve kelimelerin yer almadığı görülmüştür. AOÇM’de tablo 2’de bilgi alışverişi başlığında tanımlanan yeterli öğrenci ulaşamayabilir.

İkinci ünite içerisinde üç konuşma etkinliği bulunmaktadır. A bölümünde ilk konuşma etkinliği diyalog biçimindedir. Öğrenci inceledikten sonra gördüğü metni arkadaşı ile birlikte yapması beklenmektedir. Burada önceki beceri etkinliklerinde verilenleri uygulanması hedeflendiği belirlenmiştir. B bölümünde iki farklı konuşma etkinliği verilmiştir. Sayfa 47’de 12. etkinlikte fotoğraflara bakarak fotoğraftaki kişinin bir gününün betimlenmesi istenmektedir. Öğrenci bu etkinlik ile tablo 2’deki 12. sütundaki c maddesindeki kazanıma ulaşabilir. Fakat verilen görsellerin öğrenci hayatını anlattığı saptanmıştır. Bunun yerine başka görseller verilip iş hayatına sahip öğrencilere de hitap edilebilirdi ya da aynı etkinlikte başka bir alt başlıkta durum belirterek farklı hedef kitlelere de hitap edilebilirdi. B’de yine bölümde geçen belirlenmiş kelimeler verilerek “Kelime Dünyası” etkinliği ile yaşanan evin betimlenmesi istenmiştir. Fakat Türkiye’de kullanılan 2+1 ya da 3+1 gibi kalıp ifadeler yer verilmediği fark edilmiştir. C bölümünde ise bir konuşma etkinliği bulunmaktadır. Şekil ve içerik açısından dil bilgisi etkinliği olduğu saptanmıştır. “-DAn ayrılma” ve “-(y)A yönelme

hal ekleri” tablolarla sezdirilmeye çalışılmış ve onlarlar ilgili örnek cümleler bulunmaktadır. Konuşma yeterliklerine uygun etkinlik olmadığı belirlenmiştir.

Üçüncü ünite de diğer üniteler gibi üç farklı bölümden oluşmaktadır. A bölümü “Saat Kaçta?” adıyla verilmiştir. Buradan zaman kavramının verileceği fikri çıkarılmaktadır. Nitekim konuşma etkinliklerinde sadece bir tanesinin alt maddesinde saat kavramının yer aldığı belirlenmiştir. Kelime Dünyası başlığı altında verilen ikinci konuşmaya yönelik etkinlik ise “Saat kaç?” soru kalıbı dışında öğrencinin zaman kavramını kullanacağı etkinlikte olmadığı görülmüştür. Bu bölümde verilmek istenen zaman kavramı günlük hayatta aktif olarak kullanabileceği sayıda yeterli değildir. AOÇM’de İşlemler yeterliğine ve buna bağlı oluşturulan kazanımlara öğrenci tarafından kolayca ulaşılamayabilir. Ders dışı ekstra çaba serf etmesi gerekebilir. Öğretmenin de ekstra materyal hazırlaması bunun için zaman harcaması gerekebilir. B bölümünde miktar ve fiyat birimi ve bilgisine yönelik etkinlikler saptanmıştır. Sayfa 63’te 7. etkinlik olarak verilen diyalog ve Sayfa 69’da Kelime Dünyası kelimeleri ile öğrenci tarafından oluşturulması beklenen diyalog AOÇM’de etkileşimsel etkinlik ve strateji kapsamında değerlendirilmiş. Birbirini tamamlayıcı olduğu tespit edilmiştir. Ünitenin üçüncü ve son bölümü C’de ünitenin teması kapsamında verilen zaman, miktar ve fiyat kavramları ile ilgili olmayan bir “Renklerin Dili” başlığında bir tane konuşma etkinliği olduğu saptanmıştır.

Dördüncü ünitenin adı “Çevremiz” dir. Bu ünite de A bölümünde herhangi bir konuşma etkinliğine rastlanmamıştır. B bölümünde ise 86. sayfada 11. etkinlik biçiminde yer almaktadır. Belirlenen kelimeler ile adres tarifi istenmiştir. Ünitenin C bölümünde 94. sayfada 10. etkinlikte konuşma becerisine yönelik olarak tamamlama ve canlandırma türünde alıştırma yer almıştır. Ünitelerin sonunda yer alan Kelime Dünyası bölümü ise burada da konuşma becerisine yönelik olarak düzenlenmiştir. Belirlenen kelimelerin bölümdeki temaya uyduğu görülmüştür.

Beşinci ünitenin adı Meslekler’dir. “Meslekleri Tanıyalım” isimli A bölümünde 103. sayfada yer alan 14. alıştırma konuşma becerisine yönelik röportaj türündedir. AOÇM’de yer alan sohbet başlığı altındaki yeterliğe uymaktadır. Devam eden sayfada yer alan bölümün son konuşma etkinliğinde basit sorulara verilen kısa ve basit cevaplarla öğrencinin konuşması sağlanabilir. “Ne Olmak İstiyorsun” isimli B bölümünde iki seçenekli olarak verilmiş 6. alıştırmada öğrencilerden soruların cevapları istenmiştir. Hobilerim isimli C bölümünde ise 112. sayfada yer alan 3. alıştırmada öğrenci beden dili ile anlatacak diğer arkadaşı anlatılan

hobiyi sözlü olarak tahmin edecek şekilde tasarlanmıştır. Sözsüz ve sözlü anlatım bir arada kullanılabilir fakat farklı kültürlerden gelen bireylerin olduğu ortamda yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilir. Aynı bölüm ve sayfada yer alan 5. alıştırma bir önceki alıştırma ve beceri ile bağlantı kurularak oluşturulmuştur. Ünitenin sonundaki konuşalım yönergesi ile verilen alıştırmada öğrenci öğrenciden bölüm boyunca öğrendiklerini üretmesini istenmiştir.

Altıncı ünitenin adı Ulaşım'dır. "Yolculuk Nereye?" başlığıyla verilen ünitenin ilk bölümünde konuşma etkinliği canlandırma türündedir. Öğrenci okuduğu metinleri canlandırarak karşılıklı konuşabilir. Trafikte başlığıyla verilen ünitenin ikinci bölümünde

(B) tek konuşma etkinliği vardır. Öğrenciden sebebini bildirerek hangi ulaşım araçlarını kullandığını anlatması istenmiştir. Ünitenin ve son bölümün tek konuşma etkinliği 134. sayfada yer alan konuşalım yönergesiyle Kelime Dünyası içinde verilen kelimeler ve yönlendirici sorular yer almıştır. Buna rağmen öğrencinin bunlardan yola çıkıp çıkmayacağı hakkında bir yönerge bulunmamıştır.

Yedinci ünite "İletişim" başlığıyla adlandırılmıştır. Telefon (A) isimli bölümde ilk konuşma etkinliği 2 numaralı alıştırmadır. Alıştırmanın altında iki seçenek vardır ve bunlar yönerge ile birbirinden ayrılmıştır. Yönergeler anlaşılır biçimdedir. Yönergelerden sonra örnek gösterilerek öğrenciye yol gösterilmiştir. Burada tarihin çeşitli dönemlerinde yer alan iletişim araçlarının görselleri verilmiş öğrenciden de iki seçenekten sıralamaları yapması istenmiştir. Bilgisayar ve İnternet isimli (B) bölümünde ise 147. sayfada yer alan

8. alıştırma karşılıklı konuşma simgesi ile verilmiştir. Yönerge ise karşılıklı konuşalım biçiminde değil sadece konuşalım biçimindedir. Bu da karışıklığa yol açmıştır. Öğrenci tartışarak, karşılıklı şekilde mi ya da fikirlerini beyan ederek mi konuşma becerisini sergileyecek net değildir. Yönerge karışıklığa yol açmaktadır. Yüz yüze isimli (C) bölümünde ise 150. sayfada yer alan 6. etkinlikte "Evleniyorum" başlığı altında verilen okuma metinden sonra iki seçenekli sorular bulunmaktadır. Kitabın genelinde olmayan bu alıştırma bulmaca tamamlama türündedir.

Kitabın son ünitesi olan "Tatil" isimli sekizinci ünite 4 adet konuşma etkinliği bulunmuştur. 157. sayfada yer alan "Okuyalım, Anlatalım, Cevaplayalım" yönergesiyle yer alan ilk konuşma etkinliğinde yönerge sırasına uygun olarak üç farklı seçenek ile öğrencinin konuşması sağlanmıştır. İkinci bölümde (B) yer alan "En Önemlisi" başlıklı konuşma etkinliği sayfa 163'te yer almıştır. Öğrenciye görseller sunularak sebep cümleleri ile fikirlerini

açıklanması istenmiştir. Kitabın ve ünitenin son bölümü (C) “Bayram” isimli bölümde yer alan iki etkinlik de bayram konusudur. Her ikisi de aynı konuda benzer ifadeler ile anlatılabilir. Öğrenci için etkinlikler anlamlı olmayabilir. Bir topluluk önünde konuşma yeterliğine (Tablo 3) öğrenci erişemeyebilir.

Tablo 4. Yedi İklim A1 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması

Kur	Üniteler	Ünite Bölümleri	Konuşma Etkinlikleri	Bildirişimsel Özellik
A1	1. Tanışma	A. Merhaba	Tanıştığımıza Memnun Oldum	Karşılıklı Konuşma
		Kelime Dünyası	Kelimelerle Diyalog Kuralım	Karşılıklı Konuşma
		B. Nerelisiniz?	İyi Günler	Karşılıklı Konuşma
		Kelime Dünyası	Kelimelerle Sınıflarımızı Anlatalım	Sözlü Üretim
		C. Karşılaşma-Selamlaşma	Haydi Tanışalım	Karşılıklı Konuşma
		Kelime Dünyası	Kelimelerle Karşılıklı Konuşma	Karşılıklı Konuşma
	2. Ailemiz	A. Ailem Ve Ben	Kaç Kardeşin Var?	Karşılıklı Konuşma
		Kelime Dünyası	Ailemizi Tanıtalım	Sözlü Üretim
		B. Evim	Sedat'ın Bir Günü	Sözlü Üretim
		Kelime Dünyası	Bu Kelimelerle Evimizi Anlatalım	Sözlü Üretim
	3. Günlük Hayat	C. Adresim	Nereden Geliyorsun?	Karşılıklı Konuşma
		A. Saat Kaçta?	Neler Yapıyorum?	Sözlü Üretim
		Kelime Dünyası	Konuşalım	Sözlü Üretim
		B. Ne Kadar?	Alışveriş Sepeti	Karşılıklı Konuşma
		Kelime Dünyası	Konuşalım	Karşılıklı Konuşma
	4. Çevremiz	C. Nerede? Ne Zaman?	Renklerin Dili	Karşılıklı Konuşma
		A. Bizim Sokağımız	Mahallem	Sözlü Üretim
		B. Ne? Nerede?	Nerede Oturuyorsun?	Karşılıklı Konuşma
C. Bir Haftalık Planımız		Alo!	Karşılıklı Konuşma	
Kelime Dünyası		Karşılıklı Konuşalım	Karşılıklı Konuşma	
5. Meslekler		A. Meslekleri Tanıyalım	Mesleğimizi Tanıyalım	Karşılıklı Konuşma
		Konuşalım	Ailenizden Birini Tanıtınız	Sözlü Üretim
		B. Ne Olmak İstiyorsun?	Konuşalım	Sözlü Üretim
			Ne Yapıyorlar?	Sözlü Üretim
		Konuşalım	Bir Mesleği Tanıtalım	Sözlü Üretim
		C. Hobilerim	Konuşalım	Sözlü Üretim
6. Ulaşım			Kuaförde	Karşılıklı Konuşma
	Konuşalım	Bir Hobimizi Anlatalım	Sözlü Üretim	
	A. Yolculuk Nereye?	Uçakta	Karşılıklı Konuşma	
	B. Trafikte	Tercihim	Sözlü Üretim	
	C. Bugün Hava Nasıl?	En Sevdiğim Piknik	Sözlü Üretim	

		Kelime Dünyası	Konuşalım	Sözlü Üretim
7. İletişim	A. Telefon		İletişim Araçları	Sözlü Üretim
	B. Bilgisayar Ve İnternet		İnternetin Faydaları Ve Zararları	Sözlü Üretim
	C. Yüz Yüze		Hangisi Size Uygun?	Sözlü Üretim
	İnceleyelim, Konuşalım		Evleniyorum	Karşılıklı Konuşma
8. Tatil	A. Hafta Sonu		Hafta Sonu Nereye Gidelim?	Karşılıklı Konuşma
	Kelime Dünyası		Konuşalım	Sözlü Üretim
	B. Yaz Tatili		En Önemlisi	Sözlü Üretim
	C. Bayram		Bayramlarımız	Sözlü Üretim
	Kelime Dünyası		Konuşalım	Sözlü Üretim

Yunus Emre Enstitüsünün (YEE) Yedi İklim Türkçe A2 seviyesi ders kitabında sekiz ünite bulunmaktadır. İçindekiler bölümlerinde ünite adlarının olduğu görülmektedir. Her ünite kendi içinde başlıca üç bölüme (A-B-C) ayrılmıştır. İçindekiler bölümünde konuşma bölümü yazılı olarak, üniteler içinde ve simgeleri ile gösterilmiştir. Ünitelerin başında kazanım ifadelerinin olmadığı tespit edilmiştir. Her ünitenin sonunda “Kendimi Değerlendiriyorum” yeterli cümleleri ile öğrenciye öz değerlendirme fırsatı verilmiştir. Konuşma yönergeleri kitabın genelinde “Okuyalım, Konuşalım” gibi istek kipi ile oluşturulmuştur. Bununla da öğrenciyi sürece dahil eden bir yönerge olması bakımından önem arz ettiği görülmektedir. Konuşma etkinlikleri Tablo 4’te gösterilmiştir. Konuşma becerisi için etkinlikler her ünite içinde yer almıştır. A2 seviyesindeki kitabın ilk ünitesinin adı “Zaman, Mekân”dır. Ünitenin ilk bölümünün (A) adı Geçmiş, Şimdi ve Gelecek’tir. Diyalog biçiminde öğrenciden istenen alıştırmada konuşma becerisi açısından bakıldığında bilgi alışverişinde bulunabilmesi açısından önemli olabilir. Ünitenin ikinci bölümünde (B) ilk konuşma etkinliği sayfa 18’de yer alan ve bir önceki okuma etkinliği ile bağlantılı olan 4 numaralı alıştırmada bulunmaktadır. Birbirinden ayırt edilmesi gereken bir dil bilgisi yapısını öğrencilerin fark ederek açıklaması istenmektedir. Sayfa 20’de yer alan 7. alıştırmada örnek bir metin verilmiş ardından öğrenciden bir gününü anlatması istenmiştir. 21. sayfada yer alan 3 numaralı alıştırmada diğer okuma metnine ait sorulardan oluşsa da konuşma becerisi olarak değerlendirilebilir. Daha önceki konuşma becerisi etkinliklerinde yer alan sorgula türünde bir etkinlik olarak değerlendirilebilir. Sayfa 25’te okuma metninin okuduktan sonra öğrenciden, metinden öğrendiklerini anlattıktan sonra kendi şehri ile metindeki şehri kıyaslaması istenmektedir. Kıyaslamının hangi açılardan olacağı yönergenin altında

bulunan kalın ve parantez içi açıklama ile belirtilmektedir. Bu alıştırmaların ikinci kısmında ise emlakçı-müşteri karşılıklı konuşması oluşturması öğrenciden beklenmektedir.

“Sağlıklı Yaşam” isimli ünite kitapta ikinci ikinci sıradadır. “Her Şeyin Başı Sağlık” bölümünde karşılıklı konuşma alıştırmalarında üç farklı soru sorularak öğrenciden cevaplaması istenmiştir. Aynı bölümde “İhtiyarlıktan” başlıklı ikinci bir konuşma alıştırması gelmektedir. Bir doktor ve yaşlı bir kişi arasında geçen karşılıklı konuşma sonrası öğrenciden de bunu canlandırması istenmektedir. “Dünyamız Kirleniyor” isimli bölümde ise öğrenciden çevreyi korumak için ne yaptığını söylemesi istenmektedir. Karşılıklı konuşma biçiminde verilen bu alıştırmada “arkadaşlar arasında resmiyete dayanmayan tartışma” yeterliğinin b maddesine uymaktadır. Ardından gelen alıştırma sayfa 42’de yer alan “En Yakın Arkadaşım” başlığı taşımaktadır. Birinci soruda öğrenciden en yakın arkadaşını anlatması istenmektedir. Sözlü üretim şeklinde gerçekleşen bu alıştırmada “sözlü anlatım, genel” yeterliğinin a maddesine uyduğu belirlenmiştir. Bu başlıktaki ikinci soruda ise hastalandığı en son zamanı anlatması istenmektedir. “Bağlantılı tekli konuşma, deneyimleri aktarma” yeterliğine uygun oluşturulan kazanımlardan e maddesine uyduğu belirlenmiştir. Ünitenin son bölümü olan “Trafik Canavarı” ismini almaktadır. “Trafik Kuralları” başlıklı ilk konuşma alıştırması iki sorudan oluşmaktadır. Öğrenciden bu sorulara cevap vermesi beklenmektedir. Her ikisi de sözlü üretdir.

Yunus Emre Enstitüsünün A2 seviyesi kitabının üçüncü ünitesi “Sosyal Etkinlikler” ismi taşımaktadır. “Okumayı Seviyorum” isimli ilk bölümünün ilk konuşma etkinliği “nasıl gideriz” de resimlerle geniş zaman içinde yer alan her zaman, hep, bazen, asla... vb. zaman zarflarını kullanarak cümleler kurulmakta ve görseller ile zarflar arasındaki anlam farkları sezdirilmeye çalışılmaktadır. Öğrenciden bunları incelemesi ve bu şekilde konuşması istenmektedir. Sözlü üretime dayalıdır. “Hangi Filme Gidelim” ünitenin ikinci bölümüdür. İlk konuşma alıştırması soru-cevap biçimindedir. Alıştırmanın yönergesinin yanındaki simge bunun karşılıklı konuşma olarak yapılacağını işaret etmektedir. “Spor Yap Zinde Kal” son bölümdür. Bölümde “Guinness Rekorlar Kitabı” başlığı altında bu kitapta yer alan kişiler ve rekorları hakkında kısa bilgiler içeren yazılar bulunmaktadır. Öğrenciden bunları öğrendikten sonra sebebiyle birlikte hangisinin daha ilginç olduğunu söylemesi beklenmektedir.

Dördüncü ünitenin adı “Güzel Ülkem” dir. A bölümünün adı “Her Yer Tarih”tir. Sayfa 76’da yer alan ilk konuşma alıştırmalarının adı “Ben... isterim” başlığını taşımaktadır. Öğrenciden sebepleriyle birlikte hangi şehri görmek istediğinin söylemesi beklenmektedir. Ünitenin “Dört Mevsim Yedi Bölge” isimli ikinci bölümünde dokuzuncu alıştırma konuşma becerisine ayrılmaktadır. Benim tercihim başlığıyla verilen alıştırmada öğrenciden tatil tercihinin sebepleriyle anlatması beklenmektedir. Ünitenin son bölümünde öğrencinin ülkesindeki tatlı tercihleri hakkında bilgi vermesi ve bunun nedenlerini söylemesi öğrenciden istenmektedir. Bu üniteye yer alan konuşma alıştırmaları sözlü üretimdir. Öğrenci kendi düşünce ya da duygularını anlatarak aktarır.

Beşinci ünite “Üretimden Tüketime” adını taşımaktadır. Üretim-Tüketim isimli ilk bölümünde sayfa 99’da öğrenciden kendi ülkesinde hangi meyveler yetişiyorsa onları anlatması istenmektedir. Bu etkinliği Bağlantılı tekli konuşma yeterliği altında oluşturulan “herhangi bir konuda liste oluşturur” kazanımı ile eşleştirilebilir. Fakat bu etkinlikte istenen yönergede tam olarak belirtilmediği için listeleme ya da açıklama şeklinde olup olmayacağı da belirgin değildir. İş Yemeği isimli ikinci bölümde ise karşılıklı konuşma türünde bir iş görüşmesini canlandırması öğrencilerden istenmektedir. Bu etkinlikte sözlü etkileşim, genel yeterliği altında (Tablo 3) oluşturulan “*Karşısındaki birey ile iş hayatı ve çalışma şartları hakkında bilgi alışverişi yapar*” kazanımı ile uygun olduğu saptanmıştır. Bölümün diğer konuşma etkinliği “Para, Para” başlığını taşımakta olan sayfa 105’te yer alan 10 numaralı alıştırmadır. Çoktan seçmeli bir soruyu öğrencinin cevaplaması beklenmektedir. Soru kökünde verilen niçin sorusu ile öğrencinin verdiği cevabı gerekçelendirmesi yoluyla konuşturulması amaçlandığı görülmektedir. Oluşturulan kazanımlardan herhangi birine uyduğu tespit edilememiştir. Ünitenin son bölümü “Alışveriş” adını taşımaktadır. Bölümün ilk konuşma etkinliği sayfa 109’da yer alan ve “Bunu Alıyorum” başlığını taşıyan konuşma alıştırmadır. İki adettir. Birinci açık uçlu, öğrencinin bireysel tercihlerini gerekçeleriyle anlatacak soru biçimindedir. İlk soru *siz hangi arabayı tercih edersiniz? Niçin?* biçimindedir. Bununla sözlü etkileşim, genel yeterliği başlığı (Tablo 3) altında oluşturulan “*günlük hayat içinde basit tercihler yapar*” kazanımını sağlayabildiği tespit edilmiştir. Alıştırmanın ikincisinde ise soru değil bir durum verilmektedir. Durum karşısında öğrencinin takınacağı tavrı istenmektedir. Burada yönergenin bulunmadığı tespit edilmiştir. *Araba almak istiyorsunuz. Bunun için araba galerisine gittiniz. Bir arabayı beğendiniz. Galerici ile bu araba hakkında konuşunuz* şeklinde verilen durum sonucunda öğrencinin

karşılıklı olarak başka bir öğrenci ile durumu canlandırması gerekmektedir. Verilen duruma uygun yönerge olmalı, öğrenci yönlendirilmelidir. Bu durumda oluşturulan herhangi bir kazanımı sağlamadığı saptanmıştır. Altıncı ünite “Duygular” adını taşımaktadır. İlk bölümün adı “Mektup Yazalım” dır. Bölümün sonuna doğru yer alan konuşma etkinliği 11 alıştırma numarası ile 119.sayfadadır. Yapabildiklerim başlığı ile verilen alıştırmada öğrenciden yetenekleri hakkında konuşması istenmektedir. Sözlü anlatım, genel yeterliği (Tablo3) başlığı altında oluşturulan *Karşısındaki kişi ya da kişilere günlük yaşamı hakkında bilgi verir* kazanımını sağlayabileceği yönünde değerlendirilmiştir. Ardından ikinci bölüm gelmektedir. İkinci bölüm “Mutlu Olmak” adını almaktadır. İlk konuşma alıştırması sayfa 124’te yer almaktadır. Öğrenciden ülkesine ait yemeklerini sınıf arkadaşlarına anlatması istenmektedir. Bir topluluk önünde konuşma yeterliğine (Tablo3) bağlı olarak yer alan topluluk *önünde kendisiyle, ülkesiyle ve işiyle ilgili kısa sunumlar yapar* kazanımına uygun olduğu tespit edilmiştir. Ünitenin üçüncü bölümü “Gülelim, Eğlenelim” adına taşımaktadır. Okuma ve dinleme alıştırmalarından sonra *Gülmece* adı altında konuşma alıştırması gelmektedir. Öğrenciden ülkesine ait ünlü mizah karakterinin (Türkiye’deki Nasrettin Hoca gibi) fıkrasını sınıfa anlatması istenmektedir. Oluşturulan herhangi bir kazanıma uymadığı belirlenmiştir.

Yedinci ünite “Teknoloji ve İletişim” adıyla kitapta yer almaktadır. Ünitenin ilk bölümü “Elektrikli Ev Eşyaları”dır. Bölümde yer alan ilk konuşma etkinliği okuma alıştırmasının devamı niteliğini taşımaktadır. Öğrenci yarım bırakılmış okuma metninden sonra onu tahmin ederek tamamlamalı, bu tamamlayıcı sorular konuşma etkinliği olarak planlanmış. AOÇM’ye bağlı olarak oluşturulan herhangi bir kazanıma uymadığı saptanmıştır. Bölümün ikinci konuşma alıştırması “Televizyon Almak İstiyoruz” başlığıyla yer almaktadır. Diyalog biçiminde verilen bir alışveriş metnini tamamladıktan sonra bunu canlandırması öğrenciden beklenmektedir. Hemen ardında yer alan bölümün üçüncü konuşma etkinliği tartışma türündedir. Öğrencilerden evde kullanılan elektrikli ev eşyalarından hangisinin önemli olduğunu gerekçeleriyle beraber anlatarak tartışmaları beklenmektedir. Bu etkinliğin AOÇM’ye istinaden oluşturulan herhangi bir kazanıma uymadığı tespit edilmiştir. Bölümün ve ünitenin dördüncü konuşma etkinliği diğer iki konuşma etkinliği ile aynı sayfada art arda yer almaktadır. Bu etkinlikte öğrenci günlük hayatında karşılaşılabileceği olumsuz bir durum verilmiş. Öğrenciden bu olumsuz durumun hayatına nasıl etkileyeceği ve bu durumda neler yapabileceği hakkında konuşması istenmektedir. Bu etkinliğin oluşturulan kazanımlardan

Tablo 3'te yer alan “*yapılan tartışmalarda kendi düşüncelerini aktarır ve öneriler sunar*”a uyabileceği belirlenmiştir. Ünitenin ikinci bölümü “Büyülü Cam/Televizyon”dur. Bölümde tek konuşma etkinliği yer almaktadır. Bu etkinliği tartışma türündedir. Öğrencilerden televizyonun yararlı ya da zararlı olduğunu ve nedenini kendi cümlesi ile belirtmesi istenmektedir. Tablo3'te yer alan “*tartışma ve söyleşilerde kendisine yöneltilen sorulara cevap verir*” kazanımına yönelik olduğu tespit edilmiştir. Ünitenin son bölümü “Bitkiler, Hayvanlar ve Biz” adını almaktadır. Bölüm içinde art arda üç konuşma etkinliği yer almaktadır. Bunlardan ilk ikisi sözlü üretim üçüncü ise karşılıklı konuşma özelliği taşımaktadır. Bölümün ilk konuşma etkinliğinde öğrenciden hangi hayvanların isimlerini bildiklerini, hangi hayvanı en çok sevdiğini ve sevdiği hayvanın özelliklerini anlatması istenmektedir. Oluşturulan kazanımlardan (Tablo3) *sevdiği ya da sevmediği kişileri, eşyaları ya da durumları anlatır*'a uygun olduğu belirlenmiştir. İkinci konuşma etkinliğinde ise hangi çiçeği en çok sevdiğini sebebi ile anlatması öğrenciden istenmektedir. Bir önceki konuşma etkinliğindeki gibi aynı kazanımı sağladığı görülmüştür. “Alo Veteriner Mi?” başlığı altındaki bölümün son konuşma etkinliğinde öğrenciye bir durum verilmiş bu durumda adres bulmak için telefon numarasına ulaşması ve oradan da telefonda adresi öğrenmesi istenmektedir. Bu etkinlik de AOÇM'ye bağlı olarak “söyleşi” yeterlik ifadelerine bağlı olarak oluşturulan “*belirlenen/verilen konu hakkında basit sorular sorar*” kazanımına (Tablo3) uyduğu belirlenmiştir.

Kitabın son ünitesi olan sekizinci ünitenin adı “İnsan ve Toplum”dur. İlk bölüm “Kişilik Tipleri” adını almaktadır. Bölümün tek konuşma etkinliğinde öğrenciden iyimser ya da kötümser kişilik tipinden hangisine sahip olduğunu gerekçesi ile söylemesi istenmektedir. Tablo 3'te yer alan bir topluluk önünde konuşma yeterliği ne bağlı kalarak hazırlanan “*topluluk önünde kendisiyle, ülkesiyle ve işiyle ilgili kısa sunumlar yapar*” kazanımına ulaşmak istendiği tespit edilmiştir. “Başarının Anahtarı Elimde” isimli ikinci bölümde ise tek konuşma etkinliği karşılıklı konuşma olarak verilmiştir. Verilen diyalogu öğrencilerin birlikte tamamlayarak konuşması hedeflenmektedir. Bu etkinliğin herhangi bir kazanıma karşılamadığı tespit edilmiştir. Ünitenin ve kitabın son bölümü “Empati Kuruyorum” adını almaktadır. Bu bölümde konuşma etkinliği bulunmamaktadır.

Tablo 5. Yedi İklim A2 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması

Kur	Üniteler	Ünite Bölümleri	Konuşma Etkinlikleri	Bildirişimsel Özellik
A2	1. Zaman Mekân	A. Geçmiş, Şimdi, Gelecek	Davet	Karşılıklı Konuşma
		B. Zaman Planlaması	Zaman Nasıl Geçti?	Sözlü Üretim
		C. Farklı Şehirler, Farklı Hayatlar	Kayseri Hakkında	Sözlü Üretim Karşılıklı Konuşma
	2. Sağlıklı Yaşam	A. Her Şeyin Başı Sağlık	Çok Yaşa	Karşılıklı Konuşma
		B. Dünyamız Kirleniyor	En Yakın Arkadaşım	Sözlü Üretim
		C. Trafik Canavarı	Trafik Kuralları	Sözlü Üretim
	3. Sosya Etkinlikler	A. Okumayı Seviyorum	Nasıl Gideriz?	Sözlü Üretim
		B. Hangi Filme Gidelim?	Sizin Tercihiniz	Sözlü Üretim
		C. Spor Yap, Zinde Kal	Guinness	Sözlü Üretim
	4. Güzel Ülkem	A. Her Yer Tarih	Ben ... İsterim	Sözlü Üretim
		B. Dört Mevsim Yedi Bölge	Benim Tercihim	Sözlü Üretim
		C. Tatlı Yiyelim, Tatlı Konuşalım	Sizin Tatlılarınızı	Sözlü Üretim
	5. Meslekler	A. Üretimden Tüketime	Doğal Lezzetler	Sözlü Üretim
		Konuşalım	Ailenizden Birini Tanıtınız	Sözlü Üretim
		B. İş Yemeği	Konuşalım	Karşılıklı Konuşma
		C. Alışveriş	Para, Para! Bunu Alıyorum	Sözlü Üretim
	6. Duygular	A. Mektup Yazalım	Yapabildiklerim	Sözlü Üretim
		B. Mutlu Olmak	En Lezzetlisi	Sözlü Üretim
		C. Gülelim, Eğlenelim	Gülmece	Sözlü Üretim
	7. Teknoloji Ve İletişim	A. Elektrikli Ev Eşyaları	Konuşalım	Sözlü Üretim
			Televizyon Almak İstiyoruz	Karşılıklı Konuşma
			Tartışalım	Karşılıklı Konuşma
			Anlatalım	Sözlü Üretim
		B. Büyülü Cam-Televizyon	Televizyon	Karşılıklı Konuşma
		Kelime Dünyası	Konuşalım	Karşılıklı Konuşma
	C. Bitkiler, Hayvanlar Ve Biz	Konuşalım	Sözlü Üretim	
		Alo, Veteriner Mi?	Sözlü Üretim	
	8. İnsan Ve Toplum	Kişilik Tipleri	İyimser Misiniz, Kötümser Misiniz?	Sözlü Üretim
		Başarının Anahtarı Elinde	Duydun Mu?	Karşılıklı Konuşma
		Empati Kuruyorum	Engelleri Aşıyoruz	-

3.3. YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE KİTABI VE İNCELENMESİ

“Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti” Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanmıştır. Set, ders kitabı (A1 Temel Düzey) ve CD’den oluşmaktadır. Çalışma kitabı bulunmamaktadır. Gazi Üniversitesi TÖMER Temel seviye kitaplarını iki farklı kitap olarak tasarlamış. Diğer deyişle A1 ve A2 iki farklı set olarak yayınlanmış. “Ölçme ve Değerlendirme Kitabı” (Temel (A1-A2) seviye için tek kitap), “Yabancılar için Türkçe Dil Bilgisi” (Temel(A1-A2) seviye için tek kitap) ve “Öğretmen Kılavuz Kitabı” seti destekleyen çalışmalar olarak tanımlanmıştır.

A1 temel düzey kitabı 6 bölümden oluşmaktadır. Her bölüm 4 alt başlık altında şekillendirilmiştir.

Tablo 6. Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması

Kur	Bölümler	Konuşma Etkinlikleri	Etkinlik Maddeleri	Bildirişimsel Özellik
A1	1. Bölüm	1.Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
			B	Karşılıklı Konuşma
		2.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
			B	Sözlü Üretim
		3.Konuşma Etkinliği	C	Sözlü Üretim
			A	Karşılıklı Konuşma
			B	Sözlü Üretim
			C	Karşılıklı Konuşma
		4.Konuşma Etkinliği	Ç	Karşılıklı Konuşma
			A	Karşılıklı Konuşma
			B	Sözlü Üretim
			C	Sözlü Üretim
	2. Bölüm	1.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
			B	Sözlü Üretim
			C	Sözlü Üretim
		2.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
			B	Sözlü Üretim
		3.Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
			B	Sözlü Üretim
			C	Karşılıklı Konuşma
4.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma		
	B	Karşılıklı Konuşma		

3. Bölüm	1. Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
		B	Sözlü Üretim
		C	Karşılıklı Konuşma
	2. Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
		B	Karşılıklı Konuşma
		C	Sözlü Üretim
	3. Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
		B	Sözlü Üretim
		C	Sözlü Üretim
4. Bölüm	1. Konuşma Etkinliği	Ç	Sözlü Üretim
		D	Karşılıklı Konuşma
		A	Karşılıklı Konuşma
		B	Karşılıklı Konuşma
	2. Konuşma Etkinliği	C	Sözlü Üretim
		A	Karşılıklı Konuşma
		B	Karşılıklı Konuşma
		C	Sözlü Üretim
	3. Konuşma Etkinliği	Ç	Sözlü Üretim
		A	Karşılıklı Konuşma
		B	Sözlü Üretim
		C	Sözlü Üretim
	4. Konuşma Etkinliği	Ç	Sözlü Üretim
		A	Karşılıklı Konuşma
		B	Karşılıklı Konuşma
		C	Sözlü Üretim
5. Bölüm	1. Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
		B	Sözlü Üretim
	2. Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
		B	Sözlü Üretim
	3. Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
		B	Sözlü Üretim
	4. Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
		B	Sözlü Üretim
6. Bölüm	1. Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
		B	Sözlü Üretim
	2. Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
		B	Karşılıklı Konuşma
	3. Konuşma Etkinliği	C	Sözlü Üretim
		A	Karşılıklı Konuşma
	4. Konuşma Etkinliği	B	Sözlü Üretim
		A	Karşılıklı Konuşma
		B	Sözlü Üretim
		C	Sözlü Üretim

Yabancılar İçin Türkçe ders kitabının içindekiler bölümünde A1 Temel Düzey 6 bölüme ayrılmakta ve her bölüm kendi içinde 4 metine ayrılmaktadır. Bölüm ve metin isimleri Tablo 5’te düzenleniş haliyle gösterilmiştir. AOÇM’ye göre “metin” kavramı dili konuşan/öğreten/öğrenen bireylerin günlük bilgi alışverişinde yazılı veya sözlü her çeşit dil ürünüdür. Bu sebeple Gazi Üniversitesi TÖMER’in Yabancılar İçin Türkçe ders kitabında üniteler metin alt başlığı ile isimlendirdiği saptanmıştır. Kitabın genelinde dil bilgisi incelemesi olmaması, dört temel beceriye dönük alıştırmaların baskın şekilde yer alması tespit edilmiştir. Konuşma becerisine yönelik alıştırmalar A-B-C-Ç-D biçiminde isimlendirilmektedir. Alıştırmalar “diyalog kurunuz, cümleler yazınız” gibi emir kipi ile

kurulmaktadır. Konuşma alıştırmaları simgesi ile gösterilmektedir. Diğer kitaplarda ve kitabın genelinde olduğu gibi öğrencinin ulaşması gereken hedefleri ifade eden kazanım ifadelerine rastlanmamıştır.

İlk metinde ilk konuşma bölümü bir karikatür ile başlamaktadır. Konuşma becerisine ön hazırlık olarak nitelendirilebilecek bu görsel eğitime öğrencinin günlük dil ihtiyacını göstermesi açısından rehberlik edebilir; öğrenci ise bu görsel ile beceriye ısınma için uyarılmış, dikkati çekilmesi sağlanabilir. Bu hedeflerin sadece bu bölümde yer alması, diğer bölümlerde böyle bir ön hazırlık bölümü olarak değerlendirilebilecek bir yerin olmaması sebebiyle açıklanan bu hedefin temel alınmadığı tespit edilmiştir.

Şekil 2. Yabancılar İçin Türkçe Kitabı Konuşma Becerisinde Karikatür Kullanımı

Buradan A alıştırmalarına geçmektedir. Yönerge vererek öğrenciye bir örnekle ne istediğini göstermektedir. A1 seviyesinde ders kitaplarında alıştırmalarda öğrencinin kitabı anlayarak rahatça kullanabilmesi açısından örnek gösterimler önemlidir. Bu alıştırma kelime öğretimi için kullanılabilir. B alıştırmasında da öğrenciden karşılıklı konuşma istenmektedir. “Affedersiniz, tanıştığımıza memnun oldum.” gibi kalıp ifadeler olmakla birlikte yeterli sayıda olmadığı ve çeşitlendirilmediği görülmüştür. Tablo 2’de yer alan “Basit selamlaşma” ve “Temel tanışma ifadelerini kullanır.” kazanımlarına öğrenci ulaşamayabilir. Ek olarak selamlaşma ya da tanışma dışında günlük hayatın akışında tanıştırma eylemi de gerçekleşmektedir. Alıştırmalarda tanıştırma eylemi ile ilgili bir şey görülmemektedir. Bu sebeple sohbet yeterliğine bağlı olan A kazanımına da ulaşamayabilir. Karşılıklı konuşma bildirişimsel özelliği taşıyan A ve B alıştırmalarından

sonra C ve Ç alıştırmaları sözlü üretim olarak değerlendirilebilir. C’de verilen tabloda yola çıkarak örnekteki gibi cümleler kurması öğrenciden beklenmektedir. Tablo 2’deki kazanımlardan ikinci sütundaki a maddesine ulaşılabilir. Ç alıştırmasında tabloda sayılar verilmiş yine örnekle öğrenciden beklenen gösterilmektedir. Tablo2’deki işlemlerle ilgili konuşma yeterliğine ulaşmak için d ve e kazanımlarına ulaşabilmekle birlikte b ve c kazanımlarına ulaşamayabilir.

2. Metine ait konuşma alıştırmaları A, B, C olmak üzere üç tanedir. A’da fotoğraflarda meslekleri belirgin olan kişilerin “o ne iş yapıyor, onun mesleği nedir?” soru kalıplarına cevaplar verilmesi yoluyla diyalog oluşturmaları istenmektedir. İki soru kalıbının da aynı olması öğrenci için anlamlı olmayabilir ya da öğrencide kafa karışıklığı ortaya çıkarabilir. B’de üç yapraklı yoncanın yapraklarında kişi, mekân ve fiil biçiminde verilen kelimelerle yine örnekten yola çıkarak cümleler kurması öğrenciden beklenmektedir. C’de akrabalık bilgisini içeren kelimeler bulunmaktadır. Soy ağacı şeklinde de açıklama yapılmaktadır. Öğrenci sohbet yeterliğine ait c maddesine ulaşabilir.

Birinci bölümün üçüncü metnine ait konuşma alıştırmaları A, B, C, Ç olmak üzere dört adettir. A’da “Kaç kardeşin var?” başlıklı bir diyalog görülmektedir. Öğrenciden bunu okuduktan sonra benzer bir diyalog oluşturmaları istenmektedir. Bildirişim etkinliklerinden karşılıklı konuşma olarak değerlendirebiliriz. Fakat B, C ve Ç alıştırmaları sözlü üretim ya da karşılıklı konuşma olarak değerlendirilemez. Bu sebeple Tablo 2’deki herhangi bir kazanıma öğrenci ulaşamayabilir. Bu alıştırmalarda sadece sesletim gerçekleşebilir. Bunun için de bir yönergenin olması gerekliliği belirlenmiştir.

Bölümün son metninin konuşma alıştırmaları “Ev arıyorum” başlığı taşımaktadır. Verilen diyalogun öğrenci tarafından canlandırılması istenmektedir. Sohbet yeterliğinde b kazanımına ulaşılabilir. B alıştırmasında yer ifadeleri kullanarak sorgulama türünde bir konuşma alıştırmaları bulunmaktadır. C’de de bir önceki alıştırmaya paralel olarak verilen ev krokisinden benzer kelime ve ifadeleri kullanması istenmektedir. Tablo 2’de yer alan nerede yaşadığını sözlü olarak ifade eder kazanımına öğrenci ulaşabilir. Diğer taraftan çevresindeki eşyalarla/mekanlarla ilgili basit sorulara cevap verir kazanımına ulaşamayabilir. Bunun sebebi de her iki etkinliğin sözlü üretim olmasıdır.

İkinci bölüm Nerede, ne zaman, nasıl? ismi verilmektedir. /ismindedir? Kurs kaçta? (A) başlığıyla verilen diyalog okunduktan sonra öğrenciden yeni bir diyalog oluşturmaları

istenmektedir. Sonraki alıştırma (B) saat kavramı verilmektedir. Bu iki alıştırma ile işlemler yeterliğindeki kazanımlara öğrenci ulaşabilir. Son alıştırma C’de haftalık plan çizelgesini okuması, yorumlaması ve buna bağlı olarak cümleler kurması öğrenciden istenmektedir. Bilgi alışverişi yeterliğine bağlı olarak oluşturulmuş c ve d maddelerinde belirtilen kazanımlardan d’ye ulaşamayabilir. C maddesi sözlü üretim, D maddesi karşılıklı konuşma biçimindedir. Son alıştırma sadece sözlü üretim temelli olduğu için d maddesine ulaşamayabileceği saptanmıştır.

2. metnin konuşma beceri için oluşturulmuş bölümünün A alıştırması canlandırma türünde verilmektedir. B alıştırmasında bir önceki alıştırmaya paralel restoranda kullanılacak kelimeler bulunmaktadır. Bu kelimelerin kullanılarak cümle üretilmesi öğrenciden beklenmektedir. Bu iki alıştırma ile bir amaca yönelik iş birliği yeterliğine paralel olarak bağlı oluşturulan d ve e maddelerindeki kazanımlara ulaşılabilir olduğu görülmüştür.

İkinci bölümün üçüncü metninde “Haydi Yemek Yapalım” başlığıyla verilmektedir. Sonrasındaki alıştırmada da öğrencinin öğrendiğini kendi kültürüne ait bir örnekle açıklaması beklenmektedir. AOÇM’de belirtilen dil süreçlerinde öğrencinin konuşabilmek için bilişsel, dilsel ve ses bilgisel beceri eylemlerinin tecrübesine sahip olması gerekir (TELC, 2012). Sırasıyla verilen bu alıştırmaların(A-B) ilkinde bilişsel beceri tecrübesine ulaşan öğrencinin dilsel beceri tecrübesine ulaşmasının hedeflendiği tespit edilmiştir.

Dördüncü metinde A ve B alıştırmaları art arda canlandırma türünde verilmektedir. Kalıp ifadelerin verildiği ve işlemler yeterliğine bağlı oluşturulan kazanımlardan a maddesine ulaşılabilceği burada da tespit edilmiştir.

“Dikkat!” isimli üçüncü bölümde ilk konuşma etkinliği alıştırmalarından A’da öğrenci sözel üretim yaparak fotoğraflarda verilen kişilerin mesleklerini söylemesi istenmektedir. B alıştırmasında ise resim verilerek resimdeki eşyaların isimlerinin söylenmesi istenmektedir. C alıştırmasında ise verilen diyalogun okunması öğrenciden beklenmektedir. Burada yer alan alıştırmalar tema açısından önceki bölümlere benzemekle birlikte oluşturulan kazanımlardan önceki bölümlerde ulaşılabilenlerden farklısına ulaşamadığı saptanmıştır.

Üçüncü bölümün üçüncü konuşma etkinlikleri 3 adettir. A bölümü kelime öğretiminde kullanılabilir. Konuşma becerisine yönelik sesletim çalışmaları yaptırılabilir. Nitekim Bölüm ya da metin başında kazanım ifadeleri yer almadığı, yönergelerde de bu yönde bir ifadeye rastlanılmadığı için bu bölümde kelime öğretimi yapıp yapılmayacağı ya da konuşma becerisine yönelik seslerim çalışmalarına uygunluğu hakkında çıkarım yapmanın mümkün olmadığı saptanmıştır. B alıştırmaları ile sohbet yeterliği çerçevesinde oluşturulan b maddesindeki kazanım ifadesine öğrenci tarafından ulaşılabilir. Yön tarifi içeren bir diyalog verilmiş öğrencinin bunu örnek alarak sonrasında kendi kaldığı yer hakkında tarif etmesi istenmiştir. C alıştırmalarında görsel okuma yoluyla edindiği bilgiden yola çıkarak benzer bir afiş hazırlaması beklenmektedir. Afiş hazırlama grup etkinliği biçiminde olsaydı konuşma becerisine uygun olabilirdi. Yönergede etkinliğin ikili/grup etkinliği biçiminde belirtilmediği görülmüştür. Yönergenin eksikliği sebebiyle okuma becerisine daha uygun bir alıştırma olduğu belirlenmiştir.

Dördüncü metnin konuşmaya yönelik A alıştırmalarında öğrenciden verilen kelimelerin uygun olan kutuya yerleştirilmesi istenmektedir. B ve C alıştırmalarında uyarı kalıp ifadeleri ile görselleri eşleştirmesi beklenmektedir. D alıştırmalarında ise karşılıklı konuşmaya yönelik etkinlik yapması öğrenciden istenmektedir. Bu etkinliği yaparken öğrenciyi yönlendirici sorular bulunmaktadır.

Dördüncü bölüm “Teknik İşlemler” başlığı ile verilmektedir. Konuşma becerisine yönelik ilk bölümde A, B, C olmak üzere üç tane alıştırmak bulunmaktadır. A alıştırmalarında diyalog verilmiştir. Verilen diyalogun sınıfta canlandırılması istenmektedir. B alıştırmalarında da benzer bir yol istenmektedir. B’de görsel okuma yoluyla edindiği bilgiyi öğrencinin diyalogları oluşturması için kullanması istenmektedir. İşlemler yeterliğine bağlı olarak oluşturulan sayıya dayanan iletişim bilgisini verir kazanımına uygun olduğu tespit edilmiştir. Dördüncü bölümün ikinci metnin konuşma becerisine yönelik bölümleri A, B, C, Ç biçimindedir. A alıştırmaları karşılıklı konuşmaya yönelik canlandırma türünde şekillendirilmektedir. Sayfa 67’de yer alan basit soru ifadelerinin kullanılması yoluyla soru cevap şeklinde etkinlik hazırlanması öğrenciden istenmektedir. Ne deriz? başlığında verilen C alıştırması saat ve selamlaşma/vedalaşma kalıp ifadelerinin birlikte kullanılmasına dayanmaktadır. Oluşturulan zaman kavramını anlar kazanımına uyabildiği saptanmıştır. Ç alıştırması sözlü üretim biçiminde şekillendirilmektedir. Yönergede istenenin açık ve net ifade

edildiği ve öğrenciden beklenen örneklerle gösterildiği tespit etmiştir. Bu bölümün üçüncü metni de A, B, C, Ç olmak üzere dört adettir. Sayfa 71’de yer alan A alıştırmada öğrenciden bir diyalogu okuduktan sonra canlandırması istenmektedir. Diyalogda iki farklı iklim özellikleri gösteren ülkelerde bulunan kişilerin havalara hakkında konuştuğu görülmektedir. Arkasından gelen B alıştırmada mevsimleri gösteren fotoğraflar ile mevsimlere ait özelliklerin eşleştirilmesi istenmektedir. C alıştırmada mevsim özelliklerini öğrenen öğrenciden resimlerde yapılan aktiviteleri anlatması istenmektedir. Metnin son alışırması Ç’de gruplanan ayların hangi mevsim olduğunu öğrenciden yazması istenmektedir. AOÇM’de bildirişimsel özellikler açısından A alıştırmasının karşılıklı konuşma, B, C ve Ç’nin sözlü üretim olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümün son konuşma alıştırmaları 2 tanedir. Birinci (A) yine canlandırma türün de karşılıklı konuşma şeklinde bir konuşma etkinliğidir. Günlük hayatta öğrencinin karşılaşılabileceği bir olumsuz bir durum konu olmuştur. İkinci (B)etkinlikte verilen kelimelerle öğrencinin karşılıklı konuşma hazırlaması istenmiştir. Beşinci bölüme “Nasıl Giderim?” ismi verilmektedir. Bu bölümde yine dört metin alt başlıkları ile sunulmaktadır. İlk konuşma etkinliği öğrenciden bir diyalogu okuduktan sonra benzer şekilde kendi hayatına uyarlayarak anlatması beklenmektedir. İkinci konuşma etkinliğinde iki farklı kroki verilmektedir. Bunların altında öğrenciye çoktan seçmeli şekilde adres tarifleri verilmektedir. Öğrenciye bunlardan doğru olanı seçme imkânı sunmaktadır. Bir amaca yönelik iş birliği yeterliğine istinaden oluşturulan “*temel ifadelerle yapılan adres tarifini anlar*” kazanımına uygun olduğu tespit edilmiştir. Bölümün ikinci konuşma etkinliği A ve B biçiminde iki adettir. A’da yönerge ve sorulardan önce Türkiye’de ünlü bir mekânın fotoğrafları ardından krokisi verilmiş ve kroki yazılı olarak da tarif edilmiş. B’de ise labirentin ortasındaki peynire dört farklı noktadan ulaşmak isteyen fareye öğrencinin doğru yolu tarif etmesi gerekmektedir. Farenin izleyeceği yol bir noktadan örnek olarak çizerek gösterilmektedir. Üçüncü konuşma etkinliğinde ise bağlantılı tekli konuşma yeterliğine bağlı olarak oluşturulan “*nerede yaşadığını sözlü ifade eder*” kazanımına uygun olan bir alıştırma olduğu saptanmıştır. İlk kısmında öğrenciye Samsun’un bir köyünde yaşayan bir kişinin nerede yaşadığını ve yaşadığı yeri betimleyen hali yazılı örnek olarak sunulmaktadır. Ardından kelimeler vererek öğrenciden örneğe uygun şekilde anlatması istenmektedir. Fakat burada da yönergenin eksik olduğu görülmüştür. Yönergenin “Yukarıdaki metindeki

gibi siz de nerede yaşıyorsunuz? Orası nasıl bir yer? anlatınız.” biçiminde olması gerekmektedir. Köy ve şehirden binaların bulunduğu iki büyük fotoğraftan sonra (yarım sayfayı kaplamaktadır) ikinci kısma geçilmekte köy ve şehir hayatını betimlemek için kelimeler verilmektedir. Kelimelerin yanında yine köy ve şehri temsil ettiği düşünülen fotoğraflar yer almaktadır. Bölümün son metninin konuşma etkinliğinin A kısmında yolculuk betimlenmiş. Öğrenciden ona benzer şekilde yolculuğunu anlatması beklenmektedir. “Size fikir verebilir” kutusu hazırlanıp öğrenciye günlük hayatta karşılaşılabileceği olumsuz durumlar hakkında fikir verilmiş. Eğer yolculuk hikayesi yoksa buradan hareketle bir yolculuk hikayesi tasarlamasına yardımcı olunmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. B kısmındaysa çizim halindeki görsele bakarak eşyaların konularının betimlenmesi öğrenciden istenmektedir.

Kitabın sonunda “İletişim Kuruyorum” isimli bölüm bulunmaktadır. Bölümde ilk metnin konuşma alıştırmalarının A maddesinde günlük hayatta kullanılan soru ya da kalıp ifadeler yer almaktadır. Öğrenciden bunları kullanarak diyaloglar kurarak canlandırmaları istenmektedir. B maddesinde ise bazı olumsuz durumlara karşı basit cevaplar vermesi öğrenciden istenmektedir. Bölümün ikinci metninde A maddesinde Türkiye’den bayram kutlaması fotoğrafları bulunmaktadır. Fotoğrafların altındaki metinde Ramazan Bayramı’nın Türkiye’de nasıl kutlandığı anlatılmaktadır. Öğrenciden bunu örnek alması ve ülkesindeki bir özel günün buna benzer bir şekilde anlatması istenmektedir. B maddesinde ise görselin içinde verilen kelimelerle bir hasta ziyareti canlandırması yapması öğrenciden istenmektedir. C maddesinde ise ilgilendiği spor dalını seçmesi öğrenciden istenmektedir. Bu metinde oluşturulan kazanımlardan herhangi birine ulaşılmadığı tespit edilmiştir. Etkinlik içindeki alıştırmaların konu bütünlüğü oluşturmadığı dikkat çekmiştir. Üçüncü metinde babalar günü için seçilen hediyeye yazılacak not hakkında karşılıklı konuşma verilmektedir. Öğrenciden buna benzer bir diyalog oluşturulması istenmektedir. Oluşturulan kazanımlardan herhangi birine uymadığı gözlemlenmiştir. Kitabın ve bölümün son konuşma etkinliğinde verilen karşılıklı konuşmaya benzeyen başka karşılıklı konuşmalar hazırlaması öğrenciden beklenmektedir. Verilen örnekte olumsuz bir durum bulunmaktadır. B alıştırmada da olumsuz durumlar verilmekte ve bunlar karşısında öğrencinin takınacağı tavır hakkında konuşması beklenmektedir. Oluşturulan kazanımlardan herhangi birine uymadığı belirlenmiştir. C alıştırmada zaman

ifadeleri verilmiş bunlardan yola çıkarak öğrencinin düz cümleler kurması beklenmektedir.

Gazi Üniversitesi Tömer tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı toplam beş bölümden oluşmaktadır. Her bölüm 4 alt başlık altında şekillendirilmiştir. Alt başlıklara kitap içerisinde metin adı verilmektedir. İnceleme sırasında da aynı şekilde isimlendirilecektir.

Birinci bölüm “Haberin Var Mı?” başlığı ile isimlendirilmektedir. Bölümün ilk metninde yer alan konuşma etkinlikleri A, B ve C olmak üzere üç adettir. A maddesinde öğrenciden verilen diyalogu okuması ve bunun hakkındaki düşüncelerini sınıfta paylaşmasını istemektedir. Bu bölümün oluşturulan herhangi bir kazanımı karşılamadığı belirlenmiştir. B maddesinde öğrenciden bir gazetede hangi konu başlığını neden okuyacağını verilen kelimeler ışığında anlatması istenmektedir. Bu etkinliğin tablo 3’te yer alan sohbet yeterliği başlığı altında hazırlanan *“ilgi alanlarımı ya da korkularımı sözlü olarak ifade eder”* kazanımına uygun olarak değerlendirilebileceği saptanmıştır. C maddesinde ise öğrenciden verilen konular hakkında konuşma metni hazırlaması istenmektedir. Örnek olarak bir metin başlatılmaktadır. Ayrıca konuşma konuları hakkında ne söyleyeceği sorular şeklinde öğrenciye ipucu olarak sunulmaktadır. Oluşturulan kazanımlardan herhangi birine uymadığı belirlenmiştir. Birinci bölümün ikinci metnine ait konuşma etkinlikleri sayfa 9 ve 10’da yer almaktadır. A, B, C ve Ç olmak üzere dört maddede toplanmıştır. A maddesinde kitap okuma tercihlerini anlatan bir diyalog verilmiş. Öğrencilerden ikili grup halinde buna bakarak benzer bir diyalog oluşturmaları istenmektedir. Sözlü etkileşim, genel yeterliğine (Tablo3) bağlı olarak oluşturulan *“günlük hayat içinde basit tercihler yapar”* kazanımını sağladığı tespit edilmiştir. B maddesi kelime öğretimine yöneliktir. Verilen kelimeler ile birleşik filler oluşturmaları ve bu fillerle yeni cümleler kurmaları öğrenciden istenmektedir. C maddesinde boşluk tamamlama biçimindedir. Otomatik alıştırma özelliği taşımaktadır. B ve C maddelerinin AOÇM’ye bağlı olarak oluşturulan herhangi bir kazanım ifadesini karşılamadığı saptanmıştır. Ç maddesinde öğrenciden verilen fotoğraflar hakkında konuşması istenmektedir. Öğrencinin kendi fikrini beyan etmesi gerekmektedir. Oluşturulan kazanımlardan *“yapılan tartışmalarda kendi düşüncelerini aktarır ve öneriler sunar”* ifadesine uyabileceği düşünülmüştür. Bu bölümün üçüncü metnine bağlı konuşma etkinlikleri A, B ve C maddelerinden oluşmaktadır. A maddesinde

diyalog halinde verilen konunun öğrenci tarafından okunarak anlaşılması daha sonra bu durum karşısında takınacağı tavır hakkında sınıfa anlatması istenmektedir. Tablo 3’te arkadaşlar arasında resmiyete dayanmayan tartışma yeterliği altında *oluşturulan “bulunduğu toplulukta yer, zaman ve durum ile ilgili basit ve anlaşılır konuşmalara katılır”* kazanımına uyabileceği tespit edilmiştir. B maddesinde verilen resimlerde yer alan fakat resim ile uyum sağlamayan objelerin(nesnelerin) hangilerinin olduğunu gerekçesi ile söylemesi öğrenciden istenmektedir. A ve B maddeleri sözlü üretimdir. C maddesinde diyalog biçiminde örnek şekilde verilen konu etrafında öğrencilerin de ikili gruplar halinde benzer bir alışveriş metin hazırlamaları istenmektedir. Karşılıklı konuşma biçiminde istenen bu etkinliğin oluşturulan herhangi bir kazanımı sağlamadığı belirlenmiştir. Dördüncü ve bölümün son metninde yer alan konuşma etkinlikleri A, B ve C maddelerinden oluşmaktadır. A maddesinde telefon konuşması biçiminde düzenlenen bir diyalogun benzer şekilde oluşturulması istenmektedir. B maddesinde de telefon konuşması biçiminde düzenlenen bir diyalogun benzer şekilde oluşturulması istenmektedir. İki diyalog arasındaki fark B maddesindeki diyalogun olumsuz durumu karşılamasıdır. A maddesindeki durumda maç kazanan bir takımın oyuncusu duygu ve düşüncelerini ifade ederken B maddesinde maçı kaybeden bir takımın 1-oyuncusu duygu ve düşüncelerini ifade etmektedir. A ve B maddelerinin birbirini tamamlayıcı olduğu ve Tablo 3’te yer alan Söyleşi yeterlik ifadelerinden yola çıkılarak hazırlanan *“söyleşilerde konuları kısaca yorumlar”* kazanımına uyduğu tespit edilmiştir. C maddesinde verilen rol kartlarına ve duruma uygun olarak öğrencilerin ikili grup halinde bir diyalog oluşturması istenmektedir. Burada verilen olumsuz durumdur. Spor yorumcusu ve önemli bir maçı kaybeden futbol oyuncusu arasındaki sohbet konusudur. Neler hakkında konuşacağı hakkında öğrenciye yönlendirmeler kartlarda verilmiştir. burada da diğer maddelerdeki kazanımın sağlandığı belirlenmiştir.

İkinci bölüm “Bu Benim Dünyam” adını taşımaktadır. Bölümün ilk konuşma metni A ve B maddelerinden oluşmaktadır. A maddesinde verilen fotoğraflara bakarak örnekteki verildiği gibi kendi tercihlerini anlatmaları istenmektedir. Sözlü etkileşim, genel yeterlik başlığı altında (Tablo3) oluşturulan *“günlük hayat içinde basit tercihler yapar”* kazanımını sağladığı tespit edilmiştir. B maddesinde verilen diyalogdan yola çıkarak üçüncü kişi olmaları ve diyaloga dahil olması beklenmektedir. Herhangi bir kazanımı sağlamadığı saptanmıştır. Bölümün ikinci metninde yer alan konuşma etkinlikleri A, B

ve C olmak üzere üç adettir. A maddesinde verilen diyalogun öğrenci tarafından canlandırılması istenmektedir. Daha sonra verilen durum hakkında konuşması istenmektedir. Sözlü üretim ve karşılıklı konuşma olmak üzere iki biçimde tasarlanan bu maddenin herhangi bir kazanıma uymadığı belirlenmekle birlikte kelime öğretimi için iyi bir durum verildiği görülmüştür. B maddesinde verilen fotoğraflardan birini seçmesi ve bundan yola çıkarak bir hikâye yazarak sınıf arkadaşlarına anlatması öğrenciden beklenmektedir. Oluşturulan kazanım ifadelerinden herhangi birine uymadığı tespit edilmiştir. C maddesinde verilmiş ulaşım bilgilerini cümle halinde söylemesi öğrenciden beklenmektedir. Sohbet yeterliğine (Tablo3) istinaden oluşturulan *“basit ifadelerle günlük hayat hakkında kısa konuşmalar yapar”* kazanımını sağlayabileceği uygun görülmüştür. Üçüncü metnin konuşma etkinlikleri A, B ve C olmak üzere üç adettir. A maddesinde verilen diyalogun öğrenci tarafından canlandırılması istenmektedir. Sözlü anlatım yeterliğine (Tablo3) bağlı olarak oluşturulan *“karşısındaki kişi/kişilere günlük yaşamı hakkında bilgi verir”* kazanımını sağlamakta olduğu tespit edilmiştir. B maddesinde verilen kalıp ifadeler ve kelimelerle ile diyalog hazırlaması öğrenciden istenmektedir. C maddesinde ise fotoğraflara bakarak sebep anlatan cümleler kurması öğrenciden istenmektedir. B ve C maddelerinin genel olarak dilbilgisi konusunu ve kelime öğretimini destekleyici otomatik alıştırmalar olduğu oluşturulmuş herhangi bir kazanımı karşılamadığı saptanmıştır. Dördüncü metni konuşma etkinlikleri A, B ve C maddeleri biçiminde sayfa 36 yer almaktadır. A metninde verilen diyalogun öğrenciler tarafından sınıfta canlandırılması beklenmektedir. B maddesinde öğrenciden spor dalları hakkında bilgileri ışığında verilen listeyi ve fotoğrafları eşleştirmesi istenmektedir. Daha sonra bu sporlardan ilgilendiği varsa onun hakkında konuşması beklenmektedir. C maddesi de benzer şekilde bir spor dalı hakkında tanıtıcı bir konuşma yapılması istenmektedir. B ve C maddeleri arasındaki fark B maddesinde öğrencinin ilgilendiği diğer bir deyişle tercihen konuşma konusu verilmektedir. C maddesinde ise her öğrenci tarafından spor dalı tanıtımı yapmak zorunludur. Dördüncü metnin hiçbir konuşma etkinliğinin oluşturulan kazanımlara uymadığı saptanmıştır.

Üçüncü bölüm “Durma, Keşfet!” adını taşımaktadır. Bölümün ilk konuşma etkinliği üç maddedir. A maddesinde verilen diyalogdan ve afişten yola çıkarak soruların cevaplanması öğrenciden beklenmektedir. Tablo 3’te yer alan Bir topluluk önünde konuşma yeterliğine istinaden hazırlanan *“toplantılarda kendisine yöneltilen zor*

olmayan soruları cevaplar” kazanımını sağlayabileceği tespit edilmiştir. B maddesinde verilen kelimelerle ile katılmış olduğu bir sergiyi anlatması öğrenciden beklenmektedir. Sözel üretim biçiminde ifade edilmektedir. AOÇM’de yer alan Bağlantılı tekli konuşma yeterliğine bağlı olarak oluşturulmuş *“kişisel deneyimlerini beğenilerini anlatır*” kazanımını sağlayabileceği tespit edilmiştir. C maddesinde fotoğraflarla desteklenmeye çalışılmış olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencinin bir fuar düzenlemesi hakkında konuşması beklenmektedir. Bu madde AOÇM’de yer alan Söyleşi yeterli başlığı altında hazırlanan *“belirlenen/verilen konu hakkında tahminlerde bulunur*” kazanımını sağlayabileceği saptanmıştır. İkinci metnin konuşma etkinlikleri A, B ve C olmak üzere üç maddedir. Bunlar birbirini devamı ve biri birini destekler niteliktedir. A maddesinde afiş şeklinde görseli verilen kurs ilanı hakkında hazırlanmış bir diyalog verilmekte, öğrenciden buna benzer bir diyalog hazırlaması istenmektedir. B maddesinde ise daha önceki konu hakkında yönlendirici basit sorulara cevaplar vererek konuşması öğrenciden beklenmektedir. C maddesinde ise verilen olumsuz bir durum karşısında öğrencilerin verilen bağlamında karşılıklı konuşması istenmektedir. C maddesinin, Arkadaşlarla resmiyete dayanmayan tartışma başlığı altında oluşturulan *“bir konuda karşı tarafı ikna eder*” kazanımını sağlayabildiği tespit edilmiştir. Bölümün üçüncü metnin konuşma etkinlikleri diğerleri gibi bir diyalog ile başlamaktadır. A maddesinde verilen diyalogu okuyan öğrenciden diyalog ile ilgili sorulara cevap vermesi beklenmektedir. Tablo 3’te yer alan Bir topluluk önünde konuşma yeterliğine istinaden hazırlanan *“toplantılarda kendisine yöneltilen zor olmayan soruları cevaplar*” kazanımını sağlayabileceği yönünde değerlendirilmiştir. B maddesinde ülkesi ile ilgili gezilecek yerler hakkında verilen kelimeler yardımıyla karşısındaki arkadaşına tavsiye vermesi öğrenciden istenmektedir. C maddesinde ise verilen fotoğraflardan hangisinin ilgisini çektiğini belirtmesi öğrenciden istenmektedir. B ve C maddelerinin oluşturulmuş kazanımlara uymadığı tespit edilmiştir. Bölümün son metnin konuşma etkinlikleri sayfa 54’te yer almaktadır. A maddesinde öğrenciden verilen diyaloga ait sorulara cevap verilmesi istenmektedir. Bu maddenin bölümde ve kitapta yer alan benzer alıştırmalardan farklı bir kazanıma uyduğu tespit edilememiştir. B maddesinde öğrenciden, verilen mesleklerde iş yerinde hangi mobilyayı kullanacağını anlatması istenmektedir. Bu maddenin de herhangi bir kazanıma uyduğu tespit edilememiştir. C maddesinde öğrenciden, fotoğraflarla desteklenmiş durumlara uygun karşılıklı

konuşma hazırlaması beklenmektedir. C maddesinin Anadili konuşurlarını anlama yeterliğine (Tablo3) bağlı olarak oluşturulan *“Kamusal alanda ihtiyaçlarını karşılamak için basit işlemleri yapar”* kazanımını kısmen de olsa sağlayabildiği tespit edilmiştir. A ve B maddeleri sözlü üretim, C maddesi ise karşılıklı konuşma biçimindedir.

Dördüncü bölüm *“Hayatı Öğreniyoruz”* başlığını almaktadır. Bu bölüm de dört metinden oluşmaktadır. İlk metnin konuşma etkinlikleri A, B ve C maddelerinden oluşmaktadır. A maddesinde örnek olarak hazırlanmış bir diyalog verilmekte öğrenciden benzer diyalogları oluşturması istenmektedir. B maddesinde öğrencinin verilen fotoğrafları kendi düşüncelerine göre yorumlaması istenmektedir. A ve B maddelerinin oluşturulan kazanımlardan herhangi birine ulaştırmadığı tespit edilmiştir. C maddesinde öğrenciden verilen kelimeler yardımı ile iş hayatı hakkında karşılıklı konuşma yapması istenmektedir. Bu madde ile Sözlü etkileşim, genel yeterlik başlığı altında yer alan *“Karşısındaki birey ile iş hayatı, çalışma şartları hakkında bilgi alışverişi yapar”* kazanımına ulaşılabileceği tespit edilmiştir. İkinci metnin konuşma etkinlikleri sayfa 64’te yer almaktadır. A maddesinde karşılıklı konuşma biçiminde verilmiş olumsuz bir durum örneklenmiş, öğrenciden de bu olaya benzeyen olumsuz bir olayı yaşadysa sınıfta anlatması istenmektedir. Bu madde ile Bağlantılı tekli konuşma yeterliği altında (Tablo 3) oluşturulan *“başından geçen olayları basit ve kısa şekilde anlatır”* kazanımına uygun olduğu tespit edilmiştir. B maddesinde öğrenciden, verilen kelimeler yardımı ile belirlenen konu hakkında konuşması istenmektedir. Bu madde ile oluşturulan herhangi bir kazanıma ulaşamadığı tespit edilmiştir. C maddesinde ise öğrenciden verilen kelime listesi yardımı ile bir mesleğin çalışma koşulları hakkında bilgi vermesi beklenmektedir. Bu maddenin de oluşturulan herhangi bir kazanıma ulaştırmadığı tespit edilmiştir. Üçüncü metnin konuşma etkinlikleri 67. sayfada yer almaktadır. A maddesinde sözlü üretim biçiminde örneklenen bir metni okuduktan sonra öğrenciden benzer bir çalışmaya katılmak isteyip istemediği hakkında konuşması beklenmektedir. Bu madde ile oluşturulan herhangi bir kazanıma ulaşamadığı tespit edilmiştir. B maddesinde öğrenciden diyalog biçiminde verilen metne benzer konuşma etkinliği hazırlaması istenmektedir. Bu maddenin, AOÇM’de Sohbet dil yeterliğine bağlı kalarak oluşturulan kazanımlardan *“Basit ifadelerle günlük hayat hakkında kısa konuşmalar yapar”* a uygun olduğu saptanmıştır. Dördüncü bölümün dördüncü metninin konuşma etkinlikleri A ve B maddelerinden oluşmaktadır. A’da kütüphanede

kitap almak için gerekli işlemler yer almakta ardından öğrencinin kütüphanede yaptığı işlemleri anlatması istenmektedir. Oluşturulan kazanımlar açısından bakıldığında Bağlantılı tekli konuşma yeterliği ışığında hazırlanan “*herhangi bir konuda liste oluşturur*” ve “*kişisel deneyimlerini ve beğenilerini anlatır*” kazanımları için değerlendirilebileceği saptanmıştır. B maddesinde öğrenciden verilen diyalogda tarif edilen işlem sırasını sınıfa aktarması beklenmektedir. Oluşturulan herhangi bir kazanıma uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Kitabın son bölümü olan beşinci bölüme “Okuyalım ve Öğrenelim” adı verilmektedir. Bu bölümün birinci konuşma etkinlikleri A, B ve C olmak üzere üç adettir. A maddesinde bir bilim alanı hakkında bilgi verilen diyalog yer almakta ardından buna paralel olarak B maddesinde verilen bilim alanlarından öğrencinin birini seçerek düşüncelerini paylaşması beklenmektedir. C maddesinde bir meslek hakkında tablo şeklinde verilen bilgilerden konuşma hazırlaması ve bunu sınıfta sunması öğrenciden beklenmektedir. Öğrenci için bir de örnek bulunmaktadır. A, B ve C maddelerinin hepsinin sözlü üretime yönelik olduğu ve bunların öğrenciyi oluşturulan kazanımlardan herhangi birine ulaştırmadığı tespit edilmiştir. Bölümün ikinci konuşma etkinlikleri birbirine paralel konuların yer aldığı üç maddeden (A, B ve C) oluşmaktadır. A maddesinde bir aktarda geçen diyalog verilmektedir. Buradan yola çıkarak B maddesinde hangi çayın neden içildiğinin öğrenci tarafından söylenmesi beklenmektedir. C maddesinde çoktan seçmeli olarak verilen cümlelerin öğrenci tarafından işaretlenmesi istenmektedir. Buradan yola çıkarak beslenme düzeni hakkında gerekçeli açıklamalarının öğrenci tarafından söylenmesi beklenmektedir. C maddesinin Sözlü anlatım, genel yeterliği ışığında oluşturulan “*Karşısındaki kişi ya da kişilere günlük yaşamı hakkında bilgi verir*” kazanımını sağlayabileceği görülmüştür. Bu konuşma etkinliğinde A ve B maddelerinin C maddesi için ön hazırlık niteliği taşıdığı saptanmıştır. Bölümün üçüncü metninde tek bir konuşma etkinliği yer almaktadır. İş görüşmesini anlatan bir diyalog verilmiş öğrencinin bunu tekrar etmesi istenmektedir. Oluşturulan kazanımlardan herhangi birine uymadığı görülmüştür. Kitabın ve bölümün son konuşma etkinliklerini A, B ve C maddeleri kapsamaktadır. A maddesinde bir sunum örneği verilmekte öğrenciden bu sunuma benzer bir sunum yapması istenmektedir. Karşılıklı konuşma biçiminde verilen ve öğrenciden bu şekilde istenen A maddesinin, oluşturulmuş herhangi bir kazanımı kapsamadığı belirlenmiştir. B

maddesinde öğrencinin kendisini gezi dergisi editörü olarak hayal etmesi ve öğrenciden verilen fotoğraflardan hangisini kapak olarak seçeceğini gerekçeli olarak anlatması istenmektedir. B maddesinin de oluşturulmuş herhangi bir kazanımı kapsamadığı gözlemlenmiştir. C maddesinde öğrenciden gezdiği yerlerden ilginç olanı sebebi ile anlatması istenmektedir. Bu madde ile Bağlantılı tekli konuşma dil yeterliğine bağlı olarak oluşturulan “*Kişisel deneyimlerini ve beğenilerini anlatır*” kazanımına öğrencinin ulaşabileceği saptanmıştır.

Tablo 7. Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması

Kur	Bölümler	Konuşma Etkinlikleri	Etkinlik Maddeleri	Bildirişimsel Özellik
A2	1. Bölüm	1.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
			B	Sözlü Üretim
			C	Sözlü Üretim
		2.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
			B	Sözlü Üretim
			C	Sözlü Üretim
			Ç	Sözlü Üretim
		3.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
			B	Sözlü Üretim
			C	Karşılıklı Konuşma
		4.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
			B	Karşılıklı Konuşma
	C		Karşılıklı Konuşma	
	2. Bölüm	1.Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim
			B	Karşılıklı Konuşma
		2.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
			B	Sözlü Üretim
			C	Sözlü Üretim
		3.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
			B	Karşılıklı Konuşma
C			Sözlü Üretim	
4.Konuşma Etkinliği		A	Karşılıklı Konuşma	
		B	Sözlü Üretim	
		C	Sözlü Üretim	
3. Bölüm		1.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma
	B		Sözlü Üretim	
	C		Sözlü Üretim	
	A		Karşılıklı Konuşma	
	B		Sözlü Üretim	
	C		Karşılıklı Konuşma	
	2.Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim	
		B	Sözlü Üretim	
		C	Sözlü Üretim	
		A	Sözlü Üretim	
	3.Konuşma Etkinliği	A	Sözlü Üretim	
		B	Sözlü Üretim	
		C	Sözlü Üretim	
		A	Sözlü Üretim	
		B	Sözlü Üretim	
		C	Karşılıklı Konuşma	
4.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma		
	B	Sözlü Üretim		
	C	Sözlü Üretim		
	A	Karşılıklı Konuşma		
4. Bölüm	1.Konuşma Etkinliği	B	Sözlü Üretim	
		C	Karşılıklı Konuşma	
		A	Sözlü Üretim	
	2.Konuşma Etkinliği	B	Sözlü Üretim	
		C	Sözlü Üretim	
		A	Sözlü Üretim	
	3.Konuşma Etkinliği	B	Karşılıklı Konuşma	
		A	Sözlü Üretim	
4.Konuşma Etkinliği	B	Sözlü Üretim		
	A	Sözlü Üretim		
5. Bölüm	1.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma	
		B	Sözlü Üretim	
		C	Sözlü Üretim	
	2.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma	
		B	Sözlü Üretim	
		C	Sözlü Üretim	
	3.Konuşma Etkinliği	A	Karşılıklı Konuşma	
		A	Sözlü Üretim	
	4.Konuşma Etkinliği	B	Sözlü Üretim	
		C	Sözlü Üretim	
		A	Sözlü Üretim	

3.4. YENİ HİTİT YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE DERS KİTABI VE İNCELENMESİ

Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan ve yayımlanan “Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe” isimli set; ders kitabı, çalışma kitabı, öğretmen kitabı ve bir cd(dinleme metinlerini içermektedir.)’den oluşmaktadır. Ders kitabının önsözünde kitabın TÖMER’in hazırladığı AOÇM beceri tanımlayıcılarına uygun şekilde, yetişkinlere hitap ettiği ve öğrencileri temel seviyeye(A1-A2) ulaştırmak için hazırlandığı belirtilmiştir. TÖMER, AOÇM tanımlayıcılarına kitabın sonunda yer verilmektedir.

Konular 12 üniteye 3 alt konuya ayrılarak işlenmiştir. İlk altı ünite A1, arkasında yer alan son altı ünite A2 seviyesi için hazırlanmıştır. Üniteler içinde yer alan “Konuşalım” bölümleri dışında her ünite sonunda “Karşılıklı Konuşma” etkinlikleri bulunmaktadır. Bunlar kitabın en sonunda yer almaktadır. Ünite sonlarında sayfanın altında buraya yönlendirme vardır. Bununla öğrenciler için konuları pekiştirme amaçlı özel hazırlanmış bölümler bulunmaktadır.

Bu çalışmada önce ünitelerin asıl kısmında yer alan “Konuşalım” bölümleri ardından kitabın sonunda yer alan “Karşılıklı Konuşma” bölümleri ele alınacaktır. Kitap içerisinde “Konuşalım” bölümleri (tek mikrofon) simgesi ile gösterilmekte,”

Karşılıklı Konuşma bölümleri (çift mikrofon) simgesi ile gösterilmektedir. Bu simgelerin bulunmadığı diğer etkinlikler (yönergelerde konuşalım, tartışalım biçiminde yapılandırılrsa bile) konuşma beceresi kapsamında değerlendirilmeye alınmamıştır.

Kitap içerisinde yer alan alıştırmalar düzenli ve belirli bir sıra takip edilerek oluşturulmamış. Buna bağlı olarak konuşma becerisine yönelik kullanılan mikrofon simgeleri büyük önem taşımaktadır. Yönergeler emir kipinde çekimlenmektedir. Kısa olan yönergelerin bazı durumlarda anlaşılabilirlikten uzak olduğu belirlenmiştir.

Kitabın ve A1 seviyesinin ilk ünitesi “Merhaba” başlığını taşımaktadır. İlk konuşma etkinliğinde verilen kelimeler ile diyalogun tamamlanması beklenmekte ardından öğrenciden konuşması istenmektedir. Dört numara ile gösterilen konuşma becerisinin ikinci etkinliğinin alt başlığı “selamlaşma ve ayrılma”dır. Altı adet ikili diyaloglar halinde verilen etkinlikte kutu içinde verilen kelimelerin öğrenci tarafından tamamlanması istenmektedir. Ardından öğrenciden konuşması istenmektedir. Ünite

içinde dokuzuncu sırada ve konuşma becerisine yönelik üçüncü olan etkinlik yine yedi adet karşılıklı ikili konuşmalardan oluşmaktadır. Öğrenciden örneğe bakarak benzer şekilde gerekli değişiklikleri yapması istenmektedir. Ünitenin ikinci alt başlığı içinde yer alan 12 numaralı etkinlikte öğrenciden sorulara cevap vermesi istenmektedir. Otomatik alıştırma biçiminde düzenlenen bu etkinlikte karşılıklı konuşma gerçekleştirilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir. Sayfa 15’te yer alan 23 numaralı etkinlikte ikili karşılıklı konuşma boşlukları tamamlama biçiminde verilmektedir. Alt başlık içinde verilen dil bilgisi yapısının kavratılmasına yönelik hazırlandığı saptanmıştır. Ünite oluşturulan kazanımlara uygun etkinlik saptanmamıştır.

“Günlük Hayat” adı verilen ikinci ünitenin ilk konuşma etkinliği sayfa 26 yer almaktadır. Öğrenciden listelenen çeşitli hobi alanlarından seçmeleri ve onları anlatmaları istenmektedir. Sözlü üretime yöneliktir. 17 numaralı ikinci konuşma etkinliği “sınıf arkadaşım” alt başlığını taşımaktadır. Yönerge açıklayıcı olmamakla birlikte verilen sorulardan anlaşıldığı üzere öğrenci önce sınıf arkadaşına bu soruları soracak ardından kutu içerisinde belirtilen ad, yaş, iş, meslek, iş yeri ... vb. başlıklara uygun olarak arkadaşını anlatacağı düşünülmüştür. AOÇM’ye istinaden oluşturulan kazanımlardan “*sınıf önünde arkadaşını anlatır*”a uygun olduğu belirlenmiştir.

Üçüncü ünitenin adı “Yakın Çevremiz”dir. 38. sayfada ,18 numaralı ilk konuşma etkinliği “nerede yaşamak istiyorum” alt başlığını almaktadır. Öğrenci tercih ettiği yaşam bölgesini gerekçesi ile açıklamalıdır. AOÇM’de yer aşan bağlantılı tekli konuşma yeterliği altında gerekçelendirmenin tanımlayıcısı bulunmamaktadır. Buna bağlı olarak kazanım oluşturulamamıştır. Böylece bu etkinliğin seviyeye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

“Zaman Geçiyor” isimli dördüncü ünite 3 numaralı etkinlik konuşma becerisine yöneliktir. “Tatilin nasıl geçti?” alt başlığı ile verilmektedir. Alt alta kutu içerisinde verilen basit sorular ve basit tatil kelimeleri ile öğrencinin tatilini anlaması beklenmektedir. 8 numaralı ikinci konuşma etkinliği için yönerge “mülakat yapalım” biçimindedir. Kutu içerisinde verilen ikili meslek gruplarından birini seçen iki öğrencinin karşılıklı konuşma biçiminde gerçekleştirmesi gereken bu etkinlik için tek mikrofon simgesi vardır. Etkinliğin yönergesi ve oluşumu karşılıklı konuşmaya yönelik olmakla birlikte verilen simge sözlü üretime yöneliktir. Bu çelişki durumu tespit

edilmiştir. Buna bağlı olarak sözlü üretime ya da karşılıklı konuşma kazanımlarından herhangi birine uygunluğu değerlendirilmeye alınmamıştır. Ünitenin üçüncü alt başlığının içerisinde yer alan 24 numaralı etkinlik “eskiden-şimdi” başlığını taşımaktadır. Öğrenciden kutu içerisinde verilen beyaz eşyaları eski ve yeni zamanda çeşitli açılardan (kullanım, form...) karşılaştırması beklenmektedir. Sözlü üretimdir.

Beşinci ünite “Afiyet olsun” adını taşımaktadır. 4 numaralı ilk konuşma etkinliğinde öğrenciden sorulara cevap vermesi istenmektedir. Bu sorulardan sonuncusunda iki durum verilmekte öğrencinin bu durumlarda göstereceği tepki hakkında konuşması istenmektedir. Verilen durumlar olumsuzluk içermektedir. 12 numaralı ikinci etkinlikte “nasıl bir yer olsun” başlığını taşımaktadır. Öğrencinin kutu içinde verilen kelimeleri kullanarak arkadaşını yemeğe davet etmesi gerekmektedir. 14 numaralı etkinlikte konuşma becerisine yöneliktir. Öğrencilerden ikili gruplar oluşturup telefonla sipariş konulu karşılıklı konuşma gerçekleştirmesi istenmektedir. Her iki etkinliğin yönergesi ve oluşumu karşılıklı konuşmaya yönelik olmakla birlikte verilen simge sözlü üretime yöneliktir. Bu çelişki durumu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak sözlü üretim ya da karşılıklı konuşma kazanımlarından herhangi birine uygunluğu değerlendirilmeye alınamamıştır. 18 numaralı etkinlikte öğrenciden kutu içinde verilen alışveriş hakkındaki sorulara cevaplar vererek konuşması istenmektedir. Ünitenin üçüncü alt başlığında bulunan 20 numaralı etkinlikte öğrenciden liste şeklinde verilen yiyecekleri ikram önceliğine göre sırlaması istenmektedir. Ünitenin son konuşma etkinliği 25 numaralı “ikinci el oto” başlıklıdır. Öğrenciden özellikleri tablo şeklinde verilen dört farklı otomobilden birini seçmesi istenmektedir.

“Bürokrasi Her Yerde” isimli altıncı ünitenin ikinci etkinliği konuşma becerisine yöneliktir. Öğrencinin günlük hayatında sıkça karşılaşacağı ev bulmak, vize almak, abone olmak gibi işlemlerde ne yapmak gerektiğini söylemesi istenmektedir. Üniteye 24 numara ile yer alan etkinlikte öğrencinin yol tarifi yapması gerekmektedir. Ünitenin her iki etkinliğinin de AOÇM’ye göre belirlenen seviyede oluşturulmuş bir kazanım ifadesine denk gelmediği gözlemlenmiştir.

“Gelecek de bir gün gelecek” isimli yedinci üniteye “ne yapacağım?” başlıklı ilk konuşma etkinliğinde öğrencinin kısa vadeli planlarını anlatması beklenmektedir. Bu etkinlik, bağlantılı tekli konuşma yeterliğine bağlı olarak oluşturulan “*planları ve*

yapacaklarıyla ilgili bilgi verir” kazanımına uygunluk göstermiştir. Ünitenin 11 numaralı etkinliği “arkadaşımın tatil planı” başlığı altındadır. Sorular verilmiş, öğrenciden bunlar yardımıyla tatil planını yazması istenmektedir. Bir önceki etkinlik ile aynı kazanım doğrultusunda olduğu belirlenmiştir. Ünitenin ikinci alt konusuna bağlı 23 numaralı etkinlik (on yıllık planlarım) öğrencinin uzun vadeli planlarını anlatabileceği şekildedir. Öğrencinin kutu içinde verilen alanlarda on yıllık planlarını anlatması gerekmektedir. Bu etkinlik de bağlantılı tekli konuşma yeterliğine bağlı olarak oluşturulan *“planları ve yapacaklarıyla ilgili bilgi verir”* kazanımına uygunluk göstermiştir.

“Rivayet Odur ki” sekizinci ünitenin adıdır. 12 numaralı “o devirlerde” başlıklı etkinlikte yönerge de ya da içerikte konuşma becerisine uygun bulunmamıştır. Diğer taraftan AOÇM’de bir topluluk önünde konuşma yeterliğinde kısa konuşmaları okuyabileceği yönünde bir ifade yer almaktadır (Tablo 2). Bu etkinlik de bu kapsamda değerlendirilmiştir. Bununla birlikte oluşturulan kazanımlara uymamaktadır.

Kitabın dokuzuncu ünitesinin adı “Farklı Dünyalar”dır. Meslekleri tartışım yönergesiyle verilen 14 numaralı konuşma etkinliğinde öğrencilerden kutu içinde verilen konuyu tartışması istenmektedir. Tartışma türündeki konuşma etkinlikleri karşılıklı konuşma biçiminde olacağından tek mikrofon simgesi gösterilmesinin uygun olmadığı görülmüştür. Kazanımlar açısından değerlendirildiği zaman Tablo 3’te bulunan *“yapılan tartışmalarda kendi düşüncelerini aktarır ve öneriler sunar”* kazanımına uyduğu tespit edilmiştir. 18 numaralı etkinlikte öğrenciden tabloda özellikleri verilen kişiler ile görsel okuma yaparak ilanın özelliklerini değerlendirerek ilana uygun kişiyi seçmeleri beklenmektedir. Seçimlerinin gerekçelerini de anlatmaları istenmektedir. Tablo 3’te yer alan *“günlük hayat içinde basit tercihler yapar”* ve *“karşısındaki birey ile iş hayatı hakkında bilgi alışverişi yapar”* kazanımlarına uygundur. 26 numaralı etkinlikte dört farklı düşünce verilmiş öğrenciden fikirlerini tartışması istenmektedir. Tablo 3’te sohbet yeterliğine istinaden oluşturulan *“basit ve temel ifadelerle duygularını ve düşüncelerini anlatır”* kazanımına uyduğu belirlenmiştir.

Onuncu ünite “Medya” adını taşımaktadır. Ünitenin ikinci etkinliğinde öğrenciden verilen ifadeleri gerekçeleri ile cevaplaması istenmektedir. Bir topluluk önünde

konuşma yeterliğine (Tablo 3) bağlı olarak “toplantılarda kendisine yöneltilen çok zor olmayan soruları cevaplar” kazanımını sağladığı görülmüştür. 121. sayfada bulunan 12 numaralı konuşma etkinliği anket türündedir. Bu etkinliğin herhangi bir kazanım ifadesine uygun olmadığı tespit edilmiştir. 18 numaralı etkinlikte öğrenciden verilen ifadeler içinde kendisine uygun olanı işaretleyip sınıfa söylemesi istenmektedir. Tablo 3’te bulunan sözlü anlatım, genel yeterliğine bağlı olarak oluşturulan “karşısındaki kişi ya da kişilere günlük yaşamı hakkında bilgi verir” kazanımına uyduğu belirlenmiştir. 22 numaralı etkinlikte öğrenci önce verilen metinde verilen kelimelerle metindeki boşlukları dolduracak ardından metindeki çatışma durumundan yola çıkarak kutu içindeki sorulara cevaplar vererek konuşacaktır. Bu etkinlikle de Tablo 3’te bulunan sözlü anlatım, genel yeterliğine bağlı olarak oluşturulan “karşısındaki kişi ya da kişilere günlük yaşamı hakkında bilgi verir” kazanımına uygunluk gösterilmiştir.

“Sağlıklı Yaşam” isimli on birinci ünite de sayfa 132’de yer alan 14 numaralı etkinlikte konu başlıkları verilmiştir. Öğrenciden bunlardan yola çıkarak kendi problemini açıklaması istenmektedir. Sohbet yeterliğine bağlı olarak oluşturulan “temel ifadelerle şikayetini bildirir” kazanımını sağlayabildiği tespit edilmiştir. 135. sayfada 21. etkinlikte öğrencinin renkler hakkında düşüncelerini ve hayatında kullandığı renkleri gerekçeleri ile açıklaması istenmektedir. Bu etkinlikte söyleşi yeterlik ifadesi ışığında oluşturulan “söyleşilerde konuları kısaca yorumlar” ve sohbet başlığına uygun olarak oluşturulan “basit ifadelerle günlük hayat hakkında kısa konuşmalar yapar” kazanımını gerçekleştirebileceği görülmüştür. “Sen hastasın, o sekreter” başlıklı 27 numaralı etkinlikte sözlü üretim biçiminde kitapta gösterilse de bu etkinliğin karşılıklı konuşma biçiminde yapılandırıldığı görülmektedir. Öğrencilerin hasta ve sekreter olarak rol yapmaları ve doktor için randevu alma durumunu canlandırmaları istenmektedir. Bu etkinlik ile işlemler yeterliğine bağlı “her tür randevu işlemini yapar” kazanımını gerçekleştirebileceği gözlenmiştir. Bir önceki etkinlikte olduğu gibi sözlü üretim simgesi ile ele alınmış fakat karşılıklı konuşma biçiminde düzenlenmiştir. Öğrencilerin ikili gruplar şeklinde hasta-doktor karşılıklı konuşmasını gerçekleştirmesi istenmektedir. Sohbet yeterliği ışında hazırlanmış “temel ifadelerle şikayetini bildirir” kazanımını sağlayabileceği belirlenmiştir.

On ikinci ünite “Yolculuk” adını almaktadır. 2 numaralı etkinlikte yolculuk ile ilgili üç sorunun cevabını vererek öğrenci tercihlerini anlatacaktır. 13 numaralı etkinlikte

öğrencilerin ikişerli grup oluşturması gerekmektedir. Bir tanesi tur operatörü olacak diğeri müşteri rolünü alacak ve karşılıklı tur satın almayı oynayacaklar. Bu etkinlik karşılıklı konuşmaya dayanmasına rağmen tek mikrofon ile gösterilmektedir. Etkinliğin, arkadaşlar arasında resmiyete dayanmayan tartışma yeterli ifadesine bağlı olarak oluşturulan “arkadaşları ile sosyal etkinlikler planlar” kazanımına uyduğu belirlenmiştir. 29 numaralı etkinlikte öğrenciden verilen sorulara cevaplar vererek son yaptığı tatili anlatması istenmektedir. Tablo 3’te görüleceği gibi bağlantılı tekli konuşma yeterli ifadesine dayanarak oluşturulan “kişisel deneyimlerini ve tecrübelerini anlatır” kazanımını gerçekleştirebileceği gözlemlenmiştir.

Ünitelerin en son sayfalarında karşılıklı konuşma bölümlerinin hangi sayfalarda olduğu belirtilmektedir. Kitabın son bölümünde yer alan karşılıklı konuşma bölümünün ilk sayfasında içindikiler yer almaktadır. Genel itibariyle ikili çalışmalar biçimindedir.

Birinci ünitenin karşılıklı konuşma sayfasında mutfak ve banyo fotoğrafları bulunmaktadır. Öğrenciler bu fotoğrafları partnerine göstermeden tarif edecek onlarda bu mekânın neresi olduğunu bilmeye çalışacaklardır.

İkinci ünite de iki farklı resim bulunmaktadır. Öğrenciler için resimlerdeki mekanlara uygun olarak hangi aktiviteyi yaptığı bilgisini soru cevap biçiminde paylaşacağı bir etkinliktir. Sorular iki gruptadır. İlk grup sorular açık uçlu ikinci grup sorular evet hayır cevaplıdır.

Üçüncü ünitenin etkinliğinde öğrencilerin dünya üzerindeki iki farklı başkentin özelliklerini betimleyebileceği fotoları bulunmaktadır. Öğrencilerden partnerlerine şehrin hangi kıtada olduğu, onu ünlü yapan özelliğinin ne olduğu, kalabalık olup olmadığı gibi sorular sorarak ve bunlara aldıkları cevap doğrultusunda başkenti tahmin etmeye çalışmaları beklenmektedir. Söyleşi yeterliğine istinaden hazırlanan “belirlenen/verilen konu hakkında tahminlerde bulunur” kazanımına uyduğu gözlenmiştir.

Dördüncü ünite de kutu içerisinde sorular ve kutuların altında cevaplar bulunmaktadır. Sınıf iki gruba bölünmeli ve grup içindeki öğrenciler kutu içerisinde verilen soru ya da cümlelerden seçmeli. Daha bunları okumaları istenmelidir. Diğer gruptan öğrenciler okunan cümle ya da sorulardan ilgili olduğunu okumalıdır. Etkinliğin bu şekilde uygulanması ile resmi tartışma ve görüşmeler yeterliğine bağlı olarak oluşturulan

“tartışma ya da söyleşilerde kendine yöneltilen sorulara cevap verir” kazanımına uygun olduğu görülmüştür.

Beşinci ünite beyaz eşya fotoğrafları yer almakta, fotoğrafların altında ürünün fiyatının, özelliklerinin ve fiyatının olduğu bir tablo bulunmaktadır. Öğrencilerden iki farklı kişinin telefon görüşmesi yoluyla bunlardan satın alma süreçlerini canlandırmaları istenmektedir. Eğitimden tarafından belirli bir bütçe belirlenmesi gerekmektedir. Bu da olumsuz durum olarak değerlendirilebilir. Bir amamca yönelik iş birliği yeterliği ışığında oluşturulan *“yaptığı önerinin gerekçesini sözlü olarak belirtir”* kazanımını sağlayacağı gözlemlenmiştir.

Altıncı ünite iki farklı grup bir sözcü seçerek kendi aralarında verilen ilanları inceledikten sonra ilanları fiyatlar, salonların koşulları, saatler vb. açılardan kıyaslayarak bir el ilanını seçmeleri gerekmektedir. Ardından sözcü öğrenciler seçtikleri ilanı seçme sebeplerini sınıfa anlatmalıdırlar. Bu etkinlik ile arkadaşlar arasında resmiyete dayanmayan tartışma yeterliğine uygun olarak oluşturulan *“arkadaşları ile sosyal etkinlikler planlar”* kazanımını sağladığı tespit edilmiştir.

Yedinci ünite ikili grup çalışması yapılmaktadır. Öğrenciler kendi sayfalarındaki konularla ilgili soruları hazırladıktan sonra partnerlerine bu soruları yöneltirler.

Partnerler belirlenen süre içerisinde sorulara cevap vermeye çalışırlar. Belirlenen sürede en fazla yanıt veren öğrenciyi eğitimden belirlemelidir. Burada söyleşi yeterliğine uygun olarak oluşturulan *“belirlenen konu hakkında sorular sorar/soruları cevaplar”* kazanımını kazandırabileceği saptanmıştır.

Sekizinci ünitenin karşılıklı konuşma etkinliği için sınıf ikiye bölünmelidir. Gruplardaki öğrencilerin sayfalarında bulunan fil tanımlarını okumaları daha sonra partnerine anlatması istenmektedir. Öğrenciler birbirine akıllarında kaldığı kadarıyla anlatmalıdır. Bir öğrenci anlatırken diğeri dinlemeli ve dinlerken kendi sayfasında bulunan metin üzerinden partnerinin hatırladığı cümleleri işaretlemelidir. Anlatım sırasında eğitimden öğrencileri dinlemelidir. Resmi tartışma ve görüşmelerde yeterliği altından oluşturulan *“ilgi alanı ve mesleki bilgi içeren konuşmaları takip eder”* kazanımını sağlayabildiği görülmüştür.

Dokuzuncu ünitenin karşılıklı konuşma bölümünde eğitimden grup oluşturmalıdır. Gruplardaki öğrencilerden verilen soruları birbirine sormalarını, cevapları not

etmelerini, ailelerinin yaşam tarzlarını benzerlikler ve farklılıklar açısından mukayese etmeleri istenmelidir. Burada söyleşi yeterliğine uygun olarak oluşturulan “*belirlenen konu hakkında sorular sorar/soruları cevaplar*” kazanımını kazandırabileceği saptanmıştır.

Onuncu ünite de sınıf içerisinde öğrenci sayısına bağlı olarak ikişerli gruplandırılan öğrencilerin haber başlıklarını partnerlerine okuduktan sonra diğer partnerin haberin içeriğini tahmin etmesi istenmelidir. Her ikili grubun aynı biçimde uygulamasına dikkat edilmelidir. Burada söyleşi yeterliğine uygun olarak oluşturulan “*belirlenen konu hakkında tahminlerde bulunur*” kazanımını kazandırabileceği saptanmıştır.

On birinci ünitenin karşılıklı konuşma etkinliği yaygın olarak bilinen tabu oyununun ilkel formu şeklindedir. Öğrenme ortamında bu oyunun kurallarına uygun oynanmalıdır.

Son olarak on ikinci ünite de Türkiye'nin iki tatil yöresinin fotoğrafları yer almaktadır. Öğrenciler bu fotoğraflara bakarak diğer öğrencilere kendisindeki yöreyi anlatmalıdır. Hangi yörenin tatil için uygun olduğunu birlikte tartışarak karar vermeleri istenmelidir. Etkinliğin arkadaşlar arasında resmiyete dayanmayan tartışma yeterliği ışığında oluşturulan yapılan “*tartışmalarda kendi düşüncelerini aktarır ve öneriler sunar*” kazanımına ulaştırabileceği belirlenmiştir.

Tablo 8. Yeni Hitit A1-A2 Ders Kitabının Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması

Kur	Üniteler	Ünite Bölümleri	Konuşma Etkinlikleri	Etkinlik Numaraları	Bildirişimsel Özellik
A1-A2	1. Ünite Merhaba	1.1 Tanışma	1. Konuşma Etkinliği	2	Karşılıklı Konuşma
			2. Konuşma Etkinliği	4	Karşılıklı Konuşma
			3. Konuşma Etkinliği	9	Karşılıklı Konuşma
		1.2 Ne? Kim? Neresi?	4. Konuşma Etkinliği	12	Sözlü Üretim
			5. Konuşma Etkinliği	23	Karşılıklı Konuşma
		1.3 Ne Var? Ne Yok?	Bknz: Tablo 8		Sözlü Üretim
	2. Ünite Günlük Hayat	2.1 Ne Yapıyorsunuz?	1. Konuşma Etkinliği	5	Sözlü Üretim
		2.2 Nereden Nereye?	3. Konuşma Etkinliği	14	Sözlü Üretim
			4. Konuşma Etkinliği	17	Sözlü Üretim
		2.3 Saatler	Bknz: Tablo 8		Sözlü Üretim
	3. Ünite Yakın Çevremiz	3.1 Ailem Ve Arkadaşlarım	Etkinlik Bulunmamaktadır		Karşılıklı Konuşma
		3.2 Evimiz Ve Semtımız	1. Konuşma Etkinliği	18	Sözlü Üretim
		3.3 Şehirler	Bknz: Tablo 8		Sözlü Üretim
	4. Ünite Zaman Geçiyor	4.1 Ne Zaman Ne Oldu?	1. Konuşma Etkinliği	3	Karşılıklı Konuşma
			2. Konuşma Etkinliği	8	Karşılıklı Konuşma
		4.2 Dünden Bugüne	Etkinlik Bulunmamaktadır		Sözlü Üretim
		4.3 Anılar	3. Konuşma Etkinliği	24	Karşılıklı Konuşma
			Bknz: Tablo 8		Sözlü Üretim
	5. Ünite Afiyet Olsun	5.1 Ne Yiyelim?	1. Konuşma Etkinliği	4	Sözlü Üretim
			2. Konuşma Etkinliği	12	Sözlü Üretim
		5.2. Ne Alırsınız?	3. Konuşma Etkinliği	14	Sözlü Üretim
4. Konuşma Etkinliği			18	Sözlü Üretim	
5.3 Dünya Mutfakları		5. Konuşma Etkinliği	20	Sözlü Üretim	
		6. Konuşma Etkinliği	25	Sözlü Üretim	
		Bknz: Tablo 8		Sözlü Üretim	

	6. Ünite Bürokrasi	6.1 Sayın Yetkili	1. Konuşma Etkinliği	2	Sözlü Üretim
	Her Yerde	6.2 Başımız Dertte	Etkinlik Bulunmamaktadır		Sözlü Üretim
		6.3 Yardım İstiyorum	2. Konuşma Etkinliği Bknz: Tablo 8	24	Karşılıklı Konuşma Karşılıklı Konuşma
	7. Ünite Gelecek De Birgün Gelecek	7.1 Planınız Ne?	1. Konuşma Etkinliği	6	Sözlü Üretim
			2. Konuşma Etkinliği	11	Karşılıklı Konuşma
		7.2 Neler Olacak?	3. Konuşma Etkinliği 4. Konuşma Etkinliği	20 23	Sözlü Üretim Sözlü Üretim
		7.3 Böyle Mi Olacaktı?	5. Konuşma Etkinliği Bknz: Tablo 8	31	Sözlü Üretim Sözlü Üretim
	8. Ünite Rivayet Odur Ki...	8.1 Bir Zamanlar	Etkinlik Bulunmamaktadır		Sözlü Üretim
		8.2 Öyle Miymiş?	1. Konuşma Etkinliği	12	Sözlü Üretim
		8.3 Ne Olmuştur?	Etkinlik Bulunmamaktadır Bknz: Tablo 8		Karşılıklı Konuşma Karşılıklı Konuşma
	9. Ünite Farklı Dünyalar	9.1 Çok Kültürlü Bir Dünya	Etkinlik Bulunmamaktadır		Sözlü Üretim
		9.2 Erkekler Mars'tan, Kadınlar Venüs'ten	1. Konuşma Etkinliği	14	Karşılıklı Konuşma
			2. Konuşma Etkinliği	18	Karşılıklı Konuşma
		9.3 Farklı Zamanlar	3. Konuşma Etkinliği Bknz: Tablo 8	26	Sözlü Üretim Karşılıklı Konuşma
	10. Ünite Medya	10.1 Hobileriniz Var Mı?	1. Konuşma Etkinliği	2	Karşılıklı Konuşma
		10.2 Medya Ve İnsan	2. Konuşma Etkinliği	12	Karşılıklı Konuşma
			3. Konuşma Etkinliği	18	Sözlü Üretim
		10.3 Televizyonda Ne Var?	4. Konuşma Etkinliği Bknz: Tablo 8	22	Karşılıklı Konuşma Sözlü Üretim
	11. Ünite Sağlıklı Bir Yaşam	11.1 Sağlığımız İçin	1. Konuşma Etkinliği	3	Sözlü Üretim
			2. Konuşma Etkinliği	10	Sözlü Üretim
		11.2 Strese Girmeyin	3. Konuşma Etkinliği	14	Sözlü Üretim
			4. Konuşma Etkinliği	21	Sözlü Üretim
		11.3 Neyiniz Var?	5. Konuşma Etkinliği 6. Konuşma Etkinliği Bknz: Tablo 8	27 33	Karşılıklı Konuşma Sözlü Üretim Sözlü Üretim
	12. Ünite Yolculuk	12.1 Nereye Gidelim?	1. Konuşma Etkinliği	2	Karşılıklı Konuşma
		12.2 Nasıl Gidelim?	2. Konuşma Etkinliği	13	Karşılıklı Konuşma
			3. Konuşma Etkinliği	20	Sözlü Üretim
		12.3 Tatiliniz Nasıl Geçti?	4. Konuşma Etkinliği Bknz: Tablo 8	29	Karşılıklı Konuşma Sözlü Üretim

Tablo 9. Yeni Hitit A1-A2 Ders Kitabının Karşılıklı Konuşma Becerisi Alıştırmalarının Yeterliklere Göre Sınıflandırılması

Kur	Üniteler	Ünite Başlıkları	Konuşma Etkinlikleri	Bildirişimsel Özellik
A1-A2	1. Ünite Merhaba	Burası Ne?	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	2. Ünite Günlük Hayat	Nerede Ne Yapıyorsun?	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	3. Ünite Yakın Çevremiz	Hangi Şehir?	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	4. Ünite Zaman Geçiyor	Bana Mı Dedin?	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	5. Ünite Afiyet Olsun	Ürün Seçelim	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	6. Ünite Bürokrasi Her Yerde	Hangisi Daha Uygun?	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	7. Ünite Gelecek De Birgün Gelecek	Kim Daha Hızlı?	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	8. Ünite Rivayet Odur Ki...	Neleri Hatırlıyorsun?	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	9. Ünite Farklı Dünyalar	Bizimkiler	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	10. Ünite Medya	Başlığın Haberi Ne?	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	11. Ünite Sağlıklı Bir Yaşam	Tabu Oynayalım	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim
	12. Ünite Yolculuk	Bodrum Mu, Fethiye Mi?	1. Konuşma Etkinliği	Sözlü Üretim

SONUÇ VE İZLENCE ÖRNEĞİ ÖNERİLERİ

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan yola çıkarak sonuç ve önerilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

SONUÇLAR

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel seviye konuşma becerisi için yeni bir izlençe örneğinin hazırlanması hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda Avrupa Ortak Çerçeve Metnindeki konuşma becerisi yeterlikleri ışığında kazanımlar oluşturulmuştur. Konuşma becerisi yeterlikleri “Üretken Etkinlik ve Stratejiler” ile “Etkileşimsel Etkinlikler ve Stratejiler” olarak iki ana başlık altında toplanarak 41 kazanım oluşturulmuştur. Tanımlayıcısı olmadığı için dört yeterlik için kazanım oluşturulmamıştır.

Günümüzde yurt içinde ve yurt dışında en fazla kullanılan Yunus Emre Enstitüsünün (YEE) *Yedi İklim Türkçe*, Gazi TÖMER’in *Yabancılar İçin Türkçe* ve Ankara TÖMER’in *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe* adlı hazırlamış olduğu A1 seviye kitaplarının konuşma becerisi bölümleri oluşturulan kazanımlar bakımından incelenerek yeterliklere uygunluğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Betimsel nitelikte olan araştırmada veriler tarama modeline göre toplanmıştır.

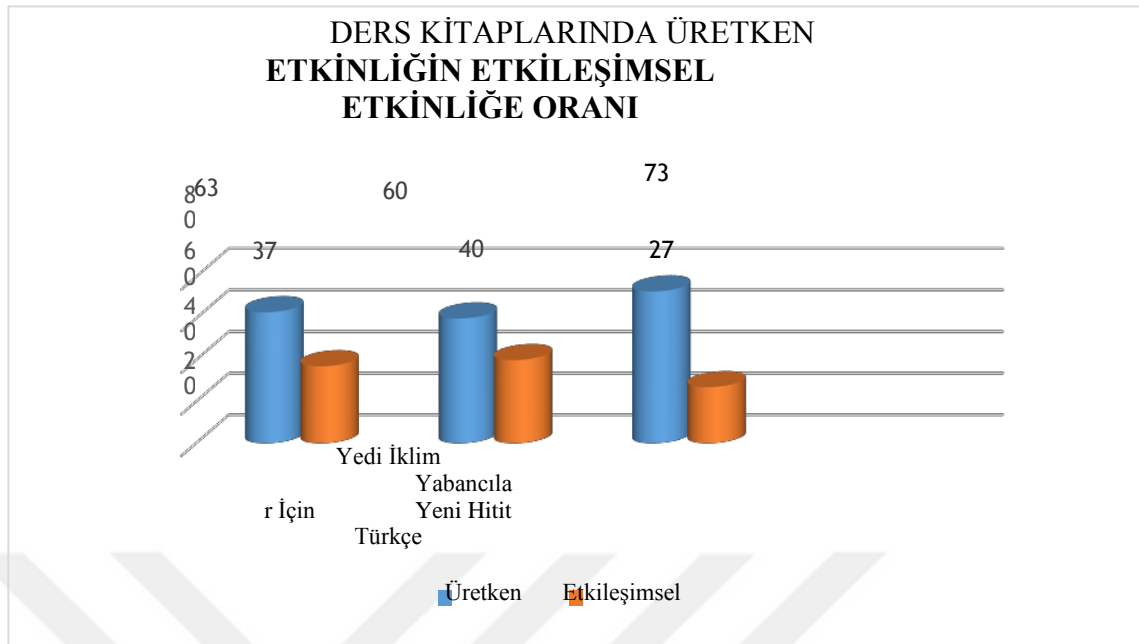
Şekil 3. Ders Kitaplarında Üretken Etkinlik Oranları

Bu bağlamda Üretken Etkinlik ve Stratejileri *Yedi İklim Türkçe* ders kitabında % 24, *Yabancılar İçin Türkçe* % 41, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe*'de %35 oranlarında tespit edilmiştir.

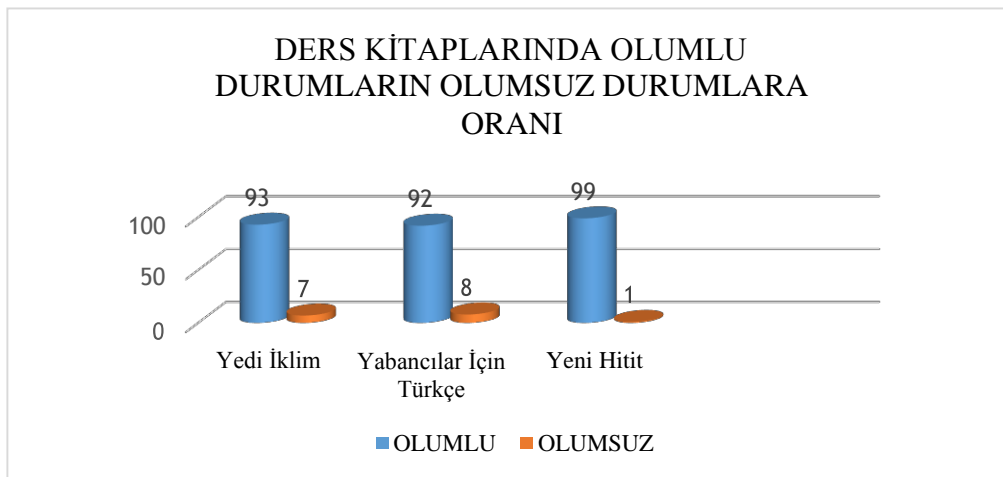
Şekil 4. Ders Kitaplarında Etkileşimsel Etkinlik Oranları

Etkileşimsel Etkinlikler ve Stratejileri *Yedi İklim Türkçe* ders kitabında % 30, *Yabancılar İçin Türkçe* % 53, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe*'de %17 oranlarında saptanmıştır.

Şekil 5. Ders Kitaplarında Üretken Etkinliğin Etkileşimsel Etkinliğe Oranı

Bu belirtilerden hareketle ders kitaplarında Üretken Etkinlik ve Stratejilerinin Etkileşimsel Etkinlikler ve Stratejilerine oranı *Yedi İklim Türkçe* ders kitabında % 63'e %37, *Yabancılar İçin Türkçe* % 60'a % 40, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe*'de % 73'e %27 oranlarında olduğu bulunmuştur. Bu bulgular ışığında da konuşma becerisi için bir izlençe örneği hazırlanmıştır.

Şekil 6. Ders Kitaplarında Olumlu Durumların Olumsuz Durumlara Oranı

Bu belirtilerden hareketle ders kitaplarında olumlu durumların olumsuz durumlara oranı *Yedi İklim Türkçe* ders kitabında % 93'e % 7, *Yabancılar İçin Türkçe* % 92'a % 8, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe*'de % 99'e % 1 oranlarında olduğu tespit edilmiştir.

İZLENCE ÖRNEĞİ ÖNERİLERİ

Avrupa Ortak Çerçeve Metninden yola çıkarak oluşturulan kazanımlar ve ilgili ders kitaplarının incelenmesi sonucunda elde edilen verilerle Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi alanı için bir izlence örneği sunulmaya çalışıldı.

A1 seviyesi için 8, A2 seviyesi için 8 adet olmak üzere toplam 16 adet konuşma etkinliği hazırlanmıştır.

İzlence örneği hazırlanırken öğrencilerin günlük hayat içerisinde sıklıkla karşılaşabileceği ders kitaplarında görülen olumsuz durumların yer almasına dikkat edilmiştir. Temel seviyede öğrenci dili daha çok tanıma ve algılama sürecinde olduğundan sözlü üretime yönelik etkinliklerin daha çok yer almasına dikkat edilmiştir.

Alıştırma 1:

Kazanım: Bulunduğu mekânın adını söyler. /mekânı bildiği kelimelerle betimler.

Fotoğrafa bakalım ve aşağıdaki sorulara cevap verelim.

Burası neresi?

Burası kaç kâth?

Burada neler var?

Yeni eviniz için eşya almak istiyorsunuz hangi kata çıkarsınız?

Yorgunsunuz. Dinlenmek ve çay içmek istiyorsunuz. Hangi kata çıkarsınız?

Alıştırma 2:

Kazanım: Sayıya dayanan iletişim bilgisi alır ve verir.

İkili grup yapalım. Kartları okuyalım, kartları birbirimize göstermeyelim. Rollerı canlandıralım.

Kart A

Arkadaşınız ile daha önceden randevulaştınız ama şimdi acil bir değişiklik yapmanız gerekiyor. Bunun için arkadaşınıza sesli mesaj gönderiniz.

Saat kaç?

Tarih ne?

Gecikme süresi?

Kart B

Size gönderilen sesli mesajda randevu tarihinizin değiştiği söylenmektedir. O gün ve saatte siz de yoğunsunuz. Başka bir randevu günü ve saati belirleyiniz.

Alıştırma 3:

Kazanım: Kendini tanıtır.

Baloncukları dolduralım, söyleyelim.

Örnek:
 Adım Gülcan.
 23 yaşındayım.
 Türkiyeliyim.
 Ankarada yaşıyorum.
 Bekarım.
 Türkçe ve İngilizce biliyorum.

.....-lyim.

.....-DA yaşıyorum.

Bekârim/ evliyim.

..... yaşıyorum.

Adım .....

..... biliyorum.

Alıştırma 4:

Kazanım: Kendisinden bir şey rica edildiğinde ricaya cevap verir.

Aşağıdaki durumları okuyalım ve kime, ne söylüyoruz? Sözlü olarak cevap layalım.

- a. Dolmuşta ön tarafa para gönderiyorsunuz.
- b. Top lu taşımada kapıdan inmek için izin istiyorsunuz.
- c. Pencere açık ve siz tişüdünüz. Pencerenin kapatılmasını istiyorsunuz.

Alıştırma 5:

Kazanım: Fiziksel görünüşünü anlatır.

Yapboz kelimeleri üretelim. Sonra bunlarla kendimizi anlatalım?

Örnek:
Ela gözlüyüm.
Uzun boyluyum.

esmer sarışın ayakta numaram saç
zayıf göz burun beyaz
çirkin diş mavi
şişman küçük yeşil ela kahverengi
güzel / yakışıklı uzun büyük siyah
kısa

Alıştırma 6:

Kazanım: Alışverişte ödeme ile ilgili konuşmalar yapar.

Arkadaşımızla alışverişe çıkalım. Poşetlerdeki anahtar kelimeleri kullanalım. Üçlü/ikili alışveriş diyalogu yapalım. Sonra canlandıralım.

Bu çanta nakit olarak ne kadar?

Bu elbise ne kadar?

Alıştırma 7:

Kazanım: Kaza , hastalık , iflas , cenaze vb. durum ve olaylarda uygun kalıp ifadeleri kullanır.

Arkadaşımızın annesi öldü ona baş sağlığı dileyelim
Arkadaşımız trafik kazası geçirdi. Geçmiş olsun dileği iletelim.
Akrabanız bir kazada bir kolunu kaybetti. Üzüntü ifade edelim.
Bir arkadaşımızın babası iflas etti. Arkadaşı teselli edelim.

7. Yukarıdaki durumlara uygun olan kelimeleri kullanıp kısa diyaloglar oluşturalım.

Örnek:

A: Başın sağ olsun

B: Dostlar sağ olsun.

Başımız sağ olsun.
Allah rahmet eylesin.
Sabırlar dilerim.

Canımız sağ olsun.
Allah başka dert
vermesin.

Geçmiş olsun, Allah korumuş.
Cana geleceğine mala gelsin.
Verilmiş sadakan varmış.

Çok üzüldüm, geçmiş olsun.
Allah şifa versin.
Allah beterinden korusun.

Alıştırma 8:

Kazanım: Ülkesini anlatır.

Yabancı ülkedesiniz. Ülkemizi tanıtmak için sunum yapalım.

Şunlar size yardımcı olabilir:

- Ülkenin adı ne?
- Ülkenin bayrağı nasıl?
- Ülkenin başkenti neresi?
- Ülkenin nüfusu kaç?
- Ülkenin yüzölçümü kaç?
- Ülkede kaç şehir var?
- En meşhur yemeği ne?
- Ülkede günlük hayat nasıl?

Ülkemin adı Cezayir.

Alıştırma 9:

Kazanım: Hava durumu ile ilgili kısa konuşmalar yapar / konuşmalara katılır.

1. Haritaya bakarak örnekteki gibi hava durumunu sunun.

Örnek:

Ankara'da salı günü hava 12 derece ve yağmurlu.
Bazı yerlerde yağmur yok, bulutlu.

Alıştırma 10:

Kazanım: Karşıdaki kişi ya da kişilere günlük yaşamı hakkında bilgi verir.

Yurt dışındasınız . Aileniz sizi aradı.Sizi merak ediyor. Onlara bir gününüzü anlatınız.

The image is a composite graphic for a language exercise. At the top, a red banner contains the learning objective: "Kazanım: Karşıdaki kişi ya da kişilere günlük yaşamı hakkında bilgi verir." Below it, a black banner contains the scenario: "Yurt dışındasınız . Aileniz sizi aradı.Sizi merak ediyor. Onlara bir gününüzü anlatınız." To the right of the black banner is an icon of two people talking. The central part of the graphic is a world map with a dashed line connecting two locations, one in North America and one in Europe. Below the map are four hexagonal images: a man talking on a phone, a man working on a laptop while talking on a phone, a man talking on a phone, and a woman talking on a phone to a man.

Alıştırma 11:

Kazanım: Başından geçen olayları basit ve kısa şekilde anlatır.

Aşağıdaki durumları okuyunuz ve problemi uygun şekilde anlatıp adresinizi veriniz.

Evinize hırsız girdi ve önemli bir eşyanız çalındı. Olayı polise anlatınız.

Trafik kazası oldu. Karşıınızdaki arabanın sahibi sizi suçluyor. Polise gerçekleri anlatınız.

Arkadaşınız yurttta hastalandı. 112 Acil'i aradınız. Neler söylersiniz?

Alıştırma 12:

Kazanım: Herhangi bir konuda liste oluşturur.

Tatile gideceksiniz. Sadece 10 eşya alabilirsiniz. İki çocuğunuz, eşiniz ve siz varsınız. Bu on eşya kime göre ve hangileri olmalı? Tartışınız.

Alıştırma 13:

Kazanım: Toplantılarda kendisine yöneltilen çok zor olmayan soruları cevaplar.

Yaz okulunda Türkiye’de tatil ve eğitim bursu kazandınız. İlk toplantıda aşağıdaki sorular vardı. Cevaplayınız.

Kısaca kendinizden bahsediniz.

Neden Türkçe öğrendiniz?

Neden Türkiye’de eğitim almak istiyorsunuz?

Eğitimden sonra planınız ne?

Alıştırma 14:

Kazanım: Sınav toplantı seminer gibi durumları arkadaşlarına sözlü olarak haber verir.

Sınav zamanı iki sınavınızın tarihleri ve saatlerinde farklılık oluştu. Panodaki duyuruyu arkadaşlarınıza anlatınız.

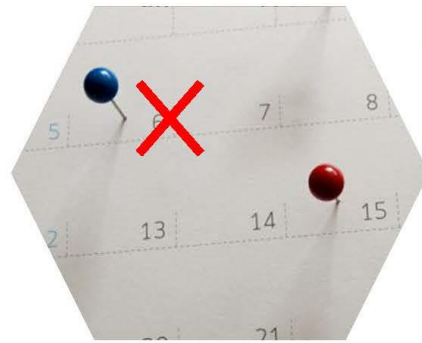

a. Sınav saati değişikliği

Bugün saat 14.00'teki okuma sınavınız sabah 10.00'a alındı.

b. Sınav tarihi değişikliği

6 Haziran'daki konuşma sınavınız 15 Haziran'a ertelendi.

Alıştırma 15:

Kazanım: Arkadaşları ile sosyal etkinlikler planlar.

Üç arkadaş tatil planı için tartışmış. Para, zaman ve fayda açısından tartışarak karar vermiş.

1. Kişi: Denize gitmek, yüzmek, kumsalda güneşlenmek ve dans etmek istiyor.

2. Kişi: Tarihi mekânları gezmek ve müzeleri ziyaret etmek istiyor.

3. Kişi: Kaplıcaya gidip sağlık turizmi yapmak istiyor.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1975). Anadili. *Türk Dili Dergisi*, 285, 423-434.
- Aksan, D. (2000). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Banguoğlu, T. (2015). *Türkçenin Grameri* (10. b.). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Büyükkaragöz, S., & Çivi, C. (1997). *Genel Öğretim Metotları*. İstanbul: Öz Eğitim.
- Çakır, İ. (2010, Ocak). Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Öğretiminde Neden Zordur? *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 165-176.
- Çelebi, M. D. (2006, 2). Türkiye'de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(21), 285-307.
- Demircan, Ö. (2005). Dilbilgisi Çeviri Yöntemi. *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri* (s. 150). içinde Der Yayınları.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: DER Yayınevi.
- Doğan, C. (2012). *Sistemik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşım ve Yöntemleri*. İstanbul:
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılar Türkçe Öğretimi*. Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Ensar, Göçer, A. (2013). Yazma Tutum Ölçeği'nin (YTÖ) Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması . *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 515-524.
- Güneş, F. (2011). Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 123-148.
- İşçan, A. (2011). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Suggestopedianın Kullanımı. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1281-1286.
- Kara, M. (2010). Gazi Üniversitesi TÖMER Öğrencilerinin Türkçe Öğrenen Karşılaştıkları Sorunlar ve Bunların Çözümüne Yönelik Önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3),661-696.
- Kara, M. (2011). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılar A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 3, 157-195.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil Birimleri Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Karababa, C. (2010). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ve Bu alan İçin Öğretmen Yetiştirmenin Önemi ve Gereği. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Öğretmenliği Çalıştayı Kitabı* (s. 26-29). İçinde
- Kumaravadivelu, B. (2006). *Understanding Language Teaching : From Method To Postmethod*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Mirici, İ. H. (2010). Ülkemizde Düünden Bugüne Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı ve Avrupa Dil Portfolyosu Uygulamaları. *Avrupa Dil Portfolyosu Eğiticilerin Eğitimi Konferansı* (s. 15-24). Antalya: MEB Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.
- Muhammet Raşit Memiş, M. D. (2013). Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ,Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 297-318.
- Pools-m. (2017, Nisan 05). *Görev Temelli Öğrenim*. www.languages.dk: <http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/tasktr.pdf> adresinden alındı
- Puren, C. (2002). Perspectives Actionnelles Et Perspectives Culturelles En Didactique Des Langues-Cultures: Vers Une Perspective Co-Actionnelle-Co-culturelle. *Langues Modernes*, 96(3), 55-72.
- Richards, .. v. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.
- TDK. (2009). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- TELC. (2012). *Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim, Öğretim ve değerlendirme*. Almanya, Almanya: TELC GmbH.
- Temizyürek, F., Erdem, İ., ve Temizkan, M. (2014). *Konuşma Eğitimi Sözlü Anlatım* (5 b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Varış, F. (1973). *Genel Öğretim İlke ve Yöntemleri (Ders Notu)*. Ankara: A. Ü. Eğitim Fakültesi.
- Yavuz, N. (2011). Tüm Fiziksel Tepki-Öykü Anlatma Yönteminin Japoncanın Öğretilminde Kullanılması. *Dil Dergisi*, 30-45.
- YEE. (2015). *2015-2018 Stratejik Planı*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü-Strateji Geliştirme Müdürlüğü.
- YEE. (2016, 12 01). *Yunus Emre Enstitüsü*. Yunus Emre Enstitüsü: <http://www.yee.org.tr/tr/yunusemreenstitusu> adresinden alındı
- Yorulmaz, M. (2009). *Göreve Dayalı Öğretim Yönteminin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dinleme Becerisinde Kullanılmasının Avantajları*. Edirne: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trakya.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 12/06/2018

Tez Başlığı / Konusu: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Düzeyde (A1-A2) Konuşma İzlenme Örneğinin Harırlanması

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı: Sinem KOŞAK
Öğrenci No: N1312769D
Anabilim Dalı: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Programı: Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

Tarih ve İmza
12.06.2018

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
ETHICS BOARD WAIVER FORM FOR THESIS WORK

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

TURKISH STUDIES TO THE DEPARTMENT PRESIDENCY

Date: 12/06/2018

Thesis Title / Topic: Preparation of Speaking Syllabus Sample at Basic Level (A1-A2) in Teaching Turkish As A Foreign Language

My thesis work related to the title/topic above:

1. Does not perform experimentation on animals or people.
2. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.).
3. Does not involve any interference of the body's integrity.
4. Is not based on observational and descriptive research (survey, measures/scales, data scanning, system-model development).

I declare, I have carefully read Hacettepe University's Ethics Regulations and the Commission's Guidelines, and in order to proceed with my thesis according to these regulations I do not have to get permission from the Ethics Board for anything; in any infringement of the regulations I accept all legal responsibility and I declare that all the information I have provided is true.

I respectfully submit this for approval.

Date and Signature

Name Surname: Sinem KOGAK

12.06.2018

Student No: M13127690

Department: Institute of Turkish Studies

Program: Teaching Turkish As A Foreign Language

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISER COMMENTS AND APPROVAL

Do. Dr. Bulent

(Title, Name Surname, Signature)

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 12/06/2018

Tez Başlığı / Konusu: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Düzeyde
(A1-A2) Konuşma İzence Örneğinin Hourlanması

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 114 sayfalık kısmına ilişkin, 08/06/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3. 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Sinem KOGAK
Öğrenci No: N13127690
Anabilim Dalı: Türkiyat Araştırmaları
Programı: Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

12.06.2018

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR
Doç. Dr. Nüket Arıc
(Unvan, Ad Soyad, İmza)

HACETTEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF TURKISH STUDIES
THESIS/DISSERTATION ORIGINALITY REPORT

HACETTEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF TURKISH STUDIES
TO THE DEPARTMENT OF TURKISH STUDIES

Date: 12.06/2018

Thesis Title / Topic: Preparation of Speaking Syllabus Sample of Basic Level (A1-A2) in Teaching Turkish As A Foreign Language

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options stated below on 05./06/2018 for the total of 114 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 3 %.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Turkish Studies Institute Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Date and Signature

Name Surname: Sinem KOGAK

12.06.2018

Student No: N13127690

Department: Turkish Studies

Program: Teaching Turkish As A Foreign Language

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISOR APPROVAL

APPROVED

Doç. Dr. Mustafa Güneş
(Title, Name Surname, Signature)

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TEMEL SEVİYEDE (A1-A2) KONUŞMA İZLENCE ÖRNEĞİNİN HAZIRLANMASI

ORIJINALLIK RAPORU

%**3**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**2**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**2**

YAYINLAR

%**1**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

- 1** FİDAN, Dilek. "TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDAKİ DİLBİLGİSİ KONULARI VE ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ", Erzincan Üniv. Fen Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bl., 2016.
Yayın <%**1**
- 2** www.guncelkpssbilgi.com
İnternet Kaynağı <%**1**
- 3** acikerisim.deu.edu.tr
İnternet Kaynağı <%**1**
- 4** prezi.com
İnternet Kaynağı <%**1**
- 5** TÜM, Gülden. "YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINA YÖNTEMSEL BAKIŞ: TÜMEVARIM VE TÜMDENGELİM YÖNTEMLERİ", Erzincan Üniv. Fen Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı <%**1**